

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

Vývoj nezaměstnanosti se zaměřením na rizikové skupiny na trhu práce v Ústeckém kraji

Bc. Žaneta Veselá

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Veselá Žaneta

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Litoměřice

Název práce

Vývoj nezaměstnanosti se zaměřením na rizikové skupiny trhu práce v Ústeckém kraji

Anglický název

Unemployment development in Ústecký Region considering the risk groups

Cíle práce

Cílem práce je analýza vývoje nezaměstnanosti některých rizikových skupin v Ústeckém kraji na základě vybraných relevantních ukazatelů v souvislosti s ekonomickými a sociálními procesy. Budou hledány příčiny a důvody dosavadního vývoje a analyzovány odlišnosti chování ukazatelů ve srovnání se situací v jednotlivých regionech kraje a v České republice. Na základě provedených analýz budou formulovány návrhy a doporučení pro snižování nezaměstnanosti cílových skupin na trhu práce v regionu.

Metodika

Vytvořená databáze bude statisticky vyhodnocena pomocí metod z oblasti časových řad, indexní analýzy, případně z oblasti analýzy závislosti kvalitativních znaků. Podkladové údaje budou čerpány převážně z databáze Českého statistického úřadu, Úřadu práce v Ústí nad Labem, z Ministerstva práce a sociálních věcí a případně z provedeného dotazníkového šetření.

Harmonogram zpracování

Studium odborné literatury a odborných textů: 02/2014 - 09/2014,

Předložení konečné podoby literární rešerše: 10/2014,

Sběr a zpracování dat: 06/2014 - 12/2014,

Předložení konečné podoby diplomové práce: 02/2015

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Nezaměstnanost, trh práce, míra nezaměstnanosti, rizikové skupiny, politika zaměstnanosti, sociální politika

Doporučené zdroje informací

- ARLT, Josef, ARLTOVÁ, Markéta. Ekonomické časové řady. Praha: Professional Publishing, 2008. 292 s. ISBN 978-80-86946-85-6.
- BURDOVÁ, Jany, DOLEŽALOVÁ, Gabriela, CHAMOUTOVÁ, Daniela a spol. Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2013. Praha: Unipress, 2014. 95 s. ISBN 978-80-7481-030-5.
- ČERVINKA, Tomáš, HŮRKA, Petr, LEIBLOVÁ, Zdeňka a spol. Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důhodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen, agenturních zaměstnanců a dalších kategorií. Ostrava: Nakladatelství Anag, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7263-751-5.
- HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava, SEGER, Jan, FISCHER, Jakub. Statistika pro ekonomy. Praha: Professional Publishing, 2007. 418 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- KACZOR, Pavel. Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011. Praha: Oeconomica, 2013. 244 s. ISBN 978-80-245-1930-2.
- KOTÝNKOVÁ, Magdalena. Trh práce na přelomu tisíciletí. Praha: VŠE v Praze, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.
- POTUŽÁKOVÁ, Zuzana. Český trh práce v evropském kontextu. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013. 281 s. ISBN 978-80-7372-946-2.
- SAMUELSON, Paul, NORDHAUS, William D. Ekonomie. Praha: NS Svoboda, 1995. 1011 s. ISBN 80-205-0494-X.
- SEGER, Jan, HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava. Statistika v hospodářství. Praha: ETC Publishing, 199 s. ISBN 80-86006-56-5.
- ŠMAJS, Josef, ŠMAJSOVÁ, BUCHTOVÁ, Božena, BOLELOUCKÝ, Zdeněk. Nezaměstnanost – psychologický, ekonomický a sociální problém. Praha: Grada, 2013. 236 s. ISBN 978-80-247-4282-3.
- VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, KOLIBOVÁ, Helena, KUBICOVÁ, Alina. Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti. Praha: OPTYS Praha, 2009. 149 s. ISBN 978-80-85819-76-2.
- WAWROSZ, Petr, HEISSLER, Herbert, HELÍSEK, Mojmir, MACH, Petr. Makroekonomie. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2012. 376 s. ISBN 978-80-7408-059-3.
- WINKLER, Jiří, KLIMPLOVÁ, Lenka. Nová sociální rizika na trhu práce a potřeby reformy české veřejné politiky. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 225 s. ISBN 978-80-210-5352-6.

Vedoucí práce je doporučena v průběhu zpracování diplomového úkolu.

Prášilová Marie, doc. Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2015

Elektronicky schváleno dne 15.10.2014

prof. Ing. Líbuše Svatošová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11.11.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Vývoj nezaměstnanosti se zaměřením na rizikové skupiny na trhu práce v Ústeckém kraji" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20.3.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí diplomové práce doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné vedení a cenné rady, které mi v průběhu zpracování této práce poskytla. Zároveň bych chtěla věnovat poděkování mé rodině za trpělivost a podporu.

Vývoj nezaměstnanosti se zaměřením na rizikové skupiny na trhu práce v Ústeckém kraji

Unemployment development in Ústecký Region considering the risk groups

Souhrn

Diplomová práce se soustředí na problematiku negativního vývoje nezaměstnanosti se zaměřením na rizikové skupiny na trhu práce v Ústeckém kraji na základě vybraných relevantních ukazatelů v souvislosti s ekonomickými a sociálními procesy. Jsou hledány příčiny dosavadního vývoje nezaměstnanosti v kraji, v jednotlivých okresech kraje a v rizikových skupinách nezaměstnaných osob. Odlišnosti chování jednotlivých ukazatelů jsou analyzovány a srovnávány s celkovou situací vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji a v České republice. Provedené analýzy jsou základem pro tvorbu odhadů budoucího vývoje sledovaných ukazatelů a ve spojení s informacemi získanými dotazníkovým šetřením vymezují návrhy a doporučení pro snižování nezaměstnanosti rizikových skupin na trhu práce v Ústeckém kraji.

Summary

This thesis focuses on the issue of unemployment development with a focus on high-risk groups in the labor market in the Ústecký Region on the basis of the relevant indicators in the context of economic and social processes. The factors behind the development of unemployment in the region are explored, in individual districts and in high-risk groups of unemployed persons. Differences in the behavior of individual indicators are analyzed and compared with the overall situation of unemployment in the Ústecký Region in the Czech Republic. Analysis are the basis for estimating future development of monitored indicators in conjunction with information obtained through questionnaires define suggestions and recommendations for reducing unemployment risk groups on the labor market in the Ústecký Region.

Klíčová slova: nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, trh práce, rizikové skupiny, sociální politika.

Keywords: unemployment, unemployment rate, labor market, risk groups, social politics.

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Cíl práce a metodika	5
2.1	Cíl práce	5
2.2	Metodika práce.....	5
3	Teoretická východiska	8
3.1	Trh práce	8
3.1.1	Lidský kapitál – lidská pracovní síla	8
3.2	Nezaměstnanost.....	9
3.2.1	Zjišťování míry nezaměstnanosti.....	10
3.2.2	Důsledky nezaměstnanosti.....	12
3.3	Rizikové skupiny na trhu práce.....	13
3.4	Politika zaměstnanosti.....	16
3.4.1	Politika zaměstnanosti Evropské unie	17
3.4.2	Politika zaměstnanosti v České republice.....	20
4	Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska řešené problematiky	23
4.1	Lidské zdroje a trh práce	25
4.2	Ekonomická úroveň	25
4.3	Aktivní politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji	27
5	Analýzy získaných výsledků	29
5.1	Analýza vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji a porovnání s vývojem v České republice.....	29
5.2	Nezaměstnanost v Ústeckém kraji	31
5.2.1	Nezaměstnanost v okresech Ústeckého kraje	35
5.3	Nezaměstnanost rizikových skupin v Ústeckém kraji	41
5.3.1	Osoby dlouhodobě nezaměstnané.....	41
5.3.2	Nezaměstnanost mladší věkové skupiny	45
5.3.3	Nezaměstnanost starší věkové skupiny.....	50
5.3.4	Nezaměstnanost žen.....	53
5.3.5	Nezaměstnanost zdravotně postižených osob.....	57
5.3.6	Nezaměstnanost osob bez kvalifikace	60
5.3.7	Národnostní menšiny	65
5.4	Výsledky dotazníkového šetření	67
5.5	Vyhodnocení provedených analýz a návrhy směřující ke snižování nezaměstnanosti.....	72
6	Závěr	76

7	Seznam použitých zdrojů.....	79
8	Přílohy.....	84

1 Úvod

Podstatný problém vlád zemí a jejich občanů je nezaměstnanost, která výrazně narušuje politickou, ekonomickou a sociální stabilitu země. Téměř každodenně je problematika nezaměstnanosti řešena v médiích, jakmile její míra stoupne nebo klesne, jakmile důležitý podnik končí výrobu a hromadně propouští své zaměstnance nebo vznikají podmínky pro tvorbu pracovních míst realizované významnou investiční aktivitou a je jedním z hlavních volebních témat politických stran a hnutí.

Nezaměstnanost je nejen v současnosti ale i historicky sledovaným jevem tržního hospodářství a počátky souvisí hlavně s průmyslovou revolucí. K výrazným nárůstům nezaměstnanosti docházelo převážně v západní společnosti v průběhu celého 20. století.

Československo před rokem 1990 v rámci centrálně plánované ekonomiky nezaměstnanost nevykazovala. Nezaměstnanost se v českých zemích objevila až v 90. letech v důsledku ekonomické transformace a přechodu na tržní hospodářství. K dalšímu nárůstu nezaměstnanosti dochází po roce 2010 ve spojení se světovou ekonomickou krizí.

Ústecký kraj je jedním z regionů s nejvyšší nezaměstnaností. Důvod tohoto fenoménu nelze hledat pouze v přechodu na tržní hospodářství v 90. letech a ve spojení se současnou ekonomickou krizí. Důvody současného stavu nezaměstnanosti mají příčiny již od 50. let 20. století po odsunu Němců z pohraničí a nově přistěhovaných obyvatel s nízkou vzdělanostní kvalifikací a koncentrací těžkého průmyslu v rámci socialisticky řízené ekonomiky.

Vysoká a zvláště dlouhodobá nezaměstnanost způsobuje ekonomické a sociální dopady a patří k problémům současné doby na regionální, národní a světové úrovni. Ale jedná se také o ekonomické a sociální dopady pro jednotlivce a jejich rodiny. Ztráta zaměstnání není pouze ztráta příjmu a sociálních vazeb, ale nebezpečná životní událost doprovázená silnou psychickou zátěží a která může vést k vážným zdravotním potížím.

Nezaměstnanost nesouvisí pouze se ztrátou zaměstnání, ale hlavně se získáním nového zaměstnání, které je problematické pro určité skupiny lidí – rizikové skupiny. Státní politika nezaměstnanosti se zaměřuje především na rizikové skupiny lidí, kterým patří absolventi škol, starší lidé, ženy s malými dětmi a celkově ženy, lidé s nízkým vzděláním, zdravotně postižení občané, romské etnikum a přicházející imigranti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je specifikovat příčiny vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, v jednotlivých okresech kraje a v rizikových skupinách na trhu práce, které jsou pro účely analýz zastoupeny osobami dlouhodobě nezaměstnanými, osobami mladší a starší věkové skupiny, ženami, osobami se zdravotním postižením, osobami bez kvalifikace a romskou skupinou osob. Data Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky a Úřadu práce České republiky jsou základem pro analýzy sledovaných ukazatelů vedoucích k rozboru vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, v České republice, v okresech Ústeckého kraje a rizikových skupinách a k nalezení důvodů vývoje nezaměstnanosti v uplynulém období let 2003 až 2013. Analýzy jsou současně východiskem k prognózám vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, v jednotlivých okresech kraje i v rizikových skupinách pro rok 2014 a pro rok 2015 a následně v souvislosti s informacemi získanými dotazníkovým průzkumem vedou k vymezení návrhů a doporučení pro snižování nezaměstnanosti rizikových skupin na trhu práce v Ústeckém kraji.

2.2 Metodika práce

Vývoj nezaměstnanosti je zkoumán pomocí grafických znázornění a analýz časových řad, které slouží k popisu dosavadního vývoje nezaměstnanosti, k zjišťování závislosti mezi časovými řadami a k prognóze budoucího vývoje nezaměstnanosti. Sledované časové řady zahrnují období let 2003 až 2013 a jsou analyzovány jako celek a pro potřeby analýz jsou dále rozděleny na časová údobí:

- rok 2003 - počáteční hodnoty nezaměstnanosti sledovaného období, které jsou důsledkem vývoje na trhu práce v předcházejících letech;
- období let 2004 až 2008 - významný dobrou ekonomickou situací s pozitivním vlivem na trh práce;
- rok 2009 - první dopady celosvětové hospodářské krize na trh práce;
- období let 2010 až 2013 - nestabilní vývoj nezaměstnanosti se střídavým rostoucím či klesajícím trendem sledovaných ukazatelů.

Porovnání hodnot jednotlivých členů časových řad je zpracováno pomocí metody elementárních charakteristik časových řad. Dynamika vývoje časových řad je vyjádřena první absolutní diferencí:

$$d_t^1 = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n,$$

která charakterizuje absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém roku proti bezprostředně předcházejícímu roku.[1,7]

Relativní postupná rychlost změn hodnot v časových řadách je popsána pomocí koeficientu růstu:

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n,$$

a hodnoty růstu nebo poklesu jsou vyjadřovány tempem růstu r_t v procentech.[24]

Ke zkoumání vztahů mezi sledovanými časovými řadami je využita metoda korelace časových řad. Zkoumané časové řady jsou zbaveny trendové složky pomocí parabolické trendové funkce a odhady parametrů trendu jsou zjištěny rovnicemi:

$$T_y = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2, \quad T_x = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2. \quad (2.1)$$

Z posloupnosti odhadů trendových hodnot T_y a T_x jsou korelovány odhady reziduálních hodnot e_x a e_y , a určen koeficient korelace $r(e_x, e_y)$, který určuje sílu vztahu mezi řadami. Kvalita hodnot rezidua e_x a e_y je ověřena Durbinovým – Watsonovým testem autokorelace (DW), jehož hodnoty se pohybují v intervalu $< 0; 4 >$. Nezávislost náhodných poruch je vyjádřena hodnotami kolem 2. Kladné hodnoty blízké nule stanovují přímou závislost a nepřímá závislost se blíží hodnotě 4. [7]

Budoucí vývoj nezaměstnanosti je zpracován pomocí extrapolace modelů trendu. Technikou explorační jsou pro konstrukce předpovědí vývoje nezaměstnanosti použity modely parabolického trendu:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2. \quad (2.2)$$

Volba vhodné trendové funkce je ověřována metodou korelační analýzy, ve které index determinace udává sílu závislosti mezi statistickými znaky a je přepočten na index korelace. Volba vhodné trendové funkce je dále posouzena metodou střední absolutní procentní chyby odhadu (MAPE). Prognózy vývoje nezaměstnanosti jsou vyjádřeny bodovými a intervalovými odhady na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$. [24]

Analýzy nezaměstnanosti jsou doplněny kvalitativním průzkumem pomocí metody dotazníkového šetření, zaměřeného na zkoumanou problematiku. Dotazník obsahuje celkem 20 otázek, z nichž je 19 otázek uzavřených, které umožňují výběr z daných variant odpovědí a 1 otázka je otevřená pro volnou tvorbu odpovědi. Úvodní otázky jsou filtračního typu umožňující v rámci analýz rozdělovat dotazované na různé podskupiny a následují otázky zjišťovací. Z dat dotazníku jsou zkoumány závislosti mezi kvalitativními znaky pomocí metody kontingence. Výchoziskem jsou rozdíly skutečných četností n_{ij} a teoretických četností n_{0j} , které jsou vyjádřeny jako součin okrajových marginálních četností dělených celkovým rozsahem souboru. K testování vztahu mezi znaky v kontingenční tabulce je použit test nezávislosti χ^2 -test a hodnota testovaného kritéria je vypočtena pomocí vzorce:

$$\chi^2 = \sum \sum \frac{(n_{ij} - n_{0j})^2}{n_{0j}} \quad (2.3)$$

a porovnána s kritickou hodnotou χ^2 rozdělení na hladině významnosti $\alpha_{0,05}$. V případě, že testované kritérium vykazuje vyšší hodnotu než kritická hodnota, pak je na hladině významnosti $\alpha_{0,05}$ nulová hypotéza o neexistenci závislosti mezi znaky zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy s předpokladem, že mezi znaky existuje závislost. Pomocí Pearsonova koeficientu kontingence a normalizovaného koeficientu je určena síla závislosti mezi sledovanými znaky.[24]

3 Teoretická východiska

3.1 Trh práce

Součástí tržního hospodářství je trh práce a stejně jako na jiných trzích je i na tomto trhu nabídka zastoupena domácnostmi, poptávka zastoupena firmami a cena, v tomto případě mzda. Postavení trhu práce je ve skutečnosti odlišné od ostatních trhů, neboť výrobním faktorem je práce, a to lidská práce, která je limitována fyzickými a psychickými možnostmi jeho vlastníků. [26] Dalším významným rozdílem je nekonkurenční prostředí na trhu práce vznikající vlivem administrativních regulací a vlastní nepružností, což způsobuje nerovnováhu na trhu a s ní související nezaměstnanost.

V tržním hospodářství se od trhu práce očekává jak zajištění ekonomiky nezbytnými pracovními silami v požadované oborové, profesní, věkové a vzdělanostní struktuře a tím umožnění produkce statků a služeb, tak zajištění pracovních sil pracovními příjmy v míře, která odpovídá jejich podílu na objemu výroby. A právě požadovaná struktura pracovních sil spolu s poptávkou firem jsou dalšími činiteli ovlivňujícími trh práce a vyvolávajícími jeho nerovnováhu.[8, 11]

Trh práce je na primární a sekundární trh. Primární trh práce je trh s trvale obsazenými pracovními místy s výhodnějšími pracovními příležitostmi a s vyšší prestiží, poskytující dobré možnosti profesionálního růstu, lepší pracovní a mzdové podmínky. Sekundární trh práce je charakteristický vyšší fluktuací, pracovními místy s nižší prestiží a s nižší mzdovou úrovní, pracovníci se častěji stávají nezaměstnanými, i když na druhé straně je zde snazší získat nové zaměstnání než na primárním trhu práce. Trh práce je dále dělen na trh interní a trh externí. Interní trh práce je příznačný strategií zaměstnavatelů, kteří zajišťují obsazení pracovních míst kvalifikovanými pracovníky nejen náborem pracovních sil z venku, ale i poskytováním kvalifikace jedné trvale zaměstnané části osazenstva a její vazbou na podnik. Zatímco externí trh práce je otevřený trh, na kterém si firmy konkurují.[8, 16, 26]

3.1.1 Lidský kapitál – lidská pracovní síla

Na trhu práce je prodávána a kupována práce, tedy lidská pracovní síla, kterou představuje člověk. Ale člověka nelze prodat nebo koupit, pouze jeho znalosti a dovednosti. Pracovní síla je představována schopností člověka pracovat, jeho fyzickými a duševními silami, které jsou od člověka neoddělitelné. Rozvoj lidského kapitálu se

u jednotlivce projevuje ve výši jeho mzdy, ve stoupajícím profesionálním a sociálním statusu, ovlivňuje kvalitu života jeho samého i jeho rodiny a promítá se do spotřebitelského chování společnosti. Vliv rozvoje lidského kapitálu na společnost zahrnuje růst výkonnosti a konkurenceschopnosti ekonomiky, zlepšení proporcí na trhu práce, snižování nezaměstnanosti, zlepšení úrovně lidského rozvoje.[9, 13, 26]

Nevýhodou pracovní síly je, že nemá možnost v rámci své strategie kontrolovat velikost své nabídky na trhu práce, neboť nabídka práce je ovlivněna demografickými procesy, institucionálními pravidly lidské reprodukce a regulací socioekonomických procesů. Další nevýhodou pracovní síly je její závislost na prostředcích obživy, které získá pouze svým prodejem a také nevýhodou pracovníka je, že může být spojován jen s určitými pracovními činnostmi. Strategické možnosti nabídky práce jsou prakticky omezeny na prostorovou a profesionální mobilitu.[16]

3.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je velmi složitý jev a pro jeho vymezení je nutná znalost celé řady potřebných dat – jak vzniká, koho se nezaměstnanost týká, kde se vyskytuje, jak dlouho trvá, jaká je její míra, jaké jsou předpoklady pro její řešení včetně finančních zdrojů. Nerovnováha na trhu práce je hlavní příčinou vzniku nezaměstnanosti, kterou vyvolávají ekonomické potíže národní ekonomiky, celého odvětví, jednotlivých podniků.[8, 11, 26]

Na mikroekonomické úrovni stojí za příčinami nezaměstnanosti pojištění v nezaměstnanosti a sociální dávky, vysoká ochrana zaměstnanců a vysoká moc odborů, minimální mzda a nepružné mzdy, progresivní zdanění, nedostatečně rozvinutý lidský a sociální kapitál, nesouměrnost informací, stejné postavení studentů jako ostatních osob, požadavek stejné mzdy za stejnou práci, globalizace a jiné.[28]

K příčinám vzniku nezaměstnanosti na makroekonomické úrovni patří *frikční nezaměstnanost*, která je považována za dobrovolnou a krátkodobou nezaměstnanost, je nejméně problémová a zahrnuje nezaměstnané, kteří hledají práci v důsledku nějaké situace související s lidským životem. *Strukturální nezaměstnanost* se objevuje při nesouladu mezi nabídkou a poptávkou po pracovnících, je považována za dobrovolnou nezaměstnanost, ale obvykle trvá déle než frikční nezaměstnanost, protože lidé musí získat novou kvalifikaci nebo se musí přestěhovat do nové oblasti, kde jsou nová pracovní místa. Nedobrovolnou nezaměstnaností a která souvisí s vývojem ekonomiky a s hospodářskými

cykly je cyklická nezaměstnanost, kdy v recesi nezaměstnanost roste a ve fázi konjunktury nezaměstnanost klesá. Platí zde Okunův zákon, který popisuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti a tempem ekonomického růstu pravidlem, že pokles reálného produktu o 2 až 3 % pod úroveň potenciálního produktu způsobí zvýšení míry nezaměstnanosti o 1 %. Sezónní nezaměstnanost je pouze krátkodobá a dobrovolná nezaměstnanost a souvisí s kolísáním poptávky v závislosti na ročním období pozorovatelná v zemědělství, stavebnictví, cestovním ruchu nebo v dopravě a se sezónní poptávkou určitého zboží nebo služeb. Nezaměstnanost, jejíž příčiny vzniku souvisejí s vědecko-technickou revolucí a postupným nahrazováním pracovní síly stroji a moderními technologiemi je nezaměstnaností technologickou. [2, 9, 22, 25, 26, 28]

3.2.1 Zjišťování míry nezaměstnanosti

Ukazatel, kterým je vyjadřována situace na trhu práce, je míra nezaměstnanosti a s mírou inflace, produktem ekonomiky a saldem platební bilance je jedním ze čtyř základních makroekonomických ukazatelů. [9]

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje v procentech podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle, do které je zahrnut počet zaměstnaným a počet nezaměstnaným. Vymezení pojmů zaměstnaný a nezaměstnaný souvisí se strukturou obyvatelstva, které je rozděleno do dvou základních skupin na ekonomicky aktivní a neaktivní obyvatelstvo. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se nadále člení na zaměstnané a nezaměstnané. Zaměstnaní jsou osoby starší 15 let a mají placené zaměstnání nebo jsou zaměstnány ve vlastním podniku. Nezaměstnaní jsou osoby starší 15 let, které nejsou zaměstnané, aktivně hledají práci nebo jsou schopné nastoupit do práce nejpozději do 14 dnů. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo nevyhovují kritériu zaměstnaných nebo nezaměstnaných, a kterými jsou děti (mladší 15 let), studenti, důchodci nebo osoby na rodičovské dovolené, osoby praceneschopné a osoby, které práci nehledají.[26]

Podstatou ukazatele míry nezaměstnanosti je vyjádřit, jak velké procento obyvatelstva dané země nemůže v danou chvíli nalézt uplatnění na trhu práce. Česká republika aplikuje pro sledování hodnot nezaměstnanosti různé typy výpočtu. Český statistický úřad (dále jen „ČSÚ“) realizuje sledování nezaměstnanosti pomocí obecné míry nezaměstnanosti. Tato metoda je využívána také statistickým úřadem Evropské unie - Eurostatem v oficiálně zveřejňovaných statistikách nezaměstnanosti v členských zemích. Jedná se o odhady z pravidelných - čtvrtletních výběrových šetření pracovních sil (dále jen

„VŠPS“), které nejsou nijak vázány na reálný počet evidovaných na úřadech práce a to bývá považováno za nevýhodu tohoto ukazatele. V kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „MPSV ČR“) je registrovaná míra nezaměstnanosti, která je vypočítávána na základě údajů úřadů práce a měsíčně zveřejňována. Výpočet této míry nevyjadřuje přesné hodnoty, neboť nezahrnuje neregistrované osoby, ale zároveň registruje nezaměstnané osoby, které aktivně práci nehledají. Metodika výpočtu používaná do 30. 6. 2004 měla v čitateli celkový počet uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce (dále jen „úřad“) a ve jmenovateli používala součet zaměstnaných z VŠPS a celkový počet evidovaných uchazečů na úřadech. Dle metodiky Evropské unie (dále jen „EU“), která vstoupila v platnost k 1. 7. 2004, se tento ukazatel počítal jako podíl, kde v čitateli byl počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci všech úřadů na území České republiky včetně občanů EU a ve jmenovateli byl součet zaměstnaných z VŠPS, počet pracujících cizinců a počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech. Srovnáním výsledků obou uvedených metodik je dlouhodobě nižší ukazatel obecná míra nezaměstnanosti. Registrovaná míra nezaměstnanosti byla MPSV ČR od ledna 2013 nahrazena novým ukazatelem a to podílem nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Důvodem přijetí této nové metodiky bylo sjednocení zjišťování míry nezaměstnanosti dle metodiky vycházející z míry registrované a obecné míry nezaměstnanosti, původní údaje nebyly dostatečně reprezentativní a častá záměna míry MPSV ČR a ČSÚ a jejich nesprávná interpretace. Ukazatel je počítán jako podíl, kde čítec je počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci všech úřadů ve věku 15-64 let a jmenovatel, jako nový ukazatel, je celkový počet obyvatel České republiky ve věku 15-64 let a zahrnuje kromě pracovní síly i počet ekonomicky neaktivních osob, které práci aktivně nehledají. Na základě této nové metodiky je výsledná hodnota ukazatele míry nezaměstnanosti nižší zhruba o dva procentní body. [9, 32, 44]

Pro jednotlivé sociální kategorie jsou zpracovávány specifické míry nezaměstnanosti, které závisí na faktorech ovlivňujících především kategorie osob - muže, ženy, vzdělání příslušníky etnických minorit, manuální dělníky, určité profese a jiné. [16]

V tržním hospodářství neexistuje nulová nezaměstnanost a ani přirozená míra nezaměstnanosti nemůže být nikdy nulová. Dosažení přirozené míry nezaměstnanosti

vyjádřené jako nejnižší dlouhodobě udržitelnou míru nezaměstnanosti odpovídající potenciálnímu produktu je cílem hospodářské politiky. Její výše je pro každou ekonomiku jiná a nelze ani říci, že by tato míra byla žádoucí – je prostě přirozená. Míra nezaměstnanosti v ekonomice kolísá okolo přirozené míry nezaměstnanosti díky hospodářským cyklům. Z přirozených příčin v každé ekonomice vždy budou existovat frikčně a strukturálně nezaměstnaní. [2, 18]

3.2.2 Důsledky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost způsobuje individuální a společenské ztráty, které spolu úzce souvisí a proto je v centru pozornosti. Důsledky nezaměstnanosti a s nimi spojené náklady lze obecně rozdělit na ekonomické, psychologické, sociální a zdravotní.

Ekonomické důsledky nezaměstnanosti vznikají klesajícím hrubým domácím produktem dané země pod úroveň potenciálního produktu způsobené nezaměstnanými, kteří nevyrábí statky, které by jako zaměstnaní vyrábět mohli. Vysokým ekonomickým nákladem na nezaměstnanost jsou vyplácené finanční podpory v podobě příspěvků v nezaměstnanosti nebo sociálních dávek prostřednictvím veřejných rozpočtů. Významné jsou také individuální ekonomické dopady jednotlivců a jejich rodin, kteří se stávají nezaměstnanými. [3, 16, 18, 28]

Psychologické důsledky nezaměstnanosti se týkají osob postižených nezaměstnaností. Status nezaměstnaného vyvolává zátěžovou situaci na psychiku a sociální postavení člověka. Na prožívání nezaměstnanosti má vliv jak vlastní psychická výbava, typ osobnosti a schopnost adaptability člověka. Ztráta sebeúcty, deprese, stres, problémy v mezilidských vztazích, všeobecná nespokojenost, alkoholismus, kriminalita a v krajních případech i sebevražedné chování způsobuje společnosti konkrétní náklady nebo náklady obětované příležitosti. Význačným psychologickým důsledkem nezaměstnanosti je narušení časové struktury dne a změny ve vnímání času. [13, 16, 28]

Sociální důsledky nezaměstnanosti souvisí s dopady nezaměstnanosti na sociální situaci, chování a postoje nezaměstnaných a na společenský život. Snížení životní úrovně jednotlivých nezaměstnaných a jejich rodin patří k nejvýznamnějším sociálním důsledkům nezaměstnanosti, neboť narušuje denní rodinné zvyklosti, mění pozici a autoritu nezaměstnaného v rodině, může narušit partnerské vztahy, omezuje sociální kontakty a výchovnou funkci rodiny. Narušuje obvyklý denní režim a mění vnímání času a to je nebezpečné zvláště pro mladistvé, kteří časový režim a pracovní návyky nemají ještě

zažité. Nezaměstnaní se snadněji stávají závislími na drogách, mají tendenci protestovat, vyvolávat sociální nepokoje, řešit svou situaci kriminalitou a to stojí společnost náklady. Zaměstnaní je pro člověka zdrojem sociálních kontaktů a jeho ztráta vede k sociální izolaci. [11, 16, 28]

Zdravotní důsledky nezaměstnanosti mohou být více nebo méně významné v závislosti na konkrétní osobě. Mezi původní somatické změny způsobené nezaměstnaností patří nespavost, bolesti hlavy, žaludeční potíže, kožní alergie, zvýšená náchylnost k nemocím, výskyt civilizačních chorob, zvýšená úmrtnost. Fyzická aktivita a kreativní činnost se doporučují jako obrana před nežádoucími důsledky nezaměstnanosti. [13]

Vážné sociální problémy vyvolávají důsledky dlouhodobé nezaměstnanosti, která způsobí zvyk nezaměstnaného na to, že nepracuje a vypadne z pravidelného každodenního životního rytmu. Po čase nezaměstnaný ztratí víru v nalezení nové práce nebo zjistí, že i z podpory se dá žít, třebaže skromněji a přestane aktivně práci hledat. Pro potenciální zaměstnavatele může dlouhodobá nezaměstnanost způsobit neochotu zaměstnat pracovníka, který dlouho nepracoval, neboť mohl ztratit svou odbornost, smysl pro povinnost nebo neměl chuť pracovat. Čím delší je délka trvání nezaměstnanosti, tím těžší je vrátit se zpět na pracovní trhy. [3, 8]

3.3 Rizikové skupiny na trhu práce

Dlouhodobá nezaměstnanost rostla v posledních letech spolu s růstem nezaměstnanosti, ale zatímco celková míra nezaměstnanosti nyní klesá, podíl dlouhodobě nezaměstnaných se dále zvyšuje a koncentruje do určitých skupin populace, které jsou definovány jako rizikové skupiny na trhu práce. Uvedené skupiny jsou vystaveny riziku opakované nezaměstnanosti a musí být na ně zaměřena politika zaměstnanosti. Dlouhodobá nezaměstnanost nejvíce postihuje nepružnou a dlouhodobě nezaměstnanou pracovní sílu, nekvalifikovanou pracovní sílu a osoby s nízkým vzděláním, osoby s kumulovanými osobními a sociálními handicapy, příslušníky etnických minorit a imigranty, obyvatele ze zaostávajících a venkovských oblastí, zdravotně postižené a mladistvé, hlavně mladé problémové jedince. [16, 28]

Práce je zaměřena na vývoj nezaměstnanosti rizikových skupin na trhu práce a to je důvodem jejich následné bližší specifikace.

Do *mladší věkové skupiny* jsou zařazeni mladiství mladší 18 let, jejíž pracovní podmínky upravuje zákoník práce a absolventi škol, kteří jsou znevýhodněni v nároku na podporu v nezaměstnanosti, neboť doba studia není náhradní dobou pro nárok na podporu. Absolventi středních a vysokých škol ucházející se o své první zaměstnání, jsou v konkurenci s ostatními uchazeči značně znevýhodněni. Velké množství mladí lidé mají nedůvěru ve svou schopnost nalezení uplatnění na trhu práce a následně uplatnění aktivně nehledá. Hlavními příčinami nezaměstnanosti mladší věkové skupiny jsou nedostatečné praktické znalosti a zkušenosti a pracovní návyky absolventů, nízká kvalifikace, nedostatečná jazyková příprava, nedostačující počítačová gramotnost a neochota absolventů vykonávat určitá zaměstnání, ale také neochotou zaměstnavatelů nést dodatečné náklady na odbornou přípravu mladých zaměstnanců bez praxe. K příčinám nezaměstnanosti také přispívá nesoulad mezi vzdělávací soustavou a potřebami trhu práce.[4, 5, 12, 25]

Přijetím zákona č. 155/1996 Sb., o důchodovém pojištění, jehož cílem bylo udržení průběžného důchodového systému, došlo od roku 1996 k postupnému navyšování věku pro nárok na starobní důchod u mužů z 60 let na 63 let a u žen z 53-57 v závislosti na počtu vychovaných dětí na 59-63 let a to vedlo k postupnému růstu počtu nezaměstnaných *starší věkové skupiny*. V pozdním stádiu kariéry jsou možnosti získat zaměstnání menší a řada lidí musí navíc čelit krizi základních jistot. Pro zaměstnavatele se starší lidé jeví jako horší „investice“ ve srovnání s mladšími. Možností pro nezaměstnaného v pozdním stádiu kariéry je samostatné podnikání, a však fyzická a psychická námaha spojená se začátkem vlastního podnikání ve starším věku může být příliš vysoká. [12, 25]

Ústava České republiky a Listina základních lidských práv a svobod zaručuje v pracovněprávních vztazích základní práva a svobody všem bez rozdílu pohlaví s tím, že těhotné ženy a ženy plnící své mateřské poslání mají právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci. Předmětem ochrany již není klasicky *žena jako zaměstnankyně*. Nepříznivé postavení žen na trhu práce je způsobeno upřednostňováním mužské pracovní síly pro její větší územní mobilitu a zatížeností starostmi o domácnost. Matky s malými dětmi mají časté pracovní absence, narušující plynulost pracovního procesu, což způsobuje jejich negativní hodnocení a snižuje ochotu je zaměstnávat. Zaměstnanost žen je závažným celosvětovým problémem, neboť je obtížné skloubit pracovní a mateřské povinnosti a

dosáhnout přiměřené společenské angažovanosti žen. Zaměstnavatelé většinou nevytváření pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou, ale dávají přednost vícesměnným provozům, ale v řadě vyspělých zemí se hledá řešení v rozsáhlé nabídce zkrácených pracovních úvazků, v zavádění pružné pracovní doby a v dostupné péči o děti. Cesta k řešení je patrně nutná přes legislativní úpravy. [5, 25]

Zdravotně postižené osoby definuje zákon č. 435/2004 Sb., O zaměstnanosti jako fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány invalidními v I. stupni (pokles pracovní schopnosti dosahuje 35-49%), v II. stupni (pokles pracovní schopnosti dosahuje 50-69%) a ve III. stupni jako osoby s těžším zdravotním postižením stupni (pokles pracovní schopnosti nejméně o 70%). Tento zákon zároveň ukládá zaměstnavatelům s 25 a více zaměstnanci zaměstnat čtyři procenta osob se změněnou pracovní schopností. [26, 41] Osoby se zdravotním postižením mají stejné naděje, aspirace a práva jako každý jiný člověk. Toto zásadní a v podstatě jednoduché a srozumitelné stanovisko se však neseťká s všeobecným pochopením, jak by se dalo předpokládat. Důkazem toho je skutečnost, že žádnému státu, a to ani v době ekonomické prosperity, se dosud nepodařilo vyřešit problém jak integrovat všechny zdravotně postižené do aktivního sociálního a ekonomického života. Příčinami ekonomické neaktivity osob se zdravotním postižením může být legislativa a neochota zaměstnavatelů tuto skupinu lidí zaměstnávat, ale také vysoká míra nezájmu jich samých hledat a vykonávat zaměstnání způsobené častým a opakovaným odmítáním na trhu práce. [27, 29]

V současné struktuře dlouhodobě nezaměstnaných jsou největší skupinou nekvalifikovaní pracovníci. Jde hlavně o mladé lidi bez kvalifikace a pracovních zkušeností, kteří nemají šanci nelézt uplatnění na trhu práce. V této skupině jsou také mladí lidi obtížně vzdělavatelné a často s malým zájmem o zaměstnání, lidi s nežádoucím deviantním chováním, lidi se specifickými charakteristikami individuálního a rodinného života. Úroveň kvalifikace a profesionálních dovedností je při hledání pracovní příležitosti rozhodující a pracovníci s nízkou kvalifikací budou postupně vytlačováni levnějšími a přesnějšími stroji. [4, 25]

Národnostní menšiny definuje zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin jako společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a

zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu za účelem společného úsilí o zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury a zároveň za účelem vyjádření a ochrany zájmů jejich společenství, které se historicky utvořilo. [48] V současnosti tvoří nejpočetnější menšinu slovenská menšina. K dalším početným menšinám patří ukrajinská, ruská, vietnamská, polská, maďarská, německá a romská. Romové představují výraznou etnickou skupinu.

Romové byli dříve zaměstnáváni v dělnických profesích, které ale prošlo změnami kvalifikačních požadavků vlivem ekonomické reformy, a to snížilo jejich šance uplatnění se na trhu práce. [10, 26] Nezaměstnanost je u řady Romů jejich dominantním sociálním problémem, který podmiňuje následně jejich vyloučení i v ostatních oblastech života. Nezaměstnanost a z ní vyplývající závislost na sociálních dávkách je také významným faktorem, který ovlivňuje postoje majoritní části populace k Romům. Efektivní řešení nezaměstnanosti sociálně vyloučených Romů a ekonomické závislosti na systému sociálních dávek bude znamenat pozitivní dopady nejen na socioekonomickou situaci Romů, ale i na zlepšení vztahů mezi majoritní společností a příslušníky romských komunit. Závažným problémem je rovněž dlouhodobá nezaměstnanost mladistvých Romů, kteří jsou absolventy základních škol nebo předčasně ukončili vzdělávání před dokončením střední školy. Tyto skupiny romských uchazečů nemají příležitost získat pracovní zkušenosti, které by postupem času zlepšovaly jejich pozici na trhu práce. [46]

3.4 Politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti je definována jako činnost směřující k dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách, produktivním využití pracovních sil a k zabezpečení práva občanů na zaměstnání. Cílem je vytváření optimálních podmínek a předpokladů pro dosažení plné, produktivní a svobodně zvolené zaměstnanosti. Politika zaměstnanosti je považována za jednu z významných součástí oficiální politiky státu a vychází z pojetí práva na práci jako jedno ze základních sociálních práv a z předpokladu, že podpora plné a produktivní zaměstnanosti při svobodné volbě povolání je prostředkem k praktickému uskutečňování práva na práci. Pokud jsou s nezaměstnaností spojeny závažné celospolečenské důsledky, má smysl, aby společnost a její orgány nezaměstnanost řešily. Nezaměstnanost je obecně řešena prostřednictvím pasivní a aktivní politiky zaměstnanosti.[13, 28, 30]

Úlohou pasivní politiky zaměstnanosti je sociální zabezpečení nezaměstnaných osob a k tomu slouží dávková podpora Úřadu ve formě podpory v nezaměstnanosti, v dávkách státní sociální podpory nebo v dávkách hmotné nouze. Z pohledu nezaměstnaných i státu je nezbytná, ale neřeší podstatu nezaměstnanosti. K tomuto úkolu slouží aktivní politika zaměstnanosti, která napomáhá k tvorbě nových pracovních míst na trhu práce a má motivovat zaměstnavatele k zaměstnávání osob rizikových skupin. Politika zaměstnanosti by měla být výsledkem součinnosti a provázanosti s ostatními politikami, zejména s hospodářskou, sociální a vzdělávací politikou. Hospodářsko – politická opatření mají podstatný dopad na trh práce v podobě investičních pobídek, podpoře malého a středního podnikání a regionálních programů. Sociální politika se primárně orientuje na člověka, na rozvoj a kultivaci jeho životních podmínek, dispozic, na rozvoj jeho osobnosti a kvalitu života. Vzdělávací politika vyplývá z poslání, které vzdělávání ve společnosti plní. Vzdělávání je proces, v němž jedinec získává a osvojuje si soustavu poznatků a dovedností a metodu jejich nabývání. Se vzdělávací politikou souvisí také kvalifikace, tedy schopnost vykonávat určitou práci.[3, 9, 11, 13]

3.4.1 Politika zaměstnanosti Evropské unie

Již v 50. letech 20. století mohli pracovníci v Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO) využívat „pomoc při readaptaci“. Římská smlouva z roku 1957 obsahovala kapitolu „Sociální politika“, jejímž úkolem bylo prosazovat spolupráci mezi členskými zeměmi v rámci nejrůznějších politik – od sociálního zabezpečení po oblast zaměstnanosti. Evropský sociální fond (dále jen „ESF“), založený v roce 1960, se stal hlavní zbraní v boji s nezaměstnaností, která však v této době ještě nepředstavovala v Evropě problém. Nezaměstnanost začala v EU stoupat v 70. letech jako následek nepříznivého hospodářského vývoje. Kromě negativních dopadů ropných šoků měla na růst nezaměstnanosti vliv i mzdová vyjednávání a tlak odborů jako výsledek protestů z konce 60. let. Politika zaměstnanosti EU se dostává do popředí až počátkem 90. let, kdy spolu s růstem nezaměstnanosti jsou identifikovány rizikové skupiny obyvatelstva, které začaly být v přístupu na trh práce znevýhodňovány. Vzniklá situace ve většině zemí EU se v roce 1993 stala podnětem k vypracování Bílé knihy o růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Byla tím zahájena diskuse o evropské strategii v oblasti ekonomiky a zaměstnanosti, a otázka zaměstnanosti se tak poprvé stala prioritou evropské agendy. Také nová hlava v Amsterodamské smlouvě z roku 1997 je věnovaná

zaměstnanosti a stala se základem pro stanovení evropské strategie pro zaměstnanost a pro zřízení stálého Výboru pro zaměstnanost, který má poradní funkci a slouží k podpoře vzájemné koordinace politik zaměstnanosti a trhu práce mezi členskými státy.[12, 21, 36]

Řešení problematiky nezaměstnanosti zahrnovala EU do jednotlivých programových období. Pro období 1989–1993 a 1994 – 1999 byl jedním z hlavních cílů strukturální politiky stanoven Cíl 3 - Boj s dlouhodobou nezaměstnaností, hledání možností zařazení mladých lidí a reintegrace osob, které ztratily práci zpět na pracovní trh.

Evropská strategie zaměstnanosti na období 1997–2004 zavazovala členské státy EU k dosažení vysoké míry zaměstnanosti a v roce 1997 byla zaměstnanost poprvé zařazena na stejnou úroveň jako makroekonomické cíle v oblasti růstu a stability. Evropská strategie zaměstnanosti byla v roce 2002 přezkoumána a v roce 2005 opět spuštěna, tentokrát se zaměřením na růst a zaměstnanost a s cílem zjednodušit a zpřehlednit Lisabonskou strategii. Součástí revizí bylo vytvoření víceletého časového rámce (první cyklus v letech 2005–2008). Od roku 2005 je evropská strategie zaměstnanosti začleněna do hlavních směrů hospodářské politiky. Pro programové období 2000 – 2006 byl stanoven Cíl 3 – Podpora rozvoje lidských zdrojů a iniciativní program Equal pro nadnárodní podporu boje proti diskriminaci a nerovnoprávnosti na trhu práce.[20, 36]

Následující krize zcela znehodnotila léta hospodářského a sociálního pokroku a odhalila strukturální nedostatky v evropském hospodářství. Vznikla potřeba nové strategie, která by z EU učinila inteligentní a udržitelnou ekonomiku podporující začlenění a vykazující vysokou úroveň zaměstnanosti, produktivity a sociální soudržnosti. Byla vypracována nová desetiletá strategie pro zaměstnanost a inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění Strategie Evropa 2020, k jejímž hlavním cílům patří:

- trh práce - do roku 2020 podíl osob ve věku 20 až 64 let, které mají uplatnění na trhu práce, zvýšit na 75 %, a to mimo jiné zvýšením podílu mladých lidí, starších pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací a lepší integrací legálních přistěhovalců,
- sociální začleňování a boj proti chudobě -počet lidí postižených chudobou a vyloučením snížit nejméně o 20 milionů,
- zlepšování kvality a efektivity systémů vzdělávání a odborné přípravy - snížit míru předčasného ukončování školní docházky na 10 % (z 15 %) a zvýšit podíl osob ve věku 30 až 34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 % (namísto 31 %).

Integrované hlavní směry přijaté v říjnu 2010 stanovují zvyšování účasti žen a mužů na trhu práce, omezování strukturální nezaměstnanosti a prosazování kvality pracovních míst; rozvoj kvalifikované pracovní síly, která bude reagovat na potřeby trhu práce, a podpora celoživotního učení; zlepšování kvality a výsledků systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních a zvyšování účasti na terciárním nebo srovnatelném vzdělávání; podpora sociálního začlenění a boj proti chudobě. [36]

Pro programové období 2007 – 2013 byl důležitým cílem pro nové členské země EU Cíl 1 Konvergence, jehož záměrem bylo přispívat k urychlení hospodářského rozvoje a k podpoře růstu a tvorbě pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a regionech, k rozvoji inovačních procesů a podnikání, k zvyšování vzdělanosti společnosti, k ochraně životního prostředí. [15, 36]

Pro programové období 2014 – 2020 byl stanoven pro řešení otázky nezaměstnanosti Cíl 1 – Investice do růstu a zaměstnanosti, který definuje kategorie regionů způsobilé k investicím a které budou mít prospěch ze speciální podpory při plnění cílů strategie Evropa 2020.

Znepokojivý stav nezaměstnanosti mladých lidí přivedl EU k přijetí řady opatření zaměřených na řešení všech aspektů situace mladých lidí, co se týče vzdělávání a přístupu na trh práce. V prosinci 2012 byl navržen balíček opatření ke zvýšení zaměstnanosti mladých lidí, což je soubor opatření, která mají členským státům pomoci zabývat se konkrétně nezaměstnaností mládeže a sociálním vyloučením. V souvislosti s tímto balíčkem byla v červenci roku 2013 zřízena Evropská aliance pro učňovskou přípravu a v prosinci roku 2013 navržen rámec pro kvalitu stáží. V únoru 2013 navrhla Evropská rada, aby byly zvláštní finanční prostředky určené na úsilí v boji s nezaměstnaností mladých lidí soustředěny do nejvíce postižených regionů EU, a to skrze iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí. [34, 35]

Institucemi EU, které se zabývají politikou zaměstnanosti, jsou Evropská komise – Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné zacházení, Rada pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele, Výbor pro zaměstnanost a sociální věci a Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví při Evropském parlamentu. [33]

I přes zlepšující se situaci na evropském trhu práce zůstává nadále úkolem zvyšovat míru zaměstnanosti těch skupin obyvatelstva, které jsou znevýhodňovány na trhu práce, především žen, starších pracovníků a etnických menšin. Poměrně značná část nových

pracovních míst, vytvořených v průběhu druhé poloviny 90. let, vyžadovala střední až vysokoškolské vzdělání. Proto se stále klade velký důraz na rozvoj lidských zdrojů, založený na kvalitním celoživotním vzdělávání a přípravě na povolání tak, aby všechny věkové skupiny měly možnost získat znalosti a dovednosti, které jsou nezbytné ve společnosti založené na sdílení znalostí.[13]

3.4.2 Politika zaměstnanosti v České republice

V centrálně plánované ekonomice Československé socialistické republiky před rokem 1990 bylo všechno ekonomicky aktivní obyvatelstvo zaměstnáno, ale z ekonomického hlediska všichni zaměstnaní pracovníci nevytvářeli takový mezní produkt práce, který by se rovnal jejich mzdové sazbě. Mnozí dostávali za práci mzdu, kterou by v tržních podmínkách nezískali. Nezaměstnanost v pojetí statistiky neexistovala.

Nezaměstnanost se v Československu objevila, jako zcela nový společensko - ekonomický jev, počátkem 90. let 20. století. V prvních letech transformace proběhla na trhu práce velká kvantitativní a kvalitativní změna ve struktuře zaměstnanosti. Počet pracujících klesl o víc než 10 % a téměř polovina ekonomicky aktivního obyvatelstva změnila své zaměstnání. V letech 1994 až 1996 následoval mírný nárůst zaměstnanosti, ale od roku 1997 opět průběžně klesá. Tento vývoj souvisí s ekonomickým poklesem uplynulých let, způsobeným mimo jiné nedořešenou privatizací, zpožděním restrukturalizace, nízkým růstem produktivity práce a slabým zastoupením inovačních procesů s dopady v poklesu konkurenceschopnosti podniků. Politika zaměstnanosti v tomto období se zaměřovala především na nezaměstnané, na finanční pomoc v případě ztráty pracovního místa a následnou podporu návratu a opětovného včlenění nezaměstnaných na trh práce. [3, 13, 26]

Na základě zprávy Evropské komise z roku 1997, která upozorňovala Českou republiku na nutnost implementace evropské pracovní legislativy do českého právního systému a na budoucí růst nezaměstnanosti vyplývající z ekonomické restrukturalizace, začala Česká republika naplňovat zásady Evropské politiky zaměstnanosti zakotvené v Amsterodamské smlouvě. V roce 1998 vypracovala vláda první Národní plán zaměstnanosti a dále následovaly každoroční Národní akční a reformní plány pro plnění cílů Lisabonské smlouvy. Vstup do EU a využití jednotného vnitřního trhu, který umožňuje občanům EU pracovat v jakémkoli členském státě, nepůsobil výraznou emigraci českých pracovníků do zahraničí. Této možnosti využili zejména vysoce

kvalifikovaní pracovních technických a přírodovědných oborů, což negativně ovlivnilo kvalifikační strukturu trhu práce v České republice. Souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti v České republice vymezuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. [21, 40]

Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonávají MPSV ČR a úřady práce. Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace, územní samosprávné celky, profesní organizace, sdružení osob se zdravotním postižením a organizace zaměstnavatelů.[41]

Základní nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména rekvalifikace, investiční pobídky, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, překlenovací příspěvek, příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program. Dalšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou poradenství, podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, sdílené zprostředkování zaměstnání a cílené programy k řešení zaměstnanosti. [9]

Aktivní politika zaměstnanosti je financována z prostředků státního rozpočtu a hospodaření s těmito prostředky se řídí zvláštním právním předpisem. Z těchto prostředků lze rovněž přispívat na programy nebo opatření regionálního a celostátního charakteru a projekty zahraničních subjektů přispívající ke zvýšení zaměstnanosti a na ověřování nových nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti. [41]

Pro rok 2013 MPSV ČR stanovilo, aby nástroji a opatřeními aktivní politiky zaměstnanosti podporoval Úřad práce zejména uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni déle než 5 měsíců, kterým je kvůli jejich zdravotnímu stavu, věku (absolventi bez praxe, mladí do 25 let a osoby nad 55 let) či péči o dítě věnována při zprostředkování práce zvýšená péče; u nichž existuje důvodný předpoklad dlouhodobého setrvání v evidenci Úřadů, jimž je potřeba věnovat zvýšenou péči z jiného důvodu bránícího jejich vstupu na volný trh práce (např. ohrožení sociálním vyloučením z důvodu setrvávání v dlouhodobé nezaměstnanosti).

Cíle České republiky v oblasti zaměstnanosti do roku 2020 určují výchozí dokumenty pro stanovení zaměření realizace aktivní politiky zaměstnanosti - strategie „Evropa 2020“ a na ní navazující strategie „Národní program reforem České republiky“.

Národním cílem je „Zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75%.“ Národními dílčími cíli jsou:

- zvýšení míry zaměstnanosti žen věkové skupiny 20 – 64 let na 65 %,
- zvýšení míry zaměstnanosti starších pracovníků 55 – 64 let na 55 %,
- Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob věkové skupiny 15 – 24 let o třetinu proti roku 2010,
- snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací o čtvrtinu proti roku 2010.

Programy, které umožňovaly České republice a hlavnímu městu Praha čerpání prostředků z ESF v oblasti lidských zdrojů byly v:

- v období 2004-2006 operační program Rozvoj lidských zdrojů, Jednotný programový dokument pro Cíl 3, Iniciativa Společenství CIP EQUAL a Společný regionální operační program,
- v období 2007-2013 operační programy Lidské zdroje a zaměstnanost, Vzdělávání pro konkurenceschopnost, a operační program Praha – Adaptabilita.

Připravovanými operačními programy umožňujícím čerpat finanční prostředky z ESF pro období 2014 – 2020 jsou:

Operační program Zaměstnanost, jehož řídicím orgánem je MRSV ČR a pokrývá oblasti podpory zaměstnanosti, rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a podpory mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání v gesci MŠMT ČR a pokrývá oblasti podpory směřující ke zkvalitnění vzdělávacího systému, rovnosti a kvality ve vzdělávání, rozvoj lepších kompetencí pro trh práce, posílení kapacit pro kvalitní výzkum a jeho přínos pro společnost.

Operační program Praha Pól růstu v gesci MHMP, který pokrývá oblast podpory udržitelné zaměstnanosti, kvalitních pracovních míst a mobility pracovních sil, investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení. [40, 43]

4 Charakteristika Ústeckého kraje z hlediska řešené problematiky

Ústecký kraj byl zřízen Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. o zřízení vyšších územněsprávních celků o doplnění Ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Administrativní rozdělení Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem je dáno územím dřívějších okresů Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice, Louny, Most a Chomutov. Na území kraje je v současnosti šestnáct obcí s delegovanými kompetencemi.

Obrázek č. 1: Okresy Ústeckého kraje

Zdroj: MPSV

Kraj se rozkládá na území o rozloze 5335 km² (6,8 % území ČR) a má 46 měst (ve kterých žije 80,7 % populace) a 308 obcí. Kraj je situován v severozápadní části České republiky a hraničí s německým Svobodným státem Sasko, s Libereckým, Karlovarským, Plzeňským a Středočeským krajem. Poloha kraje představuje z pohledu blízkosti a dostupnosti hlavního města Prahy, sousedních krajských center a sousedního Saska významné možnosti rozvoje a zároveň možnost hospodářské, kulturní a přeshraniční spolupráce. [32, 39]

Počtem obyvatel 825 120 (k 31. 12. 2013) zaujímá mezi ostatními kraji 5. místo a je specifický nadprůměrnou hustotou zalidnění (155 obyvatel/km²). Kladné migrační saldo posledních dvou desetiletí vyvážilo přirozený úbytek obyvatelstva kraje. Z pohledu vysoké

nezaměstnanosti se očekávala emigrace pracovní síly do oblastí s vyšší možností uplatnění na trhu práce. Populační nárůst byl částečně spojen se specifickými skupinami zahraničních imigrantů (nejvíce Vietnamci, Ukrajinci), ale vliv měli také lidé stěhující se do oblastí s dobrou dopravní dostupností do hlavního města Prahy (Roudnice nad Labem, Litoměřice, Lovosice) a do významných průmyslových center (Chomutov, Ústí nad Labem, Teplice). Značný populační úbytek, v souvislosti s nepříznivým vývojem na trhu práce, byl zaznamenán v obcích Litvínov, Most a Bílina.

V kraji žije v celorepublikovém srovnání nejpočetnější romská komunita s výrazným vlivem na demografický vývoj obyvatelstva. Vysoké zastoupení romského etnika (převážně sociálně slabých) přispívá ke vzniku sociálně vyloučených lokalit (Chánov, Předlice, Šluknovsko, Vejprty), ve kterých dochází k stupňování sociálního napětí, kriminality a dalších sociálně-patologických jevů. Podle kvalifikovaných odhadů žije v kraji 60 000 Romů, z toho 22 000 z nich žije v sociálně vyloučených lokalitách. [32, 38]

Obyvatelstvo ústeckého kraje má v rámci republiky nejmladší věkovou strukturou, průměrný věk je 40,9 let. Ale i přes výrazně mladší strukturu obyvatel a nárůst počtu narozených je výrazný trend stárnutí obyvatelstva, podmíněný zvětšováním skupiny obyvatel ve věku 65 let a více. Zároveň věková skladba obyvatelstva v rámci kraje vykazuje odlišnosti. Výrazně více obyvatel v produktivním věku oproti průměru kraje žije v okresech Chomutov a Most a méně v okrese Děčín. Okresy Litoměřice a Most vykazují nižší podíl dětí do 14 let, zatím co okres Děčín a Ústí nad Labem vyšší podíl. Nejvyšší podíl osob starších 65 let vykazují okresy Litoměřice, Ústí nad Labem a Děčín a naopak nejnižší okres Chomutov.[32, 38]

V celorepublikovém srovnání je v kraji dlouhodobě nejnižší úroveň vzdělanostní struktury obyvatelstva, které se projevuje vysokým podílem osob pouze se základním vzděláním nebo s neukončeným, neboť před rokem 1990 pracoval vysoký počet obyvatel v průmyslu na pozicích s nízkou kvalifikací a nízkým podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Úroveň vzdělanosti v posledním desetiletí znatelně vzrostla, ale přesto vykazuje v rámci republiky výrazně podprůměrné hodnoty. Vyšší úroveň vzdělanosti je v správních obvodech velkých měst a oblastí s dobrou dopravní dostupností do hlavního města Prahy, naopak nižší úroveň je v periferních regionech.[32, 39]

4.1 Lidské zdroje a trh práce

Trh práce Ústeckého kraje je významně ovlivněn svým historickým vývojem. Po odsunu Němců a postupném znovu osídlování byla původní průmyslová struktura, kterou tvořil textilní, sklářský a chemický průmysl, postupně doplňována a následně nahrazována těžkým průmyslem, především těžbou uhlí, metalurgií, energetikou a tato nová průmyslová struktura vyžadovala velký počet pracovních sil, ale s převážně nízkou kvalifikací. Po změně hospodářské orientace země a omezení významu naddimenzovaného těžkého průmyslu došlo k masivnímu nárůstu nezaměstnanosti. Kraj dosahuje nejvyšší míry nezaměstnanosti dlouhodobě a problémy na trhu práce jsou ty z nejpálčivějších problémů. V rámci kraje si pozici regionu s nejnižším podílem nezaměstnaných osob dlouhodobě udržuje okres Litoměřice, naopak nejvyšší podíl nezaměstnaných osob je v okrese Most, Děčín a Chomutov a Ústí nad Labem.

Situaci na trhu práce nepříznivě ovlivňuje nízká vzdělanost obyvatel, příliv další nekvalifikované pracovní síly v rámci migrace obyvatel, nedostatek pracovních míst pro kvalifikované pracovní síly a obyvatelé s vyšším vzděláním způsobuje jejich odchod mimo kraj. Přestože je poptávka po méně kvalifikovaných zaměstnancích, převážně po levné pracovní síle, jsou tyto pracovní pozice často obsazovány cizinci.

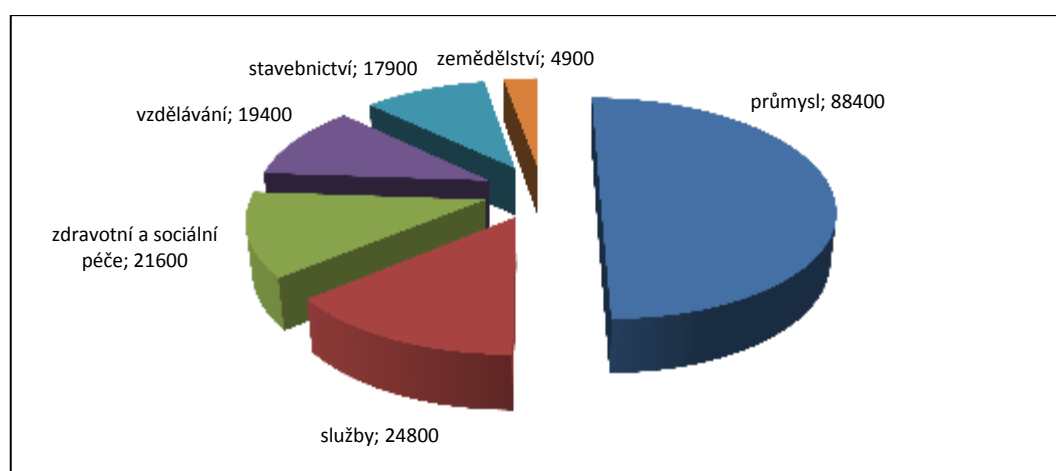
Určité skupiny osob mají výrazně omezené možnosti uplatnění na trhu práce, jsou označovány jako rizikové skupiny osob na trhu práce, jsou zdrojem vysoké a dlouhodobé nezaměstnanosti v kraji, je na ně cíleně zaměřena aktivní politika zaměstnanosti a jsou tématem analýz v následujících částech práce. [32, 38]

4.2 Ekonomická úroveň

Kraj je ekonomicky strukturován do čtyř oblastí. Vysokou koncentraci průmyslu specializovanou na těžbu nerostných surovin, strojírenství a chemickou výrobu má Pánevnická oblast, též nazývaná oblastní Severočeského hnědouhelného revíru, do které spadají okresy Chomutov, Most a Teplice. Oblast průmyslově-zemědělská s rostoucím vlivem hlavního města Prahy zahrnuje okresy Litoměřice a Louny. Oblast Krušných hor v česko-saském pohraničí, do které patří okresy Chomutov, Most, Teplice, Ústí nad Labem, je závislá na extenzivním zemědělství a cestovním ruchu. Průmyslová oblast zahrnuje okresy Děčín a Ústí nad Labem s různorodou průmyslovou výrobou.

Ústecký kraj se v roce 2013 podílel na tvorbě hrubého domácího produktu 6,0 %. Specifičnost kraje je v jeho odvětvové struktuře ekonomiky. Přestože po roce 1989 význam těžby surovin a těžkého průmyslu v regionu poklesl, stále si tato odvětví uchovávají v ekonomice významné postavení. Podíl těžby nerostných surovin na celkové hrubé přidané hodnotě byl v roce 2008 čtyřnásobně vyšší než v rámci České republiky. Výrazně vyšší je také podíl výroby energie, což odpovídá velkému počtu tepelných elektráren na území kraje. Mírně vyšší je rovněž podíl stavebnictví. U zpracovatelského průmyslu došlo, v posledních letech, k poměrně výraznému poklesu. Na druhou stranu podíl sekundéru v ekonomice a produktivita práce rostou a to může současně se zvýšením zájmu o produkci s vyšší přidanou hodnotou znamenat potenciál rozvoje (viz graf č. 1). Nevýrobní odvětví a zemědělství mají v kraji podprůměrné zastoupení, ve srovnání s celou republikou. Výrazně nižší podíly na HDP zaujímají velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, peněžnictví a pojišťovnictví nebo profesní, vědecké a technické činnosti.

Graf č. 1: Počet zaměstnaných osob dle odvětví v Ústeckém kraji

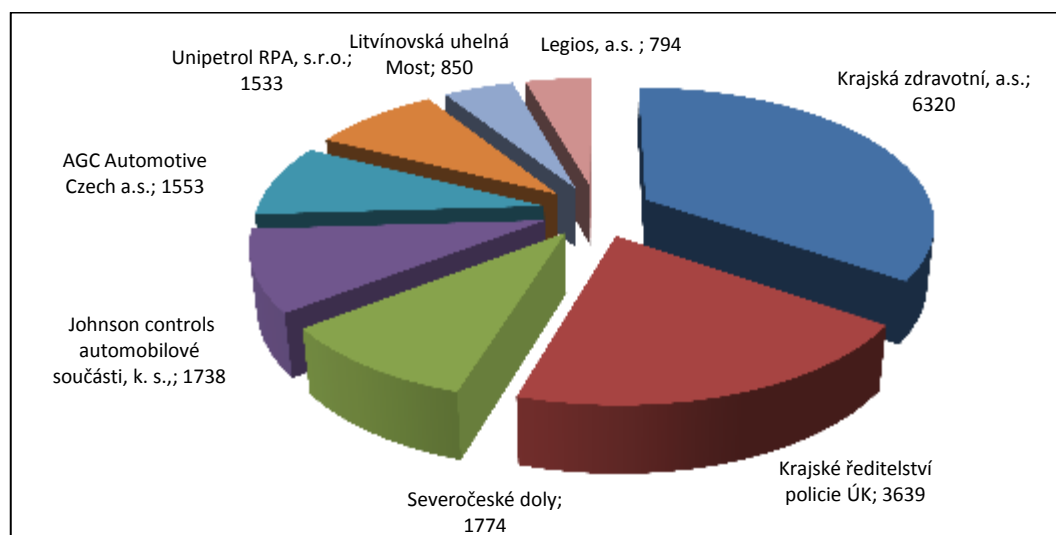

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování (k 31. 12. 2012)

Podnikatelská aktivita je v kraji poměrně nízká. Ačkoliv počet ekonomických subjektů z celkového počtu subjektů je pátý nejvyšší mezi kraji, tak při přepočtu na 1000 obyvatel je třetí nejnižší (209 ekonomických subjektů na 1000 obyvatel, republikový průměr je 245). Ve struktuře ekonomických subjektů vykazuje kraj mírně vyšší zastoupení podnikajících fyzických osob a nižší podíl družstev, ale v porovnání s ostatními kraji a republikovým průměrem působí na území kraje vyšší podíl zahraničních osob. Ústecký kraj patří mezi kraje s nejvyššími příjmy z přímých zahraničních investic.

Ekonomika kraje je dodnes založena především na činnosti menšího počtu velkých podniků. To ale představuje riziko, neboť regionální ekonomika závisí na několika velkých podnicích a je málo diverzifikovaná nejen z hlediska sektorového, ale i z hlediska velikostní struktury firem. Přestože má přítomnost velkých firem značný stabilizační prvek a představuje i potenciál pro výzkum, vývoj a inovace, současné faktory konkurenceschopnosti jsou vázány především na malé a střední podniky. K nejvýznamnějším zaměstnavatelům kraje patří Krajská zdravotní, a.s., Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, Severočeské doly a.s. – Doly Bílina, Johnson controls automobilové součásti, k. s., Roudnice nad Labem, AGC Automotive Czech a.s., Chudeřice, Unipetrol RPA, s.r.o. Litvínov, Litvínovská uhelná Most, Legios, a.s. provozovna Louny (graf č 2).

Graf č. 2: Počet zaměstnanců nejvýznamnějších zaměstnavatelů Ústeckého kraje

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování (k 31. 12. 2012)

V základních ukazatelích výzkumného a inovačního má kraj jedno z nejhorších postavení v rámci republiky, neboť podíl pracovníků ve výzkumu a vývoji je několikanásobně nižší než průměrná hodnota České republiky. Ústecký kraj má v této oblasti značný deficit a v orientaci ekonomiky převažuje výroba s nižší přidanou hodnotou.[32, 38, 45]

4.3 Aktivní politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji

Aktivní politika zaměstnanosti v Ústeckém kraji se zaměřuje na rizikové skupiny osob, které jsou na trhu práce nejvíce ohroženy a kterými jsou osoby se zdravotním

postižením, osoby ve věku do 25 let, absolventi bez praxe, osoby pečující o dítě do 10 let věku, osoby starší 55 let věku, osoby v evidenci uchazečů evidované déle než 5 měsíců, osoby vyžadující zvláštní pomoc. Z hlediska vytvořených pracovních příležitostí a počtu umístěných uchazečů, jsou nejvyužívanějším nástrojem politiky veřejně prospěšné práce (VPP) a společensky účelná pracovní místa (SÚPM). Dalšími nástroji jsou chráněná pracovní místa (CHPM), rekvalifikace a poradenství.

Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti se v kraji ročně pohybují mezi 600 až 800 mil. Kč, výše výdajů je dána spíše možnostmi financování než aktuální situací na trhu práce. Krajská pobočka Úřadu práce v Ústí nad Labem realizovala projekty financované z Evropského sociálního fondu Evropské unie a z prostředků Státního rozpočtu České republiky, které sloužily k rozvíjení zaměstnanosti, k podpoře sociálního začleňování osob a rovných příležitostí. V rámci strategie politiky je cílem finančně podporovat zaměstnavatele, kteří přijímají do pracovního poměru osoby, které na trhu práce patří do rizikových skupin.

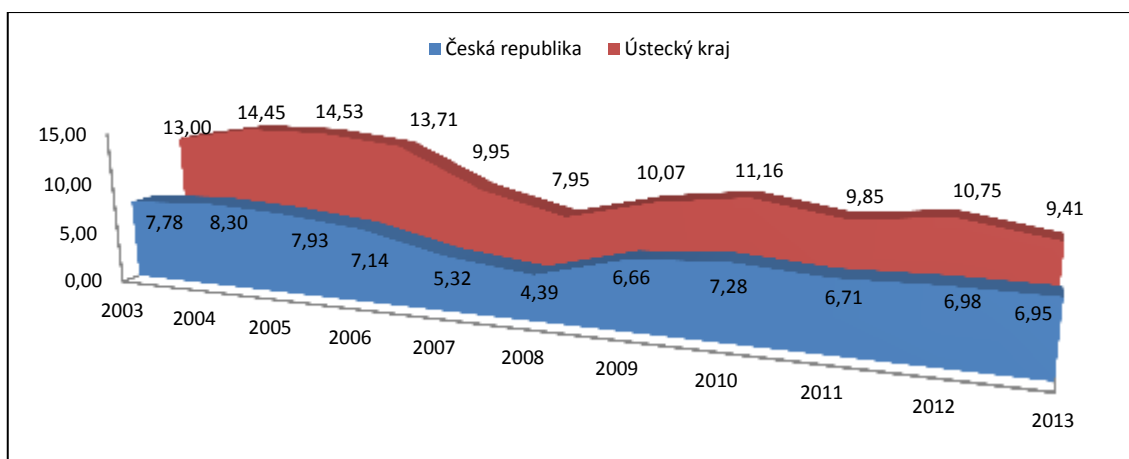
V rámci jednotlivých projektů aktivní politiky zaměstnanosti bylo vytvořeno zhruba 68 tisíc nových pracovních míst a tím byla zároveň významně snižována míra nezaměstnanosti v kraji.

5 Analýzy získaných výsledků

5.1 Analýza vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji a porovnání s vývojem v České republice

Důležitost problematiky vysoké nezaměstnanosti v Ústeckém kraji lze objektivně vyjádřit v porovnání s vývojem nezaměstnanosti v České republice. Průměrná roční obecná míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji je, ve sledovaném období let 2003 až 2013, výrazně vyšší, než průměrná roční obecná míra nezaměstnanosti v České republice (příloha č. 1), jak znázorňuje graf č. 3.

Graf č. 3: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v České republice a v Ústeckém kraji

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování (v %)

Z hlediska míry zaujímá Ústecký kraj ve sledovaném období přední místa spolu s Moravskoslezským a Karlovarským krajem. Uvedené kraje patří k nejvíce postiženým krajům stále probíhající restrukturalizací, se kterou úzce souvisí negativní vývoj nezaměstnanosti (příloha č. 1).

V roce 2003 vykazovala míra nezaměstnanosti v České republice hodnotu 7,78 %. Nejvyšší míra, a to o 6,97 více procentního bodu evidoval Moravskoslezský kraj (14,75 %) a dále Ústecký kraj (13,00 %), což činilo o 6,97 vyšší hodnotu procentního bodu. Vyšší míru v porovnání s mírou republikovou vykazovaly také kraj Olomoucký (9,57 %) a Zlínský (7,53 %). Nejnižší míra byla v hlavním městě Praze a to 4,19 %, což představovalo o 3,59 procentního bodu méně oproti republikové míře (příloha č. 1).

Relativně výrazný hospodářský růst, s pozitivním dopadem na vývoj zaměstnanosti v České republice i v jednotlivých krajích, v letech 2004 až 2008, vedl ke snížení míry

nezaměstnanosti, přesto byla nejvyšší míra sledována v Ústeckém kraji. V roce 2008, kdy vykazovala celorepubliková míra nezaměstnanosti hodnotu 4,39 %, což byl pokles o 3,39 % v porovnání s rokem 2003, míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji vykazovala procentní snížení o 5,05 bodu (7,95 %), ale přesto byla o 3,56 % vyšší než celorepublikový průměr. Nejnižší míru opět zaznamenalo hlavní město Praha, a to 1,90 % (pokles o 2,29 %), což představovalo o 2,49 procentního bodu méně v porovnání s republikovým průměrem (příloha č. 1).

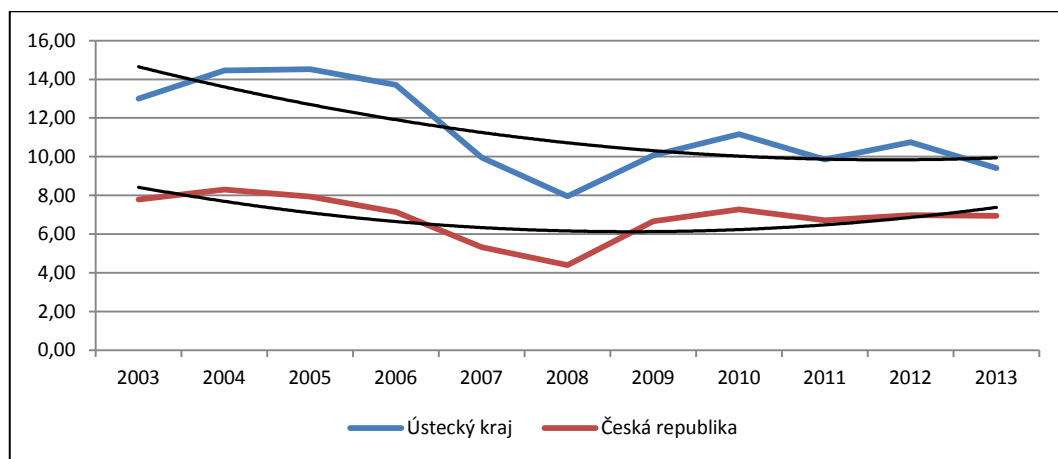
Dopady světové hospodářské krize způsobily pokles výkonnosti ekonomiky a od roku 2009 negativně ovlivnily vývoj zaměstnanosti v celé České republice způsobené růstem nezaměstnanosti. Zatímco republiková míra nezaměstnanosti meziročně stoupla o 2,27 procentního bodu (6,66 %), tak Ústecký kraj zaznamenal nárůst o 2,12 procentního bodu (10,07 %), což představovalo o 3,41 % více než průměrná míra nezaměstnanosti České republiky. Nejvyšší míra byla evidována v Karlovarském kraji a to 10,91 % (nárůst o 3,31 %) a to bylo o 4,25 procentních bodů více ve srovnání s republikovou mírou nezaměstnanosti. Nejnižší míru nezaměstnanosti vykazovalo opět hlavní město Praha a i přes meziroční nárůst o 1,16 % (3,06 %) se jednalo o 3,6 procentního bodu méně v porovnání s republikovou mírou nezaměstnanosti (příloha č. 1).

V závěru sledovaného období v roce 2013 vykazovala republiková míra nezaměstnanosti mírný procentní nárůst oproti roku 2009 a to o 0,29 bodu (6,95 %). I přes mírný pokles o 0,7 procentního bodu registroval nejvyšší míru nezaměstnanosti Karlovarský kraj (10,21 %), o 3,26 procentního bodu více v porovnání s republikovou mírou nezaměstnanosti v tomto roce. Ústecký kraj se v pořadí posunul na třetí místo, s hodnotou 9,41%, což činilo o 0,99 procentního bodu méně oproti roku 2009, ale o 2,46 procentního bodu více než republiková míra nezaměstnanosti. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla znovu v hlavním městě Praha, a to 3,13 % (nárůst o 0,07 %), což činilo o 3,82 procentního bodu méně v porovnání s Českou republikou (příloha č. 1).

Ve sledovaném období, s pomocí realizovaných projektů aktivní politiky zaměstnanosti a se zlepšením ekonomické situace, zaznamenal nejvyšší pokles míry nezaměstnanosti Moravskoslezský kraj a to o 4,86 procentního bodu a následoval Ústecký kraj se snížením o 3,59 procentního bodu. Naopak v Karlovarském kraji došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti o 3,83 procentního bodu, zvýšení vykazaly také kraj Královéhradecký (nárůst o 2,34) a kraj Liberecký (nárůst o 2,17) jak dokládá příloha č. 1.

Existence závislosti vývoje míry nezaměstnanosti Ústeckého kraje na míře nezaměstnanosti České republiky byla zkoumána metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky, pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují silnou závislosti, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,904. Nezávislost náhodných poruch je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží k číslu 2. (příloha č. 2). Grafické znázornění vývoje obecné míry nezaměstnanosti v České republice a v Ústeckém kraji, doplněné o spojnici parabolického modelu trendu (černá linka), dokládá existenci vztahu mezi časovými řadami (graf č. 4).

Graf č. 4: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti a spojnice modelu trendu vývoje nezaměstnanosti v České republice a v Ústeckém kraji

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování (v tis. osob)

5.2 Nezaměstnanost v Ústeckém kraji

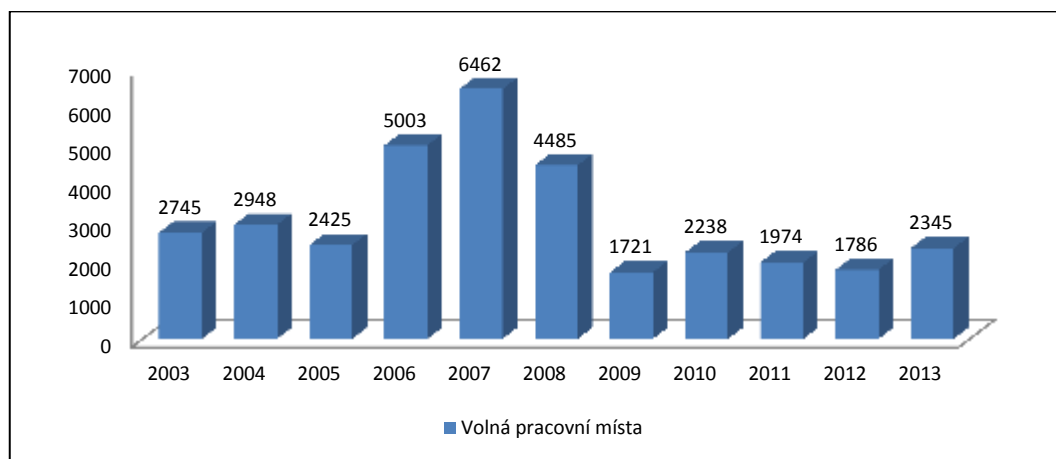
Pro účely dalších analýz jsou použity data registrované míry nezaměstnanosti evidované vždy k 31. 12. sledovaného roku z údajů úřadů práce. Vykazované hodnoty registrované míry nezaměstnanosti sice nevykazují neevidované nezaměstnané osoby, ale nejsou ovlivněny sezónními vlivy a udávají relevantní hodnoty k danému okamžiku.

Nejvyšší hodnoty nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji, v důsledku vývoje na trhu práce v předcházejících letech, byly vykázány na počátku sledovaného období v roce 2003 (příloha č. 3). Míra registrované nezaměstnanosti vykazovala hodnotu 17,90 %, což představovalo 76 499 evidovaných nezaměstnaných osob. Počet hlášených volných pracovních míst byl 2 745 (příloha č. 3), na jedno volné pracovní místo připadalo 27,9

uchazečů o zaměstnání. Z celkového počtu registrovaných uchazečů bylo v evidenci úřadů déle než 12 měsíců 39 110 osob (příloha č. 6). Nezaměstnaných žen bylo evidováno 38 038 (příloha č. 8), osob mladších 24 let věku 18 393, počet nezaměstnaných osob starších 55 let věku bylo 5 309 (příloha č. 7), osob bez kvalifikace bylo registrováno 33 393 (příloha č. 10) a počet osob se zdravotním postižením bylo 8937 uchazečů (příloha č. 9).

Příznivým postupným poklesem nezaměstnanosti, vyvolaným dobrou ekonomickou situací s pozitivním vlivem na trh práce a začínajícím využíváním jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, v letech 2004 až 2008, došlo ke snížení míry nezaměstnanosti o 7,6 procentního bodu (10,30%) a k úbytku počtu nezaměstnaných osob o 30 842 od roku 2003 na hodnotu 45 657 osob, což byla nejnižší evidovaná hodnota počtu nezaměstnaných osob za celé sledované období (příloha č. 3). Počet hlášených volných pracovních míst bylo o 1 730 více a na jedno volné pracovní místo připadalo 10,2 uchazečů o zaměstnání. Jak znázorňuje graf č. 5, nejvíce hlášených volných pracovních míst bylo v roce 2007 a v roce 2006, což bylo i nejvíce za celé sledované období.

Graf č. 5: Vývoj počtu hlášených volných pracovních míst v Ústeckém kraji

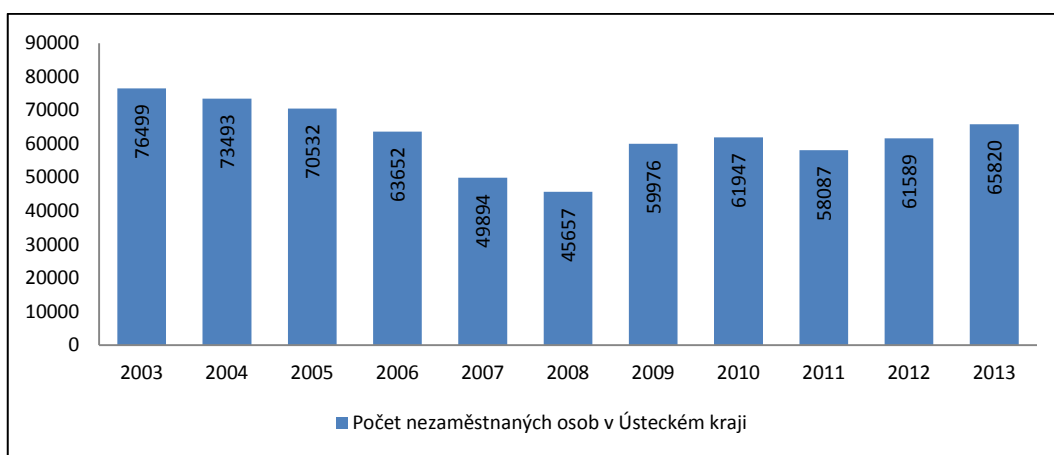
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Celkové snížení nezaměstnanosti v Ústeckém kraji se projevilo na úbytku převážně všech sledovaných nezaměstnaných osob (přílohy č. 6 až 10). Z celkového počtu registrovaných uchazečů v roce 2008 bylo dlouhodobě evidovaných (nad 12 měsíců) o 21 778 uchazečů méně, oproti roku 2003. Počet nezaměstnaných žen klesl o 13 925, nezaměstnané osoby mladší 24 let věku vykázaly pokles o 10 146. Vývoj nezaměstnanosti osob starších 55 let byl zcela opačný. Evidováno bylo 6270 osob, což

představovalo nárůst o 961. Osob bez kvalifikace bylo registrováno 20394, a to bylo o 12 999 osob méně. Na úřadech bylo také evidováno o 1 266 méně osob se zdravotním postižením.

Nástup celosvětové finanční a hospodářské krize a její dopady na trh práce v roce 2009 zcela zastavil klesající trend nezaměstnanosti. Snižování počtu pracovních míst jak v malých a středních firmách, tak u velkých společností nebo úplné zániky firem vedly k nárůstu počtu nezaměstnaných osob, které již ale nedosahovaly hodnot vykázaných v roce 2003, jak je patrné z grafu č. 6.

Graf č. 6: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Úřady v roce 2009 evidovaly o 14 319 nezaměstnaných osob více a současně vzrostl procentní podíl míry nezaměstnanosti o 3,3 bodu v porovnání s rokem 2008. Počet hlášených volných pracovních míst byl nejnižší za celé sledované období s poklesem o 2 764 míst (příloha č. 3). Na jedno volné pracovní místo připadalo 34,8 uchazečů o zaměstnání. Ve všech sledovaných skupinách došlo k nárůstu počtu nezaměstnaných osob (přílohy č. 6 až 10). Počet nezaměstnaných žen bylo o 5 664 více, u osob mladších 24 let věku byl evidován nárůst o 3 269 více a u osob starších 55 let věku nárůst o 1 617 osob. Osoby se zdravotním postižením vykazovaly mírný nárůst, a to o 41 osob.

Období let 2010 až 2013 je specifické nestabilním vývojem nezaměstnanosti se střídavým rostoucím či klesajícím trendem, ale počty nezaměstnaných osob již převážně nedosahovaly příznivých hodnot z roku 2008, ale ani vysokých hodnot z roku 2003. Stále vysoký podíl osob bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, zvyšující se podíl starších nezaměstnaných osob a malé zastoupení středních a malých firem negativně ovlivňovaly

vývoj nezaměstnanosti v kraji. Úřady v roce 2013 evidovaly celkový nárůst, o 5 844 uchazečů, od roku 2009, ale míra registrované nezaměstnanosti klesla o 2,1 procentního bodu. Počet hlášených volných pracovních míst se mírně zvýšil o 624 (příloha č. 3) a na jedno volné pracovní místo připadalo 28,1 uchazečů o zaměstnání. Nezaměstnaných žen bylo o 2 720 více, osob mladších 24 let věku bylo evidováno o 130 více a osob starších 55 let věku bylo evidováno o 1 912 více. Osob bez kvalifikace bylo registrováno o 2 639 více. K nárůstu došlo také u osob se zdravotním postižením, a to o 504 uchazečů (přílohy č. 6 až 10).

Ústecký kraj ve sledovaném období vykázal celkové snížení pouze o 10 679 nezaměstnaných osob, ale procentní podíl míry nezaměstnanosti klesl o 6,4 bodu. Nezaměstnaných žen ubylo celkem o 5 541, počet nezaměstnaných osob mladších 24 let věku klesl o 6 703 osob, osoby bez kvalifikace vykázaly pokles o 6 000 uchazečů a počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením klesl o 1 729 uchazečů o zaměstnání. Výrazný nárůst byl evidován u osob starších 55 let věku a to o 4 490 osob. Přes všechny možnosti, které jsou k dispozici v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, se nedaří snižovat nezaměstnanost s dlouhodobým efektem. Vývoj nezaměstnanosti v kraji významně ovlivňují jednotlivé rizikové skupiny na trhu práce, které jsou v následující části práce blíže analyzovány.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 88,36 - 9,835t + 0,719t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,835. Dalším použitým kritériem volby vhodného trendu byla metoda MAPE, která udala malou procentuální chybu výpočtu a to 6,86 % (příloha č. 4).

Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst nezaměstnaných osob, jak uvádí tabulka č. 1.

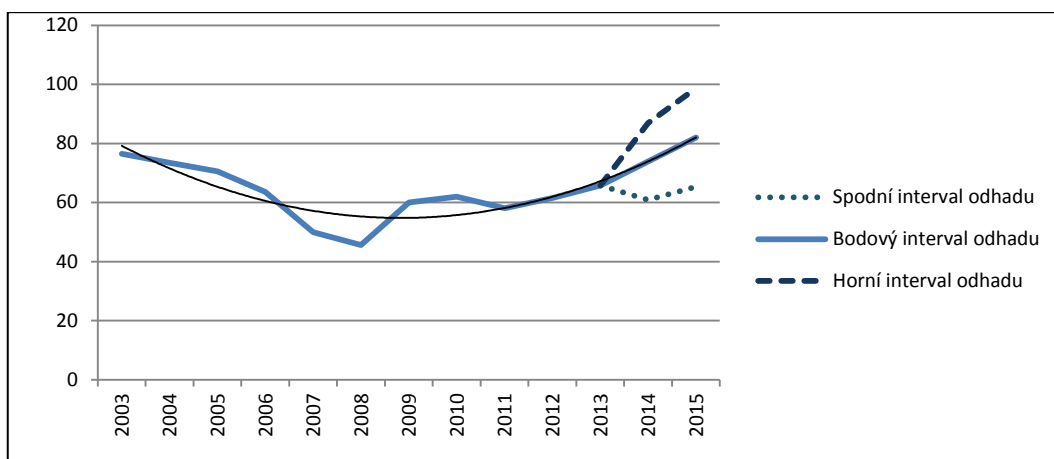
Tabulka č. 1: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
68 850	60 867	73 876	86 885	65 300	82 016	98 732

Zdroj: vlastní zpracování

Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ již předpokládá pozitivnější vývoj nezaměstnanosti v kraji, ale se stoupající tendencí, i když jsou hodnoty předpovědi nižší než hodnoty z roku 2013. Vizuální představu o vývoji nezaměstnanosti ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 7, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

Graf č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných osob do roku 2015 v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

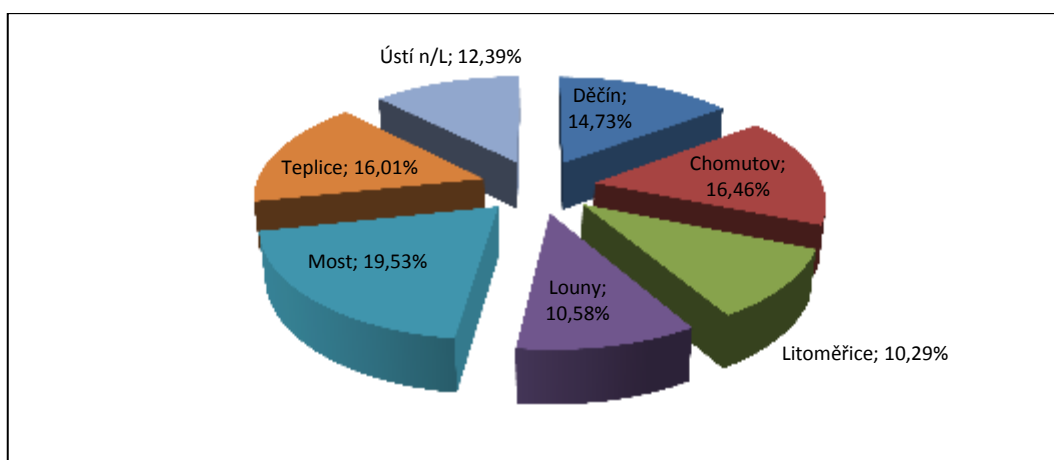
5.2.1 Nezaměstnanost v okresech Ústeckého kraje

Ústecký kraj je specifický vnitřními ekonomickými regionálními rozdíly, které jsou znatelné i v rozdílném vývoji počtu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech kraje.

V roce 2003 byl evidován nejvyšší počet nezaměstnaných osob v okrese Most, který má i v současnosti nejvyšší míru nezaměstnanosti v České republice. K dalším okresům s vysokým počtem evidovaných osob patřily okresy Chomutov, s problematickou periferní oblastí Vejprtsko, a Teplice (příloha č. 5). V uvedených okresech, vlivem transformačního procesu po roce 1990, byly uzavřeny významné průmyslové podniky, omezena těžba uhlí a navazující výroba, došlo k výraznému snížení pracovníků v zemědělství, a to vše vedlo k značnému nárůstu nezaměstnanosti. Děčínský okres patřil k okresům se čtvrtou nejvyšší nezaměstnaností, s 11 272 nezaměstnanými osobami. Okres je poznamenán nízkou úrovní vzdělanosti obyvatel z dob vysoké průmyslové výroby, kdy vyšší kvalifikace nebyla pro dělnické pozice požadována, a periferní oblastí Šluknovsko s nízkým potenciálem hospodářského rozvoje. Útlum tradičních pracovních míst, převážně v průmyslu, vedl k propadu tržeb ve službách a tím k úbytku dalších pracovních míst. Okres Litoměřice vykazoval 7 875 evidovaných nezaměstnaných osob, což představovalo

nejnižší nezaměstnanost v kraji a dále následoval okres Louny. Okresy Litoměřice a Louny jsou hlavními zemědělskými oblastmi kraje, ale je zde zastoupen i zpracovatelský a chemický průmysl. Oba okresy dlouhodobě vykazují nejnižší míru nezaměstnanosti v kraji, což je způsobeno právě vysokým počtem pracovníků zaměstnaných v zemědělství, který nebyl negativně ovlivněn již zmíněným transformačním procesem a dopady ekonomické krize, ale také příznivou dopravní dostupností do hlavního města Prahy. Třetí nejnižší počet nezaměstnaných osob vykazoval Ústecký okres a to 9 478 osob. Okres je zastoupen chemickým, potravinářským průmyslem a jako krajské město má i významné zastoupení ve službách, školství a zdravotnictví, což umožňuje udržovat relativně nízkou nezaměstnanost v rámci celého kraje a zároveň dostatečná dopravní obslužnost dává možnost dobré dojížděky za prací z okolních okresů. Podíl nezaměstnaných osob jednotlivých okresů na celkové nezaměstnanosti kraje zobrazuje graf č. 8, ze kterého je patrné, že největší podíl na nezaměstnanosti kraje měl okres Most a nejnižší okres Litoměřice (příloha č. 5).

Graf č. 8: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2003

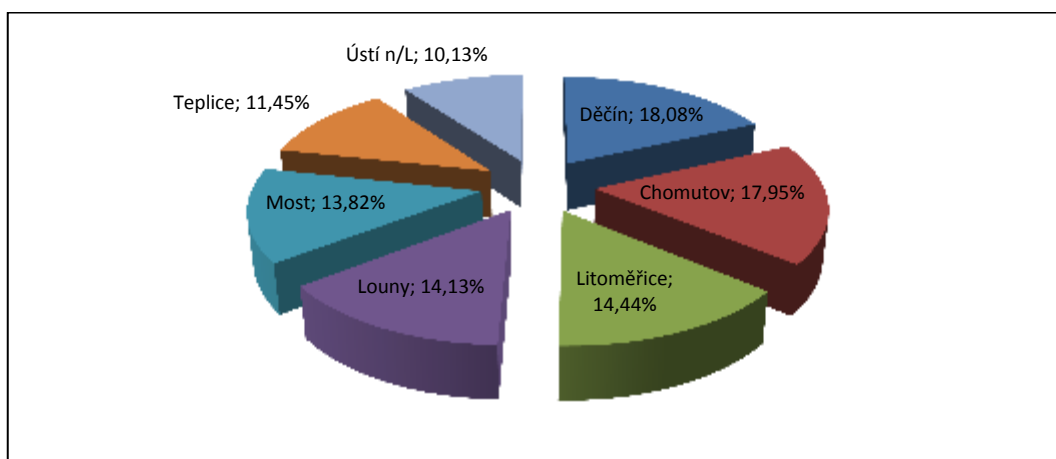
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Postupný příchod investorů, budování průmyslových zón a počátky působení aktivní politiky nezaměstnanosti v letech 2004 až 2008 výrazně ovlivnilo dosavadní negativní vývoj nezaměstnanosti i v nejhroženějších okresech kraje a vedlo k poklesu nezaměstnaných osob ve všech okresech kraje. Nejvyšší snížení počtu nezaměstnaných osob, a to o 6 744, zaznamenal okres Most, následovaly okresy Chomutov s poklesem o 6 142 osob a Teplice s poklesem o 5 644. Naopak, nejnižší úbytek počtu nezaměstnaných osob, v důsledku méně vznikajících nových pracovních míst, vykázal okres Litoměřice a to

o 2 645 osob méně, a dále okres Děčín a o 3 019 osob méně, okres Louny o 3 467 osob méně a okres Ústí nad Labem o 3 170 osob méně (příloha č. 5).

Z pohledu procentního podílu jednotlivých okresů na celkové nezaměstnanosti kraje v roce 2008 měly nejvyšší podíl okres Děčín, jak dokládá graf č. 9, s nejvyšším nárůstem o 3,35 procentního bodu od roku 2003, dále okres Most i se snížením o 1,58 procentního bodu a okres Teplice i přes pokles o 1,57 procentního bodu. Naopak, nejnižší podíl vykazovaly okres Louny s poklesem o 0,45 procentního bodu a Litoměřice, ale s nárůstem o 1,16 procentního bodu způsobené nejnižším úbytkem počtu nezaměstnaných osob ze sledovaných okresů. Významné snížení podílu vykázal také okres Chomutov a to o 2,33 procentního bodu a naopak v okresu Ústí nad Labem došlo ke zvýšení o 1,43 procentního bodu (příloha č. 5).

Graf č. 9: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2008

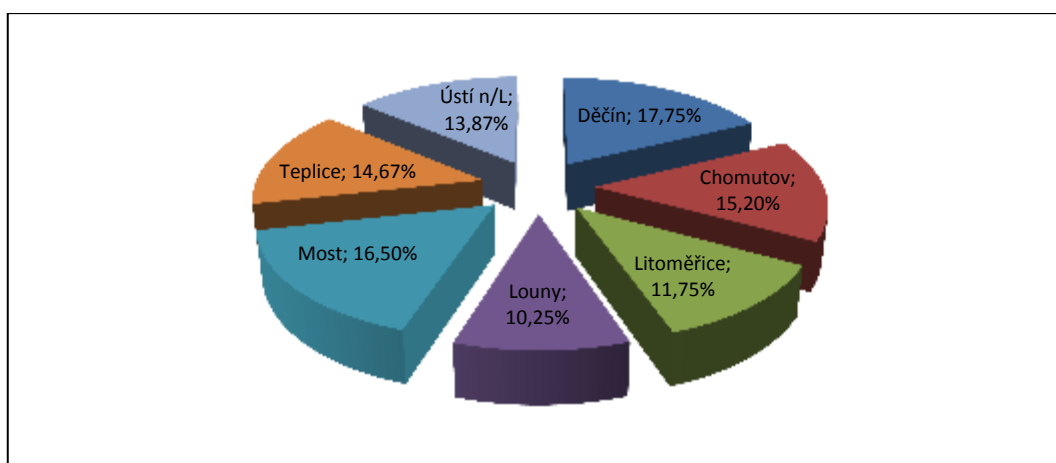
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Do roku 2009 došlo k výraznému zvýšení počtu nezaměstnaných osob ve všech okresech v důsledku dopadů krize (příloha č. 5). Nejvyšší meziroční zvýšení počtu nezaměstnaných osob vykazoval okres Chomutov a to o 2 661 osob, následovaly okresy Děčín s nárůstem o 2 394 osob, Teplice s nárůstem o 2 206 osob a Ústí nad Labem s nárůstem o 2 012 osob. V uvedených okresech je nejvíce soustředěn průmysl, který v důsledku krize omezoval výroby, což mělo za následek nejen propouštění zaměstnanců z průmyslových výroby, ale také v důsledku snížení kupní síly obyvatel propouštění zaměstnanců v sektoru služeb. Naopak, nejnižší navýšení počtu nezaměstnaných osob vykazoval okres Louny a to o 1 523 osob a dále okresy Most s nárůstem o 1 705 osob a Litoměřice s nárůstem zvýšení o 1 818 osob. Nízký nárůst počtu nezaměstnaných osob

v okresech Louny a Litoměřice byl dán převážnou zemědělskou produkcí, na kterou krize neměla tak významný dopad. Propuštění zaměstnanci z průmyslových firem nacházeli uplatnění právě v zemědělství. Okres Most sice vykázal nízký nárůst počtu nezaměstnaných, a to o 1 705 osob, udržením pracovních míst, které nebyly ovlivněny dopady krize, ale přesto byl okresem s druhým nejvyšším počtem evidovaných osob.

Nejvyšší procentní podíl na celkovém počtu nezaměstnaných osob kraji v roce 2009 měl stále okres Děčín, jak udává graf č. 10, i přes meziroční snížení o 0,33 procentního bodu, dále okres Most se snížením o 1,45 procentního bodu, které v porovnání s ostatními okresy bylo nejvyšší, okres Chomutov s nárůstem o 1,07 procentního bodu, které bylo ze sledovaných okresů nejvyšší a okres Teplice s nárůstem o 0,23 procentního bodu. Naopak, nejnižší podíl vykazovaly okres Louny, ale s nárůstem o 0,12 procentního bodu a Litoměřice také s nárůstem o 0,30 procentního bodu způsobené nejnižším přírůstkem počtu nezaměstnaných osob ze sledovaných okresů. Okres Ústí nad Labem vykázal procentní nárůst o 0,05 bodu (příloha č. 5).

Graf č. 10: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2009

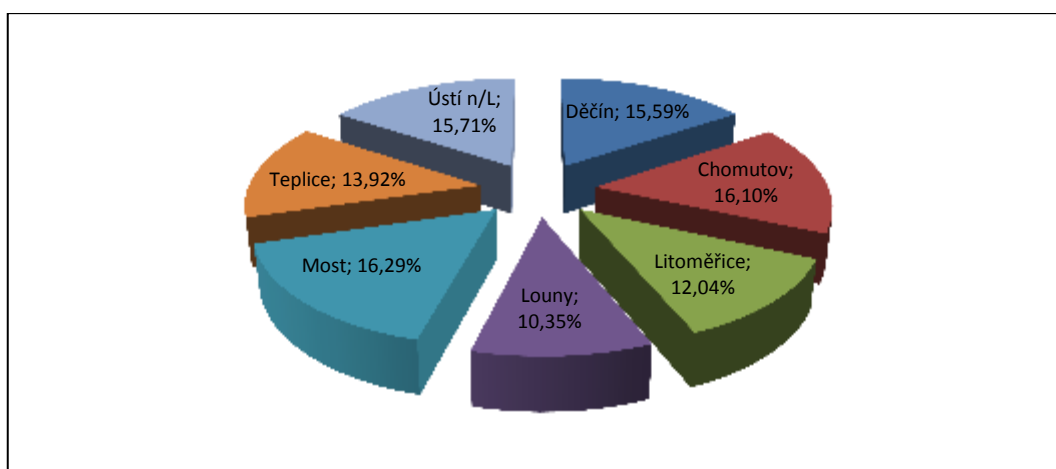
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

V následujícím období do roku 2013 v důsledku nestabilní ekonomické situace došlo k postupnému zvýšení počtu nezaměstnaných osob v okresech kraje (příloha č. 5). Pouze v roce 2011 byla situace na trhu práce mírně lepší ve srovnání s předchozím rokem a následujícím vývojem. K nejvyššímu zvýšení počtu nezaměstnaných osob od roku 2009 došlo v okrese Ústí nad Labem a to o 2 018 osob, následoval okres Chomutov s nárůstem o 1 482 osob. K mírnému nárůstu došlo rovněž v okrese Litoměřice a to o 878 osob, okrese Louny o 664 osob, okres Most vykázal navýšení o 825 osob a okres Teplice pouze o 360

osob, což bylo dáno poměrně pestrou existencí odvětví, která neprodělala tak zásadní propad zaměstnanosti a příznivá byla také poloha poblíž dálnice D8, která podpořila rozvoj průmyslové zóny Krupka. Příčinami nárůstu jsou hlavně přetrvávající nevyvážená vzdělanostní struktura obyvatel a přesun výroby zahraničních investorů za levnou pracovní sílu do východních zemí. Naopak mírné snížení počtu nezaměstnaných osob vykazoval okres Děčín, a to o 383 osob.

Nejvyšší procentní podíl na celkové nezaměstnanosti kraje, jak je znázorněno v grafu č. 11, byl i přes mírné snížení o 0,75 procentního bodu od roku 2009 v okrese Most, v okrese Chomutov naopak s mírným zvýšením o 0,05 procentního bodu. Následoval okres Ústí nad Labem s nejvyšším nárůstem a to o 1,84 procentního bodu. Okres Děčín s vykázaným snížením počtu nezaměstnaných osob také vykázal nejvyšší pokles procentního podílu o 2,16 bodu. Nejnižší podíl byl evidován v okrese Louny se zvýšením o 0,10 procentního bodu a v okrese Litoměřice také se zvýšením o 0,29 bodu. Okres Teplice (13,92 %) vykázal snížení o 0,75 procentního bodu (příloha č. 5).

Graf č. 11: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2013

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Vzhledem k celkovému snižování nezaměstnaných osob v kraji, ve sledovaném období, lze předpokládat i snižování v jednotlivých okresech kraje. Ale právě regionální rozdíly v kraji daný předpoklad nepotvrdily, jak dokazuje sledovaný vývoj v okresech Ústí nad Labem a Litoměřice (příloha č. 5). Okres Litoměřice, s dlouhodobě evidovanou nejnižší nezaměstnaností, vykázal v období let 2003 až 2013 nárůst o 51 nezaměstnaných osob a celkové tempo růstu počtu nezaměstnaných osob vykázalo nárůst o 10,5 %. V okrese Ústí nad Labem se počet nezaměstnaných zvýšil o 860 osob a celkové tempo

růstu počtu nezaměstnaných osob narostlo o 16,8 %. Naopak snížení nezaměstnaných osob vykazovaly okresy Most, s celkovým tempem o 24,9 % a Teplice o 19 %, ve kterých došlo zároveň nejvyššímu snížení počtu nezaměstnaných osob. Pomalejší tempo snižování nezaměstnaných osob bylo v okresech Louny a to o 6,8 %, Chomutov (o 3,5 %) a Děčín (o 3,4%).

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech kraje v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) pro všechny okresy kraje (příloha č. 4), neboť indexy korelace vykazaly nejvyšší hodnotu síly závislosti. Dalším použitým kritériem volby vhodného trendu byla metoda MAPE, která udala u zvoleného trendového modelu všech okresů nejnižší procentuální chybu výpočtu (příloha č. 4).

Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech kraje v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ růst nezaměstnaných osob nad hodnoty z roku 2013, jak uvádí tabulka č. 2. Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ již předpokládá pozitivnější vývoj nezaměstnanosti, i když s postupným nárůstem počtu nezaměstnaných osob v okresech Litoměřice, Louny, Most a Teplice. Hodnoty uvedených okresů v roce 2015 nepřesáhnou hodnoty z roku 2013. Stejný vývoj již nepředpokládá spodní interval odhadu pro okresy Děčín, Chomutov a Ústí nad Labem, neboť zde hodnoty v 2015 převýší hodnoty z roku 2013.

Tabulka č. 2: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje

	2013	2014			2015		
		Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
Děčín	10 264	9 902	11 123	12 351	10 528	11 799	13 070
Chomutov	10 596	9 514	12 650	15 786	11 315	14 580	17 845
Litoměřice	7 926	6 098	8 544	10 890	6 893	9 440	11 987
Louny	6 811	5 389	7 746	10 103	6 219	8 673	11 127
Most	10 724	7 396	11 203	15 208	8 369	12 436	16 503
Teplice	9 161	7 599	10 630	13 661	8 700	11 855	15 010
Ústí nad Labem	10 338	9 378	11 654	13 930	10 603	12 973	15 343

Zdroj: Vlastní zpracování

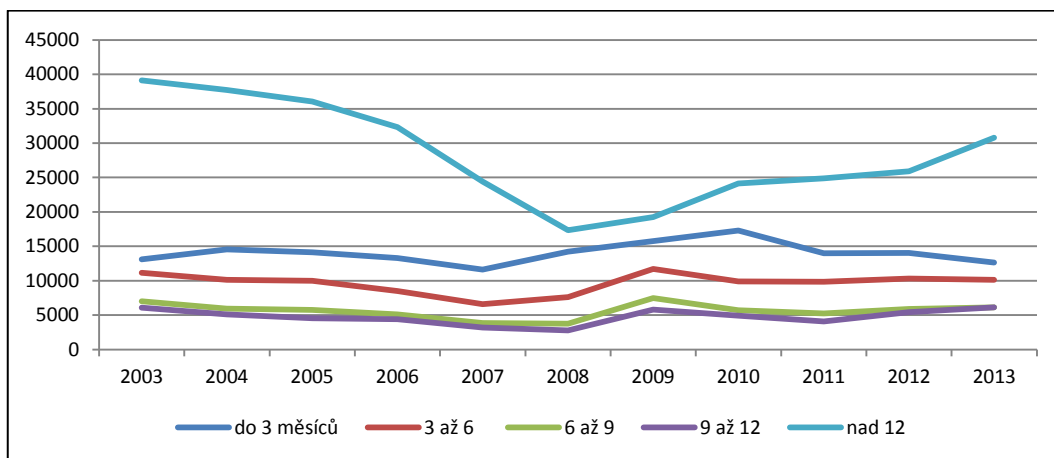
5.3 Nezaměstnanost rizikových skupin v Ústeckém kraji

Hlavním úkolem politiky zaměstnanosti je prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti umístit uchazeče o zaměstnání řazených do rizikových skupin, neboť jsou zdrojem dlouhodobé nezaměstnanosti, kterou se v kraji nedaří výrazně redukovat. Sledovanými rizikovými skupinami jsou mladší věkové skupiny, a to hlavně absolventi škol, dle věkové struktury jsou nezaměstnaností nejohroženější osoby starší 55 let, jak doloží analýza růstu evidovaných uchazečů v posledních letech. Pozice žen, jako rizikové skupiny je na trhu práce silně ovlivněna rodinnými povinnostmi a limity výkonnosti ženské pracovní síly. Zdravotně postižené osoby jsou rizikovou skupinou nejvíce postiženou dlouhodobou nezaměstnaností stejně jako osoby s nižším nebo žádným vzděláním. K rizikovým skupinám řadíme rovněž národnostní menšiny a v Ústeckém kraji je tvořena hlavně romskou komunitou.

5.3.1 Osoby dlouhodobě nezaměstnané

Vážnost problematiky dlouhodobé nezaměstnanosti v kraji již na první pohled dokládá graf č. 12, z kterého jsou zřejmé nejvyšší hodnoty počtu nezaměstnaných osob u uchazečů evidovaných na úřadech déle než 12 měsíců (příloha č. 6).

Graf č. 12: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Nejvyšší počet evidovaných uchazečů v délce nad 12 měsíců byl v roce 2003, kdy byla současně vykázána i nejvyšší nezaměstnanost v kraji (příloha č. 6), a to 39 110 osob s nadpolovičním podílem na celkové nezaměstnanosti v hodnotě 51,12 %. Z toho uchazečů

evidovaných 12 až 24 měsíců bylo 14 324 s podílem 18,72 % a uchazečů evidovaných nad 24 měsíců bylo evidováno 24 786 s podílem 32,40 %.

V letech 2004 až 2008 dochází k postupnému zlepšení situace na trhu práce. Počet nezaměstnaných osob evidovaných na úřadech déle než 12 měsíců se snížil o 1 373 osob od roku 2003 a o 13,16 procentního bodu snížil se i podíl, jak zobrazuje graf č. 13.

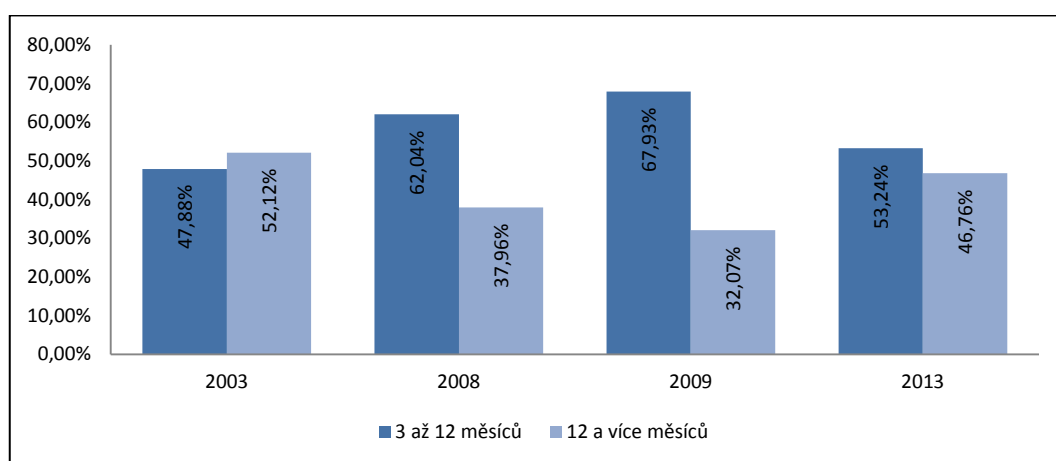
Podrobnější analýza ukazuje, že k vyššímu úbytku evidovaných osob došlo v kategorii nad 24 měsíců a to o 12 313 osob, procentní podíl na celkové nezaměstnanosti se snížil o 5,08 bodu. Kategorie osob evidovaných 12 až 24 měsíců vykázala nižší úbytek evidovaných osob a to o 9 465, ale procentní podíl se snížil o 8,08 bodu. Počet nezaměstnaných osob se rychleji snižoval v kategorii osob evidovaných 12 až 24 měsíců a to o 94,4 %, kategorie evidovaných osob nad 24 měsíců vykázala pomalejší tempo poklesu a to o 60,30 % (příloha č. 6). Příznivý vývoj na trhu práce v důsledku dobré ekonomické situace v letech 2004 až 2008 a počátky úspěšného realizování nástrojů aktivní politiky nezaměstnanosti zvýšily možnosti uplatnění na trhu práce i osobám jinak obtížně umístitelných a tím se dařilo postupně snižovat počet osob dlouhodobě nezaměstnaných.

V důsledku nastupujících dopadů krize byl rok 2009 ve vývoji dlouhodobě evidovaných nezaměstnaných osob různý. Zatímco ve všech kategoriích dle délky evidence roste počet evidovaných uchazečů, tak ve skupině evidovaných osob nad 24 měsíců pokračoval klesající trend, počet uchazečů se meziročně snížil o 1 533 osob spolu s procentním podílem, který klesl o 9,08 procentního bodu (graf č. 13). Tempo meziročního úbytku evidovaných osob činilo o 12,30 %. Z logiky vývoje dopadů krize se projevil v roce 2009 nejdříve nárůst počtu nezaměstnaných osob ve skupině evidovaných do 3 měsíců, postupně zasahoval do dalších kategorií dle délky evidence, ale nepůsobil nárůst v kategorii evidovaných osob nad 24 měsíců. Evidovaní uchazeči 12 až 24 měsíců zaznamenali zvýšení počtu uchazečů o 3 437 osob s tempem růstu o 70,70 % více. Celkově ve skupině osob evidovaných déle než 12 měsíců bylo evidováno o 1 904 osob více, ale procentní podíl na celkové nezaměstnanosti klesl o 5,89 bodu, což bylo způsobeno již zmíněným nárůstem v ostatních kategoriích (příloha č. 6).

Do konce sledovaného období se zhoršená situace na trhu práce slabě stabilizovala, což se ale neprojevilo u nezaměstnaných osob evidovaných déle jak 12 měsíců, které vykázaly nárůst od roku 2009 o 11 544 osob a opět se vysoce podílely na celkové nezaměstnanosti, jak je zobrazeno v grafu č. 13. Počet nezaměstnaných uchazečů

evidovaných 12 až 24 měsíců vzrostl o 4 395 osob, což byl nárůst o 5,45 procentního bodu. Uchazeči o zaměstnání evidovaní více než 24 měsíců vykázali nárůst o 7 149 osob s procentním podílem vyšším o 9,24 bodů. Vyšší tempo růstu uchazečů bylo v kategorii evidovaných osob nad 24 měsíců a to 53,80 %, kategorie evidovaných osob 12 až 24 měsíců vykázala o málo nižší tempo růstu a to 52,10 %.

Graf č. 13: Vývoj podílu počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji v letech 2003, 2008, 2009 a 2013

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování,

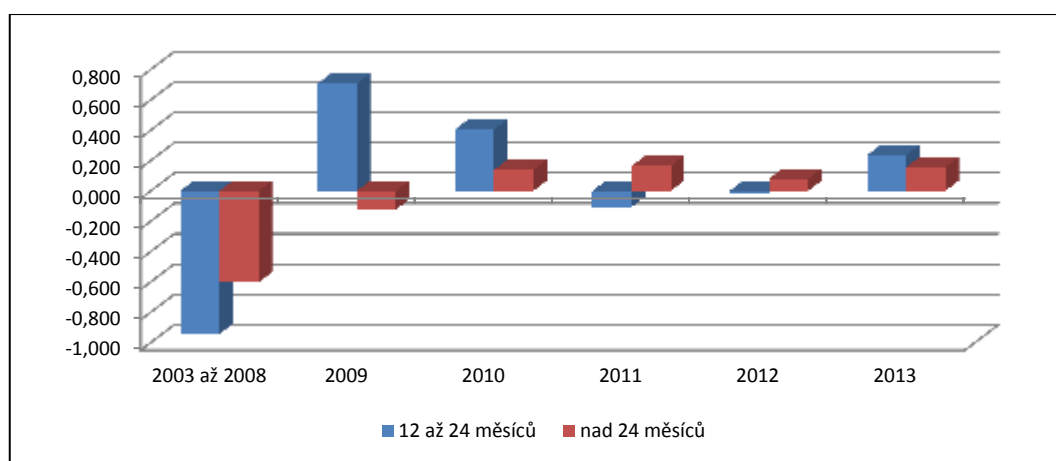
V celém sledovaném období klesl počet uchazečů evidovaných déle než 12 měsíců o 8 330 osob, což představuje pokles o 9,30 %. Podíl na celkové nezaměstnanosti se snížil pouze o 4,36 procentního bodu.

Rozdělením sledované kategorie (evidované osoby nad 12 měsíců) na skupinu osob evidovaných 12 až 24 měsíců a na skupinu osob evidovaných déle než 24 měsíců lze sledovat rozdílné vývojové tendence v uvedených skupinách. Ve skupině evidovaných osob 12 až 24 měsíců došlo ve sledovaném období k mírnému poklesu o 1 633 osob, a to je pokles o 28,40 %, ale procentní podíl na celkové nezaměstnanosti vzrostl o 0,56 bodu. Osoby evidované déle než 24 měsíců vykázaly úbytek o 6 697 osob, a to je pokles o 18,70 %, podíl na celkové nezaměstnanosti kraje klesl ve sledovaném období o 4,92 procentního bodu (příloha č. 6).

V období pozitivního vývoje ekonomiky kraje (roky 2003 až 2008) obě skupiny vykázaly úbytek dlouhodobě evidovaných nezaměstnaných osob, ale skupina osob evidovaných 12 až 24 měsíců s rychlejším tempem úbytku osob, a to 94,4 %, rychlost tempa úbytku druhé skupiny byla o 34,1 % pomalejší, jak je patrné z grafu č. 14. Dopady

krize vyvolaly razantní meziroční nárůst evidovaných osob 12 až 24 měsíců, a to v roce 2009 o 70,70 % a v roce 2010 o 40,50 %. Zatímco ve skupině osob evidovaných nad 12 měsíců pokles v roce 2009 stále pokračoval s meziročním úbytkem o 12,30 %, tak v roce 2010 již byl vykázán také nárůst počtu evidovaných osob o 13,90 %. V období stabilizačních let na trhu práce (2011 až 2013) skupina evidovaných osob 12 až 24 měsíců vykazuje zpočátku meziroční pokles nezaměstnaných osob o 10,70 %, v roce 2012 je vykázán pouze mírný meziroční úbytek 1,20 % a v roce 2013 opět dochází k růstu počtu osob, a to s meziročním růstem 23,50 % (příloha č. 6).

Graf č. 14: Meziroční tempa růstu dle délky evidence uchazečů o zaměstnání 12 až 24 měsíců a nad 24 měsíců v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (koeficient růstu)

Kategorie osob dlouhodobě nezaměstnaných je rizikovou skupinou, která v sobě zahrnuje ostatní sledované rizikové skupiny, což vyjasňují sledované vysoké hodnoty v počtech uchazečů a zdůrazňují nutnost věnovat vnitřní struktuře této skupiny patřičnou pozornost a zvýšenou péči při zprostředkovávání zaměstnání, neboť v průběhu celého sledovaného období se vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti nijak výrazně nezlepšil, i přes významné využívání jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Dlouhodobá nezaměstnanost postihuje osoby bez kvalifikace, pro které v současných technologicky moderních provozech není uplatnění. Osoby se zdravotním postižením trpí dlouhodobou nezaměstnaností z postaty jejich zdravotního stavu nebo daného handicapu. Mladí lidé, a to převážně absolventi škol, dlouho hledají pracovní uplatnění na trhu práce, který upřednostňuje osoby odborně kvalifikované s praxí. Vývojovým trendem posledních let, jak dokládá i analýza v další části studie, je růst počtu nezaměstnaných starších osob a

osob předdůchodového věku, které i přes dlouholeté profesní znalosti a dovednosti trpí nedostatkem pracovních příležitostí. Špatné uplatnění žen na trhu práce v kraji je méně výrazné v porovnání s republikovým vývojem. Přesto převážně ženy po mateřské dovolené mají potíže při uplatňování se na trhu práce. Dlouhodobou nezaměstnanost v kraji výrazně ovlivňují osoby romské minority.

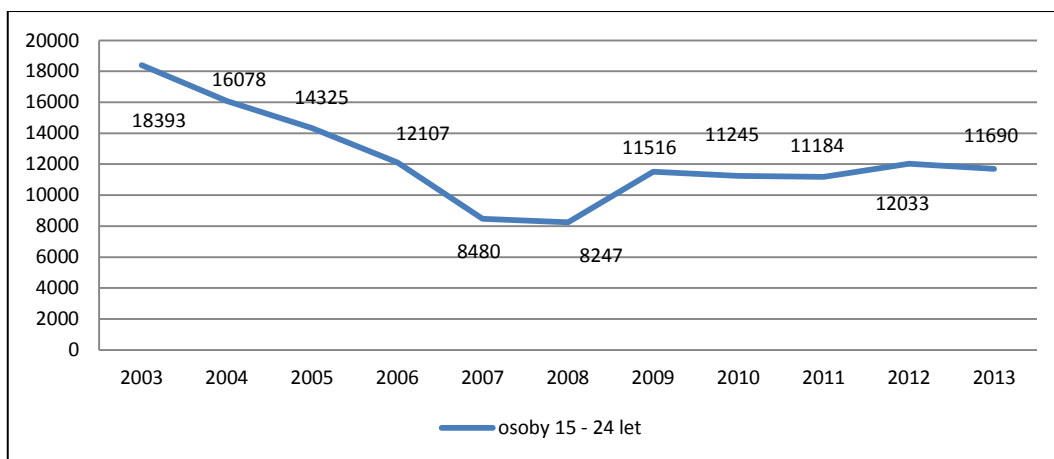
Neochota firem zaměstnávat osoby, u kterých je předpoklad ztráty návyků souvisejících s pracovním prostředím a pracovní morálkou, odvyknutí nezaměstnaných osob aktivně hledat práci a přizpůsobení životní úrovně výši poskytovaným sociálními dávkami jsou dalšími závažnými příčinami dlouhodobé nezaměstnanosti.

5.3.2 Nezaměstnanost mladší věkové skupiny

Z hlediska věkového složení nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji se kategorie osob mladší věkové skupiny ve věku 15 až 24 let podílí na celkové nezaměstnanosti kraje zhruba jednou pětinou, a proto náleží mezi sledované rizikové skupiny na trhu práce. Trend vývoje nezaměstnanosti mladší věkové skupiny ve věku 15 až 24 let je podobný celkovému vývojovému trendu kraje.

Na počátku sledovaného období bylo evidováno 18 393 osob, což představovalo podíl 24,04 % na celkové nezaměstnanosti v kraji, a zároveň se jednalo o nejvyšší vykázanou hodnotu v počtu nezaměstnaných osob za celé sledované období (příloha č. 7).

Graf č. 15: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

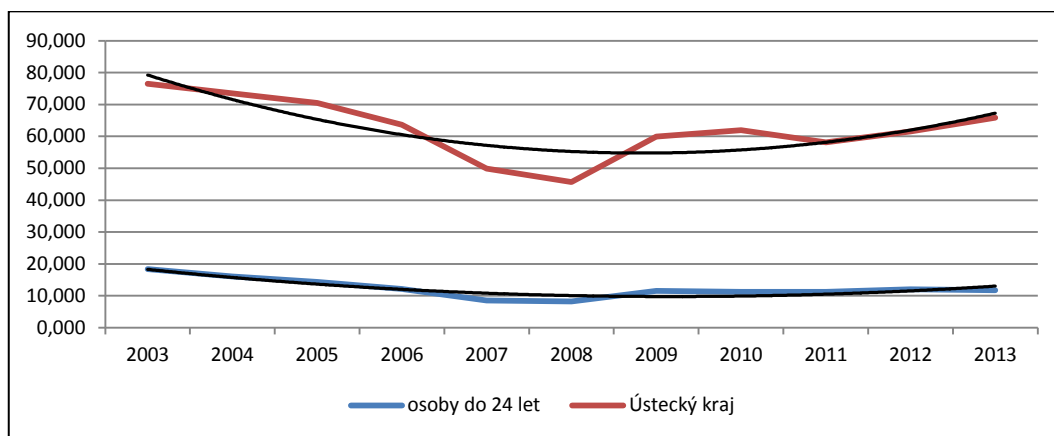
Zlepšující se ekonomická situace v kraji a tím i zlepšující se podmínky pro uplatnění mladých lidí v letech 2004 až 2008, ale také legislativní změny v nároku na podporu v nezaměstnanosti, zrušení základní vojenské služby a rozšíření možností vyšších stupňů vzdělávání, vedlo ke snižování počtu nezaměstnaných mladých uchazečů o zaměstnání, a to především absolventů škol. V roce 2008 došlo k úbytku, jak znázorňuje graf č. 15, o 10 146 osob od roku 2003 a procentní podíl klesl o 5,98 procentního bodu, pokles tempa růstu nezaměstnanosti vykázal úbytek osob o 71,70 % (příloha č. 7).

Nástupem krize byl klesající vývoj nezaměstnanosti přerušen a způsobil i přes uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti nárůst nezaměstnaných osob ve věku 15 až 24 let. Srovnáním let 2008 a 2009, došlo k nárůstu o 3 269 mladých uchazečů o zaměstnání, a to představovalo meziroční nárůst o 1,14 procentního bodu. Tempo růstu vykázalo nárůst o 39,60 %. Omezení výroby a hromadná propouštění zaměstnanců ztížilo uplatnění na trhu práce všem osobám bez ohledu na věk, ale věkové skupiny disponující praxí a odbornými znalostmi se na trhu práce prosadili snadněji, než mladí lidé bez praxe a bez odborných znalostí.

V období let 2010 až 2013 vykazoval vývoj nezaměstnanosti sledované skupiny klesající i rostoucí tendence. Mírný úbytek evidovaných mladých uchazečů byl vyvolán zvýšenou péčí při zprostředkovávání zaměstnání osobám ve věku do 20 let. Na konci sledovaného období v roce 2013 byl počet evidovaných mladých uchazečů o 174 vyšší než v roce 2009 (graf č. 15), ale na celkové nezaměstnanosti kraje se podíl snížil o 1,44 procentního bodu, tempo růstu počtu nezaměstnaných osob bylo 2,80 % (příloha č. 7).

Zkoumání závislosti vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku do 24 let na celkovém počtu nezaměstnaných osob Ústeckého kraje bylo provedeno metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují silnou závislost, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,874. Nezávislost náhodných poruch časových řad je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží hodnotě čísla 2. (příloha č. 2). Grafické znázornění vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku do 24 let a celkového počtu nezaměstnaných osob kraje, doplněné o spojnicí parabolického modelu trendu (černá linka), dokládá existenci vztahu mezi časovými řadami (graf č. 16).

Graf č. 16: Vývoj počtu nezaměstnaných osob do věku 24 let a počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

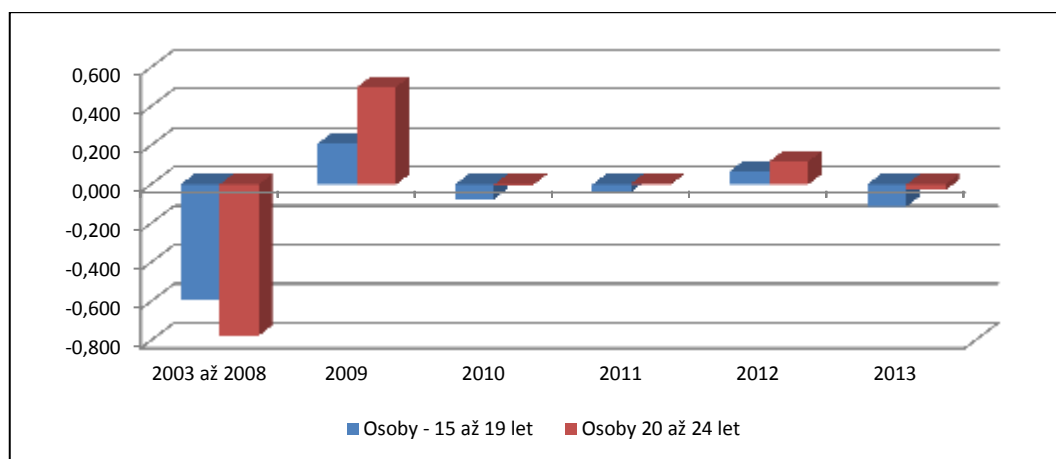
Za sledované období došlo k poklesu nezaměstnaných osob ve věku 15 až 24 let o 6 703, což je snížení o 30,20 % a zároveň se snížil podíl na celkové nezaměstnanosti o 6,28 procentního bodu. Nejnižší počet evidovaných uchazečů vykázal rok 2008, a to 8 247 osob.

Rozdělením sledované kategorie mladších nezaměstnaných osob na skupinu osob ve věku 15 až 19 let a na skupinu osob ve věku 20 až 24 let lze opět sledovat odlišné vývojové tendence. Ve skupině osob ve věku 15 až 19 let došlo ve sledovaném období k úbytku o 2 580 osob, což představuje pokles o 53,80 % a podíl na celkové nezaměstnanosti klesl o 2,74 procentního bodu. Mladí lidé ve věku 20 až 24 let vykázaly úbytek o 4 120 osob, a to činilo pokles o 18,20 %, podíl na celkové nezaměstnanosti ve sledovaném období se snížil o 3,54 procentního bodu (příloha č. 7).

V období pozitivního vývoje ekonomiky kraje (roky 2003 až 2008) obě skupiny vykázaly úbytek nezaměstnaných osob, ale skupina osob ve věku 20 až 24 let s rychlejším tempem úbytku osob, a to 77,50 %, rychlost tempa úbytku druhé skupiny byla o 18,40 % pomalejší, jak je patrné z grafu č. 17. Dopady krize v roce 2009 vyvolaly v obou skupinách meziroční růst nezaměstnaných osob, ale skupina osob ve věku 20 až 24 s rychlejším tempem. V období let 2010 až 2011 skupina osob ve věku 15 až 19 let vykazuje meziroční poklesy nezaměstnaných osob nejdříve o 7,50 % a pak o 3,60 %. Skupina osob ve věku 20 až 24 let v roce 2010 vykázala pomalé tempo úbytku a to pouze 0,10 %, ale v roce 2011 došlo k meziročnímu nárůstu o 0,70 %. V roce 2012 obě skupiny vykázaly

meziroční růst počtu nezaměstnaných osob, ale skupina osob ve věku 20 až 24 rychlejší. Na konci sledovaného období byl opět vývoj v obou skupinách stejný, ale s opačným trendem, s úbytkem nezaměstnaných osob, kdy ve skupině osob ve věku 15 až 19 let byl meziroční úbytek rychlejší (příloha č. 7).

Graf č. 17: Meziroční tempa růstu osob ve věku 15 až 19 let a 20 až 24 let v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (koeficient růstu)

Mladým lidem, převážně absolventům škol, se dlouhodobě nedaří uplatňovat se na trhu práce hned po ukončení studií. Překážkou je jejich nízká nebo žádná odbornost a praktické dovednosti. Nulovou šanci na trhu práce mají hlavně uchazeči s nízkým nebo žádným vzděláním, ale také uchazeči s vyšším vzděláním v oboru, který ale není na trhu práce poptáván. Mladí lidé jsou však vybaveni schopnostmi a dovednostmi přizpůsobovat se novým podmínkám, mají lepší jazykové znalosti a ochotu dále se vzdělávat, což by jim mělo dávat lepší možnost k uplatnění, ale skutečnost je opačná. Obavy zaměstnavatelů z malé nebo žádné praxe mladých uchazečů, z nedostatku jejich pracovních návyků, z nákladů na další odborné vzdělávání, z omezení provozu při zaškolení a z možných vzniklých chyb, které se těžko napravují, jsou hlavními důvody špatné pozice mladých lidí na trhu práce. Umístění na trhu práce mladých lidí pouze s ukončeným nebo i neukončeným základním vzděláním je velice obtížné. Převážně se jedná o mladé lidi ze sociálně slabších rodin, ve kterých není vzdělávání dětí součástí výchovy nebo finanční situace rodiny neumožňuje dítěti po ukončení základní školní docházky pokračovat ve studiu. Závažným důvodem je pochycení zvyklostí dětí od dlouhodobě nezaměstnaných rodinných příslušníků pobírajících sociální dávky a podpory s představou, že i bez práce se

dá určitým způsobem žít. Příčinou stávající vysoké nezaměstnanosti mladší věkové skupiny je také v nepropojení vzdělávacího systému s potřebami trhu práce bez ohledu na jeho budoucí vývoj. Je nutné umožnit žákům vybrat si obory dalšího studia, která je zajímají a mají pro ně nejlepší předpoklady, aby se mohli i v době nepříznivého ekonomického stavu lépe uplatnit na trhu práce.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku 15 až 24 let v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 21,26 - 3,208t + 0,223t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,902. Dalším použitým kritériem volby vhodného trendu byla metoda MAPE, která udala nižší procentuální chybu výpočtu a to 9,74 % (příloha č. 4).

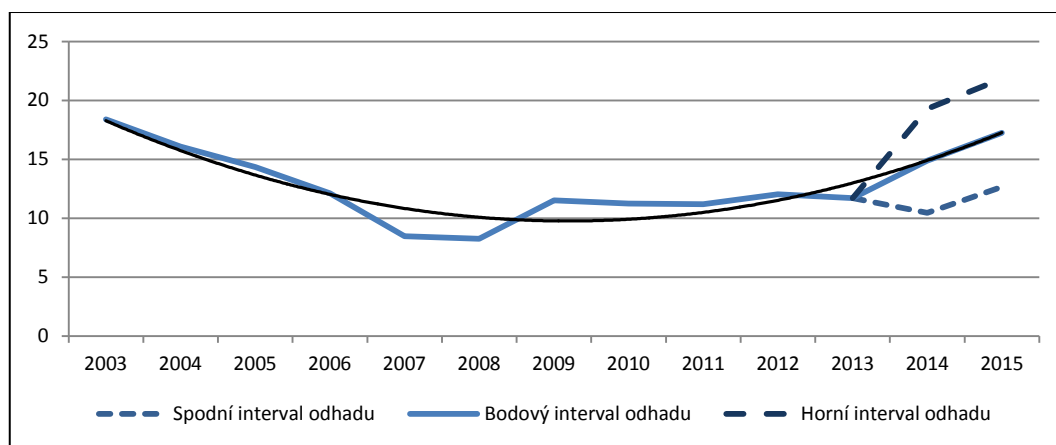
Tabulka č. 3: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných mladších osob v Ústeckém kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
11 690	10 455	14 876	19 297	12 640	17 243	21 846

Zdroj: vlastní zpracování

Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku 15 až 24 let v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst, jak uvádí tabulka č. 3.

Graf č. 18: Vývoj počtu nezaměstnaných mladších osob v Ústeckém kraji do roku 2015

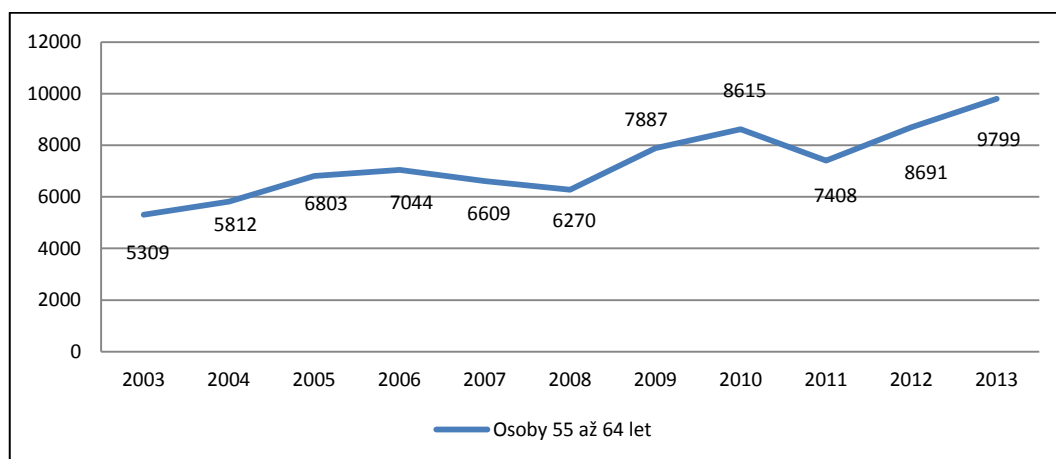
Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ předpokládá vývoj se stoupající tendencí, kdy v roce 2014 sice nepřesáhne hodnotu z roku 2013, ale v roce 2015 již hodnota počtu nezaměstnaných osob převyší hodnotu z roku 2013. Vizuální představu o vývoji nezaměstnaných osob mladší věkové skupiny ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 18, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

5.3.3 Nezaměstnanost starší věkové skupiny

Vývoj nezaměstnanosti starší věkové skupiny ve věku 55 až 64 let je zcela opačný oproti celkovému vývoji nezaměstnanosti v kraji, jak znázorňuje graf č. 19. Výrazný postupný růst počtu evidovaných osob se nedařilo stabilizovat ani prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a tím se starší nezaměstnané osoby staly závažnou rizikovou skupinou na trhu práce.

Graf č. 19: Vývoj počtu nezaměstnaných starších osob v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

V roce 2003 bylo evidováno 5 309 osob, což představovalo 6,94 % podílu na celkovém počtu evidovaných nezaměstnaných osob (příloha č. 7), a to byla i nejnižší vykázaná hodnota nezaměstnaných osob v této skupině za celé sledované období.

V následujícím období do roku 2008 docházelo k postupnému nárůstu v této skupině a i přes zlepšení ekonomické situace a zaměřením se na tuto skupinu úřady práce se nepodařilo růst počtu nezaměstnaných osob zastavit. V roce 2008 již bylo evidováno o 961 osob více a procentní podíl stoupl o 6,79 bodu (příloha č. 7). Přes příznivý vývoj zaměstnanosti se nedařilo řešit stoupající trend nezaměstnanost starších osob, neboť byl

ovlivněn zvyšováním věkové hranice pro odchod do starobního důchodu a neochotou zaměstnávat starší osoby i přes jejich dlouholeté profesní a odborné zkušenosti.

V roce 2009 byl vykázán další zřetelný nárůst evidovaných osob, vyvolaný dopady krize, a to o 1 617 uchazečů, ale naopak byl zaznamenán mírný pokles procentní podílu o 0,58 bodu, který byl způsobený celkovým růstem nezaměstnanosti v kraji ve všech věkových kategoriích. Růst nezaměstnaných starších osob nadále pokračoval, do roku 2013, i přes pokles v roce 2011. V roce 2013 již bylo evidováno 9 799 osob starší věkové skupiny, což představuje o 1 912 více než v roce 2009. Podíl na celkové nezaměstnanosti kraje stoupl o 1,74 procentního bodu (příloha č. 7).

Existence závislosti vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku 55 až 64 let na celkovém počtu nezaměstnaných osob Ústeckého kraje byla zjišťována metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují středně silnou závislost, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,707, což vysvětluje stálý vykazovaný růst nezaměstnaných starších osob ve sledovaném období ovlivňovaný celkovým vývojovým trendem nezaměstnanosti kraje. Nezávislost náhodných poruch časových řad je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží číslu 2. (příloha č. 2).

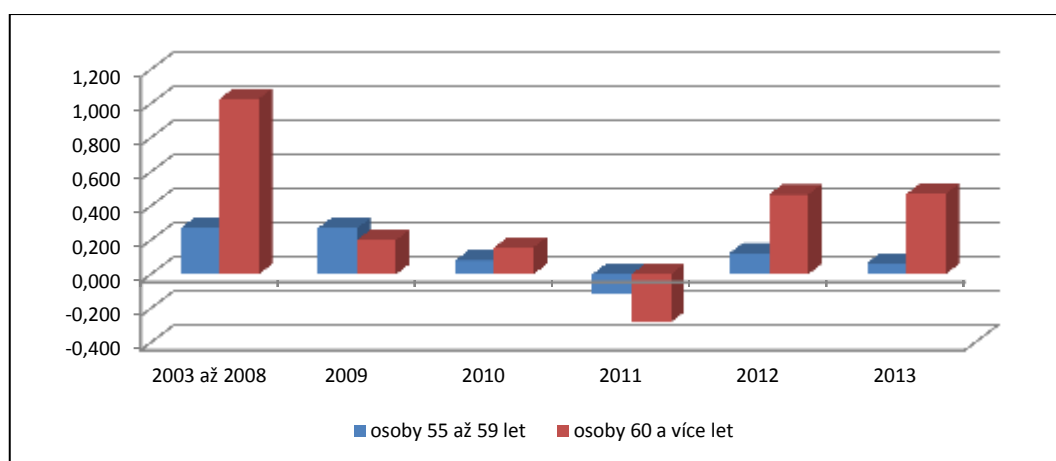
V období let 2003 až 2013 výrazně narostl počet nezaměstnaných osob ve sledované rizikové skupině a to o 4 490, což byl nárůst o 69,80 % a podíl na celkové nezaměstnanosti kraje vzrostl o 7,95 procentního bodu (příloha č. 7).

Sledovaná kategorie starších nezaměstnaných osob rozdělená na skupinu osob ve věku 55 až 59 let a na skupinu osob ve věku nad 60 let vykazuje ve sledovaném období podobné vývojové tendence. Ve skupině osob ve věku 55 až 59 došlo, ve sledovaném období, k růstu nezaměstnaných osob a to o 2 743 osob, což představuje nárůst o 51,90 % a podíl na celkové nezaměstnanosti stoupl o 5,20 procentního bodu. Starší lidé ve věku nad 60 let vykázali růst o 1 747 osob, a to činilo obrovský nárůst o 198,90 %, podíl na celkové nezaměstnanosti ve sledovaném období se zvýšil o 2,75 procentního bodu (příloha č. 7).

Pozitivní vývoj ekonomiky kraje v letech 2003 až 2008 neměl žádný vliv na vývoj nezaměstnanosti v obou skupinách, neboť vykázaly růst nezaměstnaných osob. Skupina osob ve věku nad 60 let s rychlejším tempem, a to 102,80 %, rychlost tempa růstu nezaměstnaných osob druhé skupiny byla pomalejší a to 27,00 %, jak je patrné z grafu

č. 20. Není zřejmé, zda dopady krize v roce 2009 ovlivnily v obou skupinách meziroční růst nezaměstnaných osob, ale skupina osob ve věku 55 až 59 vykázala růst nezaměstnaných s rychlejším tempem. V roce 2010 skupina osob ve věku 55 až 59 let vykazuje meziroční pomalejší růst nezaměstnaných osob než druhá skupina, a to o 7,80 %. V následujícím roce 2011 je vykázán meziroční úbytek v obou skupinách, ale skupina osob ve věku nad 60 let o 16,90 % rychlejším tempem. Závěrečné roky sledovaného období udávaly pouze růst nezaměstnaných osob v obou skupinách a rychlejší tempo růstu bylo ve skupině osob starších 60 let (příloha č. 7).

Graf č. 20: Meziroční tempa růstu nezaměstnaných osob ve věku 55 až 59 let a nad 60 let v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (koeficient růstu)

Zvyšování věku pro nárok na starobní důvod je jedním z hlavních důvodů rostoucí nezaměstnanosti osob starších nad 55 let. Také dlouholeté profesní a odborné znalosti starších a zkušenějších lidí již nejsou pro zaměstnavatele důležité. Lidé ve vyšším věku již většinou nemají osobní motivaci k hledání nového pracovního uplatnění na trhu práce a často je omezuje i jejich zdravotní stav. Nepříznivý vývoj nezaměstnanost starší věkové skupiny má také negativní dopad na vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v kraji a proto jsou i na tuto rizikovou skupinu význačně zaměřeny jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku 55 až 64 let v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 5,475 + 0,193t + 0,014t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,901. Dalším použitým kritériem volby vhodného

trendu byla metoda MAPE, která udala malou procentuální chybu výpočtu a to 6,40 % (příloha č. 4).

Konstrucí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob ve věku 55 až 64 let v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst nezaměstnaných osob, jak uvádí tabulka č. 4.

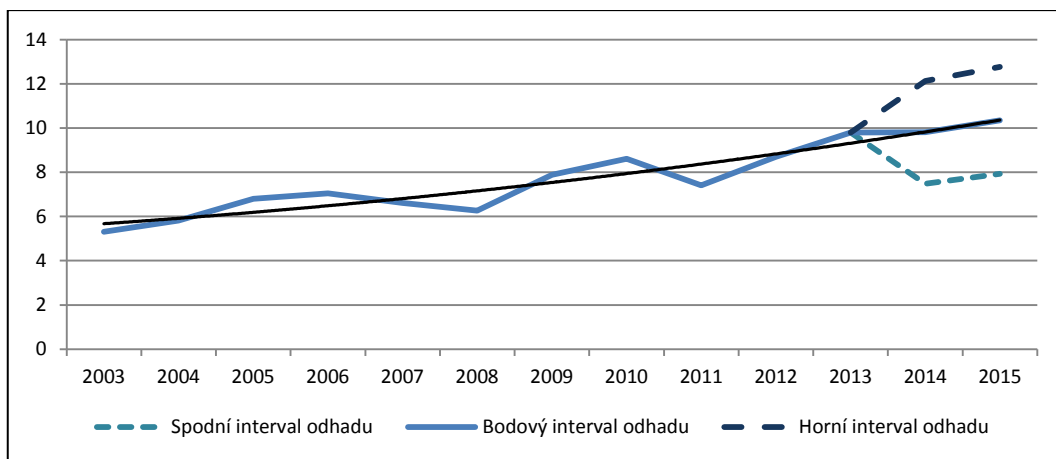
Tabulka č. 4: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných starších osob v Ústeckém kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
9 799	7 482	9 807	12 132	7 929	10 350	12 771

Zdroj: vlastní zpracování

Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ předpokládá vývoj se stoupající tendencí, který ale do roku 2015 nepřekročí hodnoty počtu nezaměstnaných osob z roku. Vizualní představu o vývoji nezaměstnaných osob starší věkové skupiny ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 21, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

Graf č. 21: Vývoj počtu nezaměstnaných starších osob do roku 2015 v Ústeckém kraji

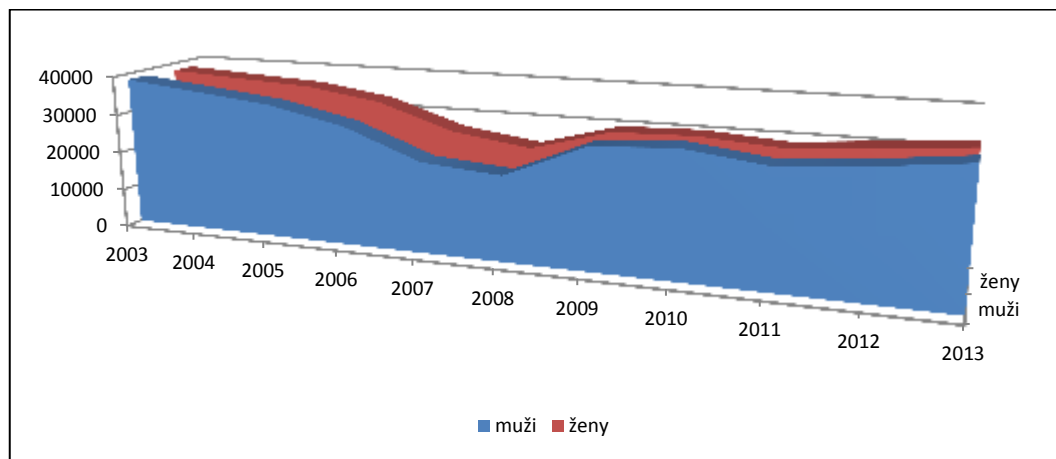
Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

5.3.4 Nezaměstnanost žen

Vývoj nezaměstnanosti žen a nezaměstnanosti mužů v Ústeckém kraji je odlišný od celkového vývoje v České republice. Trvale vyšší nezaměstnanost žen je dlouhodobě

statisticky vykazována v celé republice, zatímco v Ústeckém kraji je vývoj nezaměstnanosti žen a mužů bez výrazných rozdílů, jak dokládá graf č. 22.

Graf č. 22: Vývoj počtu nezaměstnaných žen a mužů v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Rok 2003 pochopitelně vykazoval nejvyšší počet nezaměstnaných žen a to 38 038, což bylo dáno výší celkové nezaměstnanosti v kraji, ale podíl žen byl nižší než podíl mužů na celkové nezaměstnanosti a představoval 49,72 % (příloha č. 8).

Přestože v období 2004 až 2008 se postupně snižovala nezaměstnanost v kraji, tak tento pozitivní vývoj nesouvisel s vývojem nezaměstnanost žen. Počet nezaměstnaných mužů klesal více, a počet nezaměstnaných žen tak v roce 2008 tvořil podíl žen 52,81 %, což byl procentní nárůst o 3,09 bodu. Nejvyšší hodnota podílu na celkové nezaměstnanosti byla v roce 2007, a současně to byla nejvyšší za celé sledované období, a to 53,74 %, i přesto, že meziroční úbytek nezaměstnaných žen byl 6 353, což byl zároveň nejvyšší vykázaný úbytek za sledované období (příloha č. 8). V čase pozitivního ekonomického vývoje vznikala více pracovní místa, která nebyla zcela vhodná pro zaměstnávání žen, ať už pro vyžadovanou fyzickou náročnost, tak pro nevhodnou pracovní dobu nebo pro delší dojížděku za prací nevhodnou pro ženy s malými dětmi.

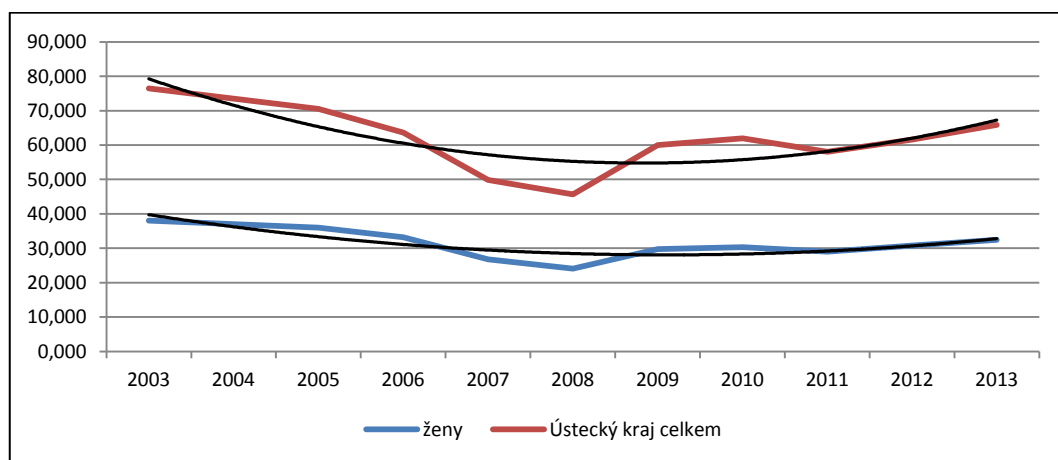
Dopady krize se v roce 2009 negativně působily na klesající nezaměstnanost žen a došlo k nárůstu počtu nezaměstnaných žen oproti roku 2008 o 5 664 žen, ale procentní podíl meziročně klesl o 3,16 bodu a vypovídal o lepší úrovni zaměstnanosti žen v kraji. Úbytek pracovních míst se v tomto roce více dotkl mužských pozic, neboť byly omezovány hlavně výroby v náročných provozech průmyslu, které obstarávala mužská populace.

Nižší podíl nezaměstnaných žen setrvat do konce sledované období, do roku 2013. Nejnižší hodnota podílu na celkové nezaměstnanosti byla v roce 2010, a zároveň to byla nejnižší za celé sledované období, a to 48,99 % i přesto, že meziroční nárůst nezaměstnaných žen byl 572. Na konci sledovaného období představoval podíl žen 49,34 % v počtu 32 497 (příloha č. 8). Postupným ožíváním trhu práce se dostávalo více pracovních možností ženám v rozšiřujících se provozech lehkého a zpracovatelského průmyslu, ve službách a v obchodě.

Průběh sledovaného období udává příznivější vývoj nezaměstnanosti žen oproti vývoji nezaměstnanosti mužů. Počet nezaměstnaných žen se snížil o 5 541, což byl pokles o 9,80 % a procentní podíl na celkové nezaměstnanosti kraje klesl o 0,35 bodu (příloha č. 8).

Zkoumání závislosti vývoje počtu nezaměstnaných žen na celkovém počtu nezaměstnaných osob Ústeckého kraje bylo provedeno metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují silnou závislosti, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,978. Nezávislost náhodných poruch časových řad je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží číslu 2. (příloha č. 2). Grafické znázornění vývoje počtu nezaměstnaných žena celkového počtu nezaměstnaných osob Ústeckého kraje, doplněné o spojnici parabolického modelu trendu (černá linka), dokládá existenci vztahu mezi časovými řadami (graf č. 23).

Graf č. 23: Vývoj počtu nezaměstnaných žen a celkového počtu nezaměstnaných v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

Zhoršené postavení žen na trhu práce je dáno nejen vývojem na trhu práce, ale také historickým vývojem prosazování žen do pracovních pozic. V současnosti čelí ženy na trhu práce mnoha překážkám. Svou tělesnou konstrukcí samozřejmě nemohou vykonávat fyzicky náročné pracovní činnosti. Mladé ženy jsou pro zaměstnavatele nezajímavé, neboť je pravděpodobné, že v blízké době založí rodinu a nastoupí na mateřskou dovolenou. U žen s malými dětmi po mateřské dovolené se zaměstnavatelé zase obávají absence žen na pracovištích v důsledku zvýšené nemocnosti dětí. Problematické pro ženy, je zabezpečit děti, mají-li pracovat ve vícesměnných provozech nebo prodloužených směnách.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných žen v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 43,88 - 4,444t + 0,312t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,860. Dalším použitým kritériem volby vhodného trendu byla metoda MAPE, která udala nejnižší procentuální chybu výpočtu a to 5,68 % (příloha č. 4).

Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných žen v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst nezaměstnaných osob, jak uvádí tabulka č. 5.

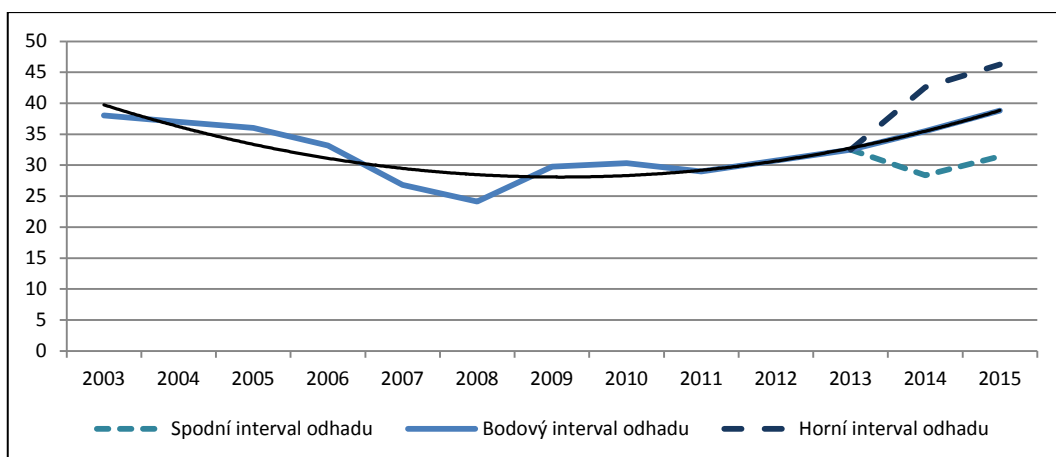
Tabulka č. 5: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných žen v Ústeckém kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
32 497	28 347	35 480	42 613	31 399	38 826	46 253

Zdroj: vlastní zpracování

Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ předpokládá vývoj se stoupající tendencí, který ale do roku 2015 nepřekročí hodnoty počtu nezaměstnaných osob z roku. Vizuální představu o vývoji nezaměstnaných žen ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 24, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

Graf č. 24 Vývoj počtu nezaměstnaných žen do roku 2015 v Ústeckém kraji

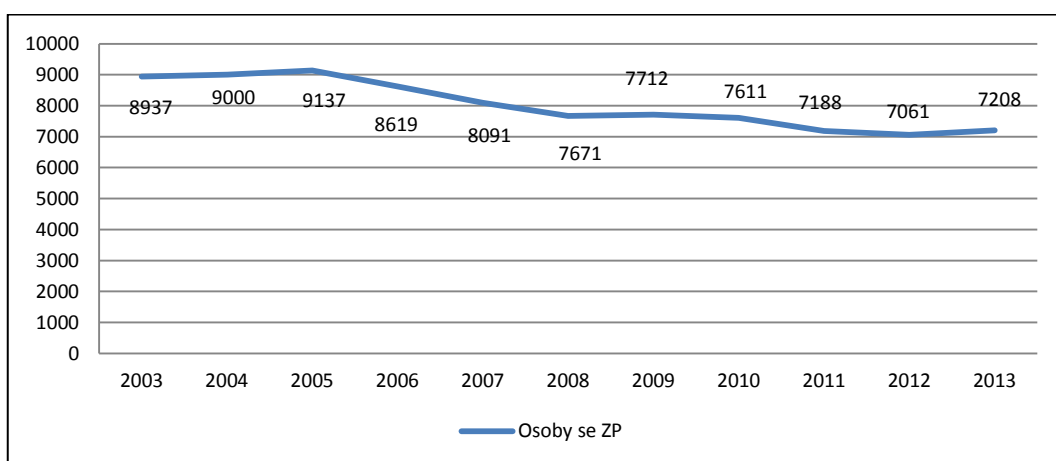

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

5.3.5 Nezaměstnanost zdravotně postižených osob

S osobami se zdravotním postižením je spojena problematika dlouhodobé nezaměstnanosti, neboť mají omezené uplatnění na trhu práce. Ale z pohledu celkového vývoje nezaměstnanosti v Ústeckém kraji vykazuje právě nezaměstnanost osob se zdravotním postižením pozitivnější a stabilnější vývoj než nezaměstnanost ostatních osob, jak je patrné z grafu č. 25.

Graf č. 25: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Na začátku sledovaného období, kdy byla v kraji nejvyšší nezaměstnanost za sledované období, bylo evidováno 8 937 osob se zdravotním postižením, což byl podíl 11,68 % na celkové nezaměstnanosti kraji.

V dalších letech do roku 2008 byl vývoj nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením příznivější nejen dobrou ekonomickou situací v kraji, ale také počátkem nově využívaných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v praxi. Do roku 2008 došlo k úbytku o 1 266 nezaměstnaných osob se zdravotním postižením, což činilo pokles o 14,80 % a podíl na celkové nezaměstnanosti kraje se snížil o 4,55 procentního bodu (příloha č. 9).

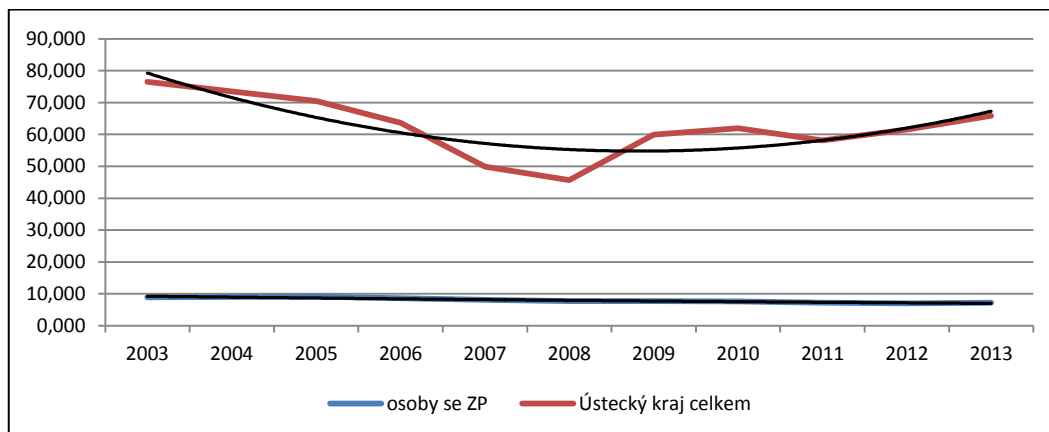
Nepříznivý vliv krize na trh práce v roce 2009 neměl tak závažný dopad na vývoj nezaměstnaných osob se zdravotním postižením oproti ostatním nezaměstnaným osobám. Sice došlo k nárůstu o 0,50 %, ale procentní podíl klesl o 3,94 bodu. Počáteční dopady krize postihly převážně velké a střední společnosti, pracovní místa pro osoby se zdravotním postižením v chráněných dílnách a jiných vytvořených pracovištích nebyly prvotní vlnou propouštění dotčeny s přispěním využívaných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Proměnlivý vývoj nezaměstnanosti v kraji v období let 2010 až 2013 také výrazně neovlivňoval vývoj nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením. Počet nezaměstnaných klesl 504 osob, a to činilo pokles o 6,60 %. Příznivý vývoj byl značně ovlivněn realizací aktivní politiky zaměstnanosti, prostřednictvím které byly tvořeny pracovní místa pro uchazeče o zaměstnání s omezeným uplatněním na trhu práce.

Počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v celém sledovaném období se snížil o 1 792 osob, což představovalo pokles 20,80 % a procentní podíl na celkové nezaměstnanosti se snížil o 0,73 bodu (příloha č. 9).

Závislost vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením na celkovém počtu nezaměstnaných osob Ústeckého kraje byla zkoumána metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují středně silnou závislosti, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,626, což vysvětluje poměrně stálý pokles nezaměstnaných osob se zdravotním postižením ve sledovaném období ovlivňovaný celkovým vývojovým trendem nezaměstnanosti v kraji. Nezávislost náhodných poruch časových řad je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží číslu 2. (příloha č. 2). Grafické znázornění vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením a celkového počtu nezaměstnaných osob kraje, doplněné o spojnicí parabolického modelu trendu (černá linka), dokládá slabou existenci vztahu mezi časovými řadami (graf č. 26).

Graf č. 26: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením a počtu celkové nezaměstnanosti v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jsou výrazně zaměřeny na rizikovou skupinu, kterou tvoří osoby se zdravotním postižením a které mají ze všech sledovaných rizikových skupin nejhorší pozici na trhu práce. U uchazečů se zdravotním postižením zhoršují možnost začlenění do pracovního procesu zdravotní handicapy, nižší produktivita práce, častější nemocnost a jsou ze sledovaných skupin nejvíce zasaženi dlouhodobou nezaměstnaností. A právě zásluhou aktivní politiky zaměstnanosti se osoby se zdravotním postižením lépe začleňují do pracovního procesu, jak dokazuje analýza.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 9,544 - 0,306t + 0,006t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,957. Dalším použitým kritériem byla metoda MAPE, která udala velmi malou procentuální chybu výpočtu a to 2,10 % (příloha č. 4). Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst nezaměstnaných osob, jak uvádí tabulka č. 6. Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ předpokládá vývoj se stoupající tendencí, který ale do roku 2015 nepřekročí hodnoty počtu nezaměstnaných osob z roku.

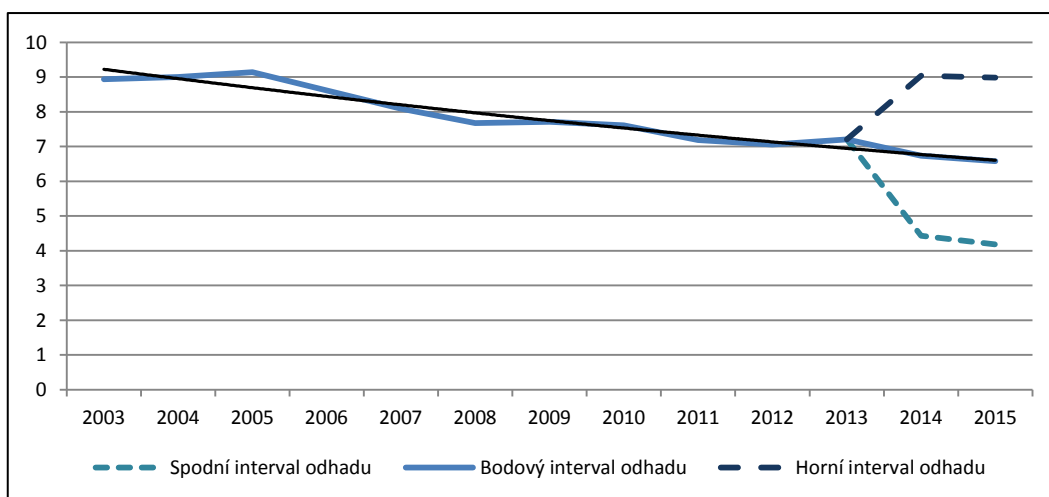
Tabulka č. 6: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob se zdravotním postižením v Ústeckém kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
7208	4 430	6 736	9 042	4 179	6 580	8 981

Zdroj: vlastní zpracování

Vizuální představu o vývoji nezaměstnaných osob se zdravotním postižením ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 27, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

Graf č. 27: Vývoj nezaměstnaných osob se zdravotním postižením do roku 2015 v Ústeckém kraji

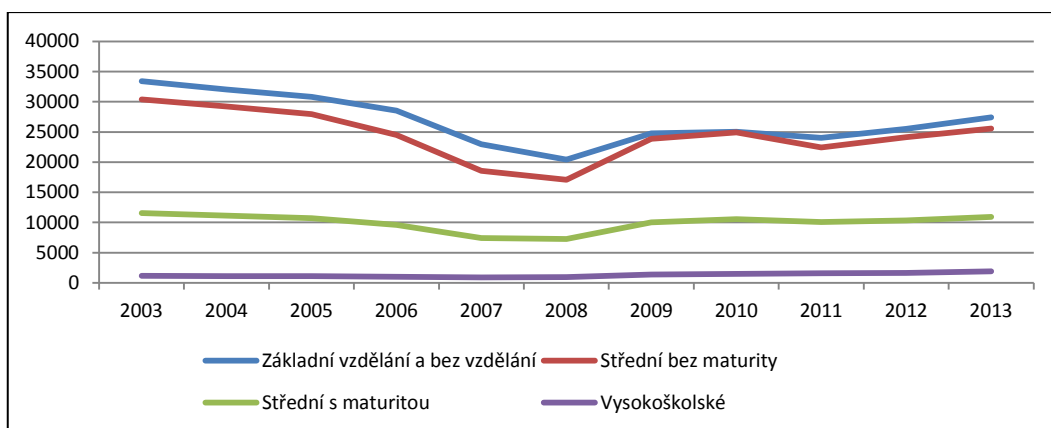

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

5.3.6 Nezaměstnanost osob bez kvalifikace

Z profesního hlediska jsou hlavním zdrojem nezaměstnanosti v kraji osoby bez kvalifikace, které jsou z trhu práce vytlačovány osobami kvalifikovanými, jak zobrazuje graf č. 28. Ve sledovaném období je počet osob bez kvalifikace, kterými jsou myšleny osoby s ukončeným a neukončeným základním vzděláním, na celkovém počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji výrazně vyšší.

Graf č. 28: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v kategoriích dle vzdělání v Ústeckém kraji

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

V roce 2003 se osoby bez kvalifikace podílely na celkové nezaměstnanosti kraje 43,65 %, což činilo 33 393 osob, osoby se středním vzděláním bez maturity 39,74 %, osoby se středním vzděláním ukončeným maturitní zkouškou 15,08 % a osoby s vyšší a vysokoškolským vzdělání 1,52 % (příloha č. 10). Z uvedených hodnot je patrné, že uchazeči bez kvalifikace jsou problémovou rizikovou skupinou, pro kterou je obtížné prosazování na trhu práce.

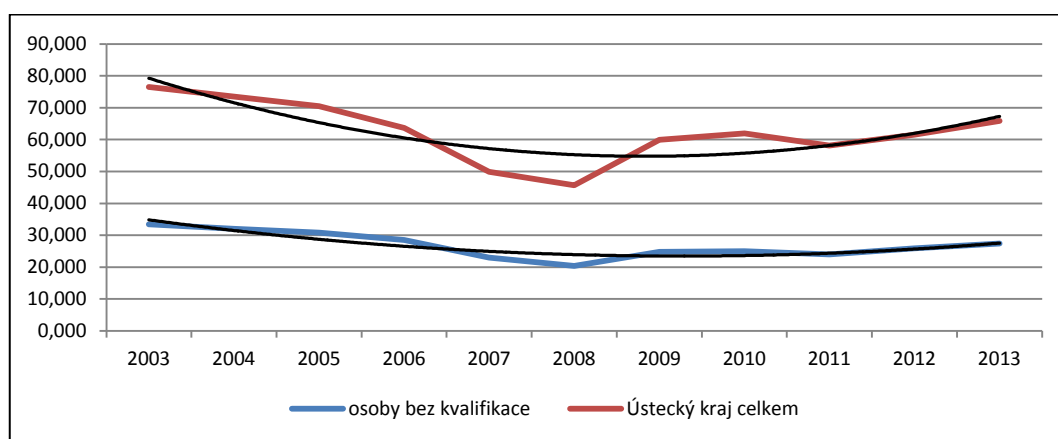
Zlepšením celkové situace v nezaměstnanosti v letech 2004 až 2008 sice postupně klesal počet uchazečů v evidenci, ale procentní podíl na celkové nezaměstnanosti stoupal, neboť z racionálního hlediska zaměstnavatelé preferovali kvalifikovanou pracovní sílu před nekvalifikovanou. V roce 2008 bylo evidováno o 12 999 uchazečů méně v souvislosti s celkovým snižováním nezaměstnanosti v kraji, ale podíl na celkové nezaměstnanosti stoupl o 1,02 procentního bodu.

Jako důsledek krize došlo na konci roku 2009 k nárůstu o 4 360 evidovaných uchazečů, avšak podíl na celkové nezaměstnanosti klesl o 3,37 procentního bodu. Snížení procentního podílu bylo způsobeno celkovým nárůstem nezaměstnanosti ve všech vzdělanostních kategoriích.

V následujícím období do roku 2013 kolísavý vývoj nezaměstnanosti v kraji silně ovlivňoval i vývoj nezaměstnanosti osob bez kvalifikace. I přes mírný úbytek uchazečů v roce 2011 došlo do roku 2013 k nárůstu počtu i podílu uchazečů a to o 2 639 a nárůstu podílu o 0,35 procentního podílu od roku 2009. Vykázaný nárůst již ale nedosáhl hodnot evidovaných na počátku sledovaného období v roce 2003 (příloha č. 10).

Zkoumání závislosti vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace na celkovém počtu nezaměstnaných osob kraje bylo provedeno metodou korelace časových řad. Zkoumané časové řady, zbavené trendové složky pomocí parabolické trendové funkce (2.1), vykazují silnou závislosti, jak dokazuje výpočet koeficientu korelace reziduálních hodnot, který je 0,957. Nezávislost náhodných poruch časových řad je doložena DW testem autokorelace, jehož vypočtené hodnoty se blíží číslu 2. (příloha č. 2). Grafické znázornění vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace a celkového počtu nezaměstnaných osob kraje, doplněné o spojnici parabolického modelu trendu (černá linka), dokládá slabou existenci vztahu mezi časovými řadami (graf č. 29).

Graf č. 29: Vývoj počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace a počtu celkové nezaměstnanosti v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

Za celé období od 2003 až 2013 se snížil počet evidovaných osob bez vzdělání o 6 000, což představuje snížení o 14,00 % a podíl na celkové nezaměstnanosti kraje klesl o 2,03 procentního bodu. Nejméně evidovaných uchazečů bylo v roce 2008 a to 20 394 osob a nejvyšší podíl na nezaměstnanosti kraje byl zaznamenán v roce 2007 o to 46,05 %.

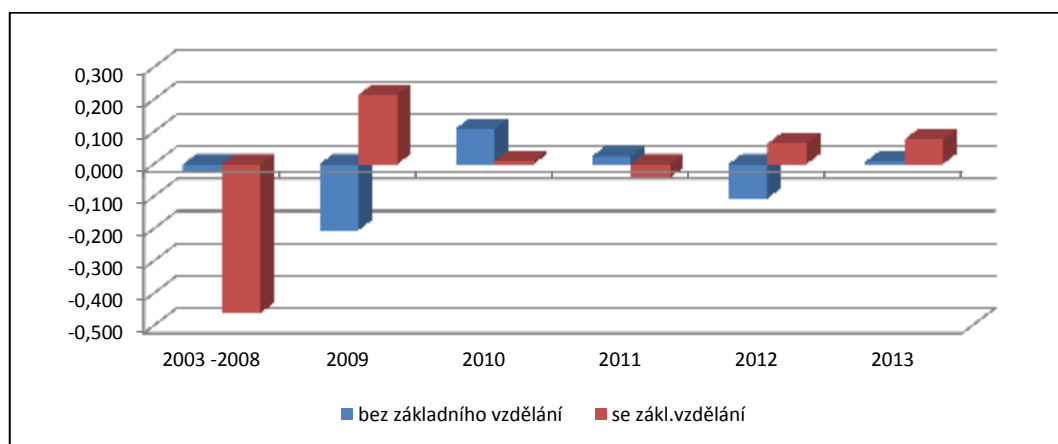
Rozdělením sledované kategorie na osoby bez ukončeného základního vzdělání a na osoby s ukončeným základním vzděláním lze sledovat rozdíl ve vývoji nezaměstnanosti (příloha č. 10). Ve skupině bez ukončeného základního vzdělání byl ve sledovaném období vykázan úbytek pouze o 81 osob, a to je 18,90 % snížení, podíl na celkové nezaměstnanosti kraje klesl o 0,04 procentního bodu. Nezaměstnané osoby s ukončeným základním vzděláním vykazaly úbytek o 5 919 osob, což činí 13,80 % snížení a procentní podíl klesl o 1,99 bodu (příloha č. 10).

Pozitivní vývoj ekonomiky kraje v letech 2003 až 2008 měl výraznější vliv na vývoj nezaměstnanosti ve skupině osob s ukončeným základním vzděláním, neboť vykázaly rychlejší tempo úbytku nezaměstnaných osob a to o 46,10 %, zatímco skupina osob bez ukončeného základního vzdělání pouze 0,20 %, jak dokazuje graf č. 30.

Dopady světové krize v roce 2009 více ovlivnily vývoj na trhu práce u skupiny osob s ukončeným základním vzděláním, která vykázala nárůst nezaměstnaných o 4 333 osob, což bylo meziroční navýšení o 21,50 %. Osoby bez ukončeného základního vzdělání překvapivě vykázaly pokračující snižování nezaměstnaných osob, a to o 73 osob s meziročním tempem úbytku o 20,50 %. Situaci lze vysvětlit porovnáním absolutních hodnot v množství nezaměstnaných osob obou skupin, která vykazuje výrazný rozdíl.

V následujících letech měl vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých skupinách odlišný trend s různě klesající a stoupající tendencí. V roce 2010 rostl počet nezaměstnaných osob v obou skupinách, ale skupina osob bez ukončeného základního vzdělání s rychlejším tempem, a to o 10,00 % a růst v uvedené skupině pokračoval i v roce 2011. Osoby s ukončeným základním vzděláním již v tomto roce udávaly meziroční úbytek nezaměstnaných osob. Následující rok 2012 byl ve vývoji nezaměstnanosti zcela opačný. Počty evidovaných osob obou skupin se nedařilo snížit ani v roce 2013, kdy obě skupiny vykázaly růst nezaměstnaných osob. Růst nezaměstnaných osob s ukončeným základním vzděláním vykazoval rychlejší meziroční tempo růstu oproti druhé skupině, a to o 6,90 % (příloha č. 10).

Graf č. 30: Meziroční tempa růstu nezaměstnaných osob bez ukončeného základního vzdělání a osob s ukončeným základním vzděláním v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (koeficient růstu)

Nezaměstnanost osob bez kvalifikace je dlouhodobým problémem Ústeckého kraje. Průmyslová struktura kraje, před rokem 1989, kdy na dělnické pozice pásové výroby nebylo potřeba vyššího vzdělání, se negativně odráží v zaměstnávání těchto osob na pracovní pozice vybavené moderními technologiemi, a které vyžadují svou náročností pracovníky odborně kvalifikované s vyšším vzděláním. Tuto skupinu ale nepředstavují jen osoby bez kvalifikace, pro které v mladším produktivním věku nebylo nezbytné mít vyšší vzdělání vzhledem k tehdejší vykazované plné zaměstnanosti a v současné době ve vyšším produktivním věku je pro ně zvyšování vzdělání osobně problematické. Skupinu tvoří také lidé, kteří nemohli pokračovat v dalším vzdělávání vzhledem k jejich zdravotnímu stavu, lidé, kterým následné vzdělávání neumožňovala rodinná nebo finanční situace. Také předčasné odchody žáků ze středních škol z důvodu špatného výběru školy nebo oboru, nezáměr se učit, nezáměr rodiny o vzdělání dítěte, problémy s kázní nebo náhlé změně životní situace nebo situace v rodině. Nedostatečná kvalifikace osob je příčinou nízkého výdělku v budoucnosti, nejistého zaměstnání a vzniku závislosti na sociálních dávkách. Významnou část této skupiny představuje romská komunita, která dlouhodobě neupřednostňuje vzdělávání svých mladých příslušníků. Uvedené osoby se obtížně uplatňují na trhu práce, jejich evidovaná délka doby uchazeče o zaměstnání je delší než 12 měsíců a tak se stávají osobami postiženými dlouhodobou nezaměstnaností v kraji.

Pro odhad vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace v letech 2014 a 2015 je použita metoda extrapolace. Vhodným trendem byl vybrán parabolický model trendu (2.2) s trendovou funkcí $y' = 38,75 - 4,215t + 0,290t^2$, neboť index korelace vykázal nejvyšší hodnotu síly závislosti a to 0,900. Dalším použitým kritériem volby vhodného trendu byla metoda MAPE, která udala nižší procentuální chybu výpočtu a to 5,34 % (příloha č. 4). Konstrukcí prognózy vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace v letech 2014 a 2015 lze očekávat podle bodového odhadu a jeho horního intervalu odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ výrazný růst nezaměstnaných osob, jak uvádí tabulka č. 7.

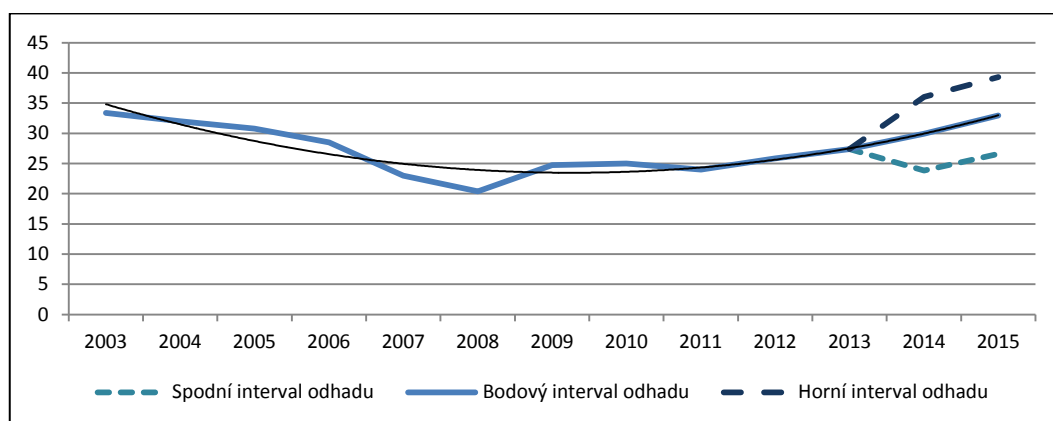
Tabulka č. 7: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace v kraji

2013	2014			2015		
	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu	Spodní interval odhadu	Bodový odhad	Horní interval odhadu
27 393	23 810	29 930	36 050	26 592	32 965	39 338

Zdroj: vlastní zpracování

Spodní interval odhadu na hladině významnosti $\alpha_{0,10}$ předpokládá vývoj se stoupající tendencí, který do roku 2015 ale nepřekročí hodnoty počtu nezaměstnaných osob z roku. Vizuální představu o vývoji nezaměstnaných osob bez kvalifikace ve sledovaném období a v období let 2014 a 2015 lze získat z grafu č. 31, který je doplněn o průběh parabolické trendové funkce (černá linka).

Graf č. 31: Vývoj počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace do roku 2015 v Ústeckém kraji

Zdroj: vlastní zpracování (v tis. osob)

5.3.7 Národnostní menšiny

Mezi rizikové skupiny z pohledu problematiky nezaměstnanosti patří příslušníci národnostních menšin. V Ústeckém kraji představuje tuto rizikovou skupinou – romská skupina obyvatel, která je cílem následné analýzy. Přesná statistická data o romské minoritě ani jiných se nezpracovávají z etických důvodů možné etnické diskriminace. Jedním ze zdrojů dat je oficiální sčítání lidu, domů a bytů prováděné Českým statistickým úřadem.

Tabulka č 8: Příslušnost k národnostní menšině v Ústeckém kraji

	1991	2001	2011
německá	13396	9478	4203
polská	1935	1665	1100
romská	5877	1905	1247
slovenská	45256	22214	12033
ukrajinská	1906	2211	2882
vietnamská	neevíd.	3335	4194
ruská	296	1160	1301

Zdroj: ČSÚ – sčítání lidu 1991, 2001, 2011, vlastní zpracování

Data uvedená v tabulce č. 8 uvádějí klesající tendenci v počtu příslušníků romské komunity. V rámci sčítání v roce 1991 se v kraji přihlásilo 5 877 romských příslušníků, v roce 2001 již o 3 972 méně a v roce 2011 méně o dalších 658 Romů. Z pohledu běžného laika lze usoudit, že uvedená data nejsou přesná a neodpovídají skutečnosti, a jak dokládají kvalifikované odhady, v Ústeckém kraji žije přibližně 60 000 Romů, z nichž podle odhadů trpí v průměru 70% nezaměstnaností.

Nepřesnost údajů dokládají počty nezaměstnaných osob romské komunity uvedené ve Zprávě o stavu romských komunit v České republice za rok 2009 (tabulka č. 9), získané dotazníkovým šetřením, které provedly úřady práce pro Radu vlády pro záležitosti romské komunity. Počet nezaměstnaných romských příslušníků výrazně přesahuje celkový počet romských příslušníků žijících v kraji dle údajů ze sčítání lidu. Zpráva uvádí, že v roce 2009 bylo evidováno 8 500 nezaměstnaných osob romské příslušnosti, což byla po Moravskoslezském kraji druhá nejvyšší hodnota a zjištěný údaj se neshoduje s údaji ze sčítání v letech 1991, 2001 a 2011.

Tabulka č 9: Nezaměstnané osoby romské komunity v roce 2009 v Ústeckém kraji

	Celkem	Muži	Ženy
Jihočeský kraj	1300	730	570
Vysočina	649	387	262
Pardubický kraj	428	228	200
Moravskoslezský	7136	3980	3156
Liberecký	1800	1000	800
Plzeňský kraj	2592	1350	1242
Karlovarský kraj	3750	2015	1735
Královéhradecký	1050	550	500
Ústecký kraj	8500	4300	4200
Jihomoravský kraj	4828	2355	2473
Olomoucký kraj	2274	1176	1098
Hl. město Praha	2450	1140	1310
Středočeský kraj	2430	1250	1180

Zdroj: Zpráva o stavu romských komunit v ČR za rok 2009

Nelze sice provést analýzu nezaměstnanosti příslušníků romské komunity, z důvodu nezpracovávaných statistických údajů a na základě těchto podat výsledek šetření, ale lze zhodnotit tuto problematiku z hlediska společenského. Osoby romské komunity

jsou postiženy vysokou a dlouhodobou nezaměstnaností, jejíž příčinou je transformace průmyslu a s ní související nízké nebo žádné vzdělání, které v dřívějších průmyslových oblastech kraje bylo nejvíce využíváno, ale také jejich špatný zdravotní stav, nedostatečná integrace a vysoká kriminalita. V současnosti nechtějí zaměstnavatelé romské pracovníky zaměstnávat, buď po zkušenostech s jejich špatnou pracovní morálkou, nebo z vlastních předsudků a rasových důvodů vůči Romům. Z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jsou nejvíce Romy využívány programy veřejně prospěšných prací, o rekvalifikační kurzy nemají takový zájem, neboť jim nedává okamžitou možnost zaměstnání. Naopak, znalosti systému sociálních podpor umožňují romským příslušníkům odmítat pracovat za plat, který je nižší než sociální dávky.

5.4 Výsledky dotazníkového šetření

Kvantitativní analýzy vývoje nezaměstnanosti jsou, s ohledem na celkový výzkum problematiky nezaměstnanosti, doplněny rozborem kvalitativních dat získaných pomocí metody dotazníkového šetření. Smyslem je získat relevantní údaje od osob, které byly v poslední době osobami nezaměstnanými a na základě jejich odpovědí uvedených v anonymním dotazníku (příloha č. 11), vyhodnotit stav nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, chování nezaměstnaných osob včetně důsledků nezaměstnanosti na jejich životy a získání názorů související s možnostmi, které by vedly ke snížení nezaměstnanosti v kraji. Dotazníkové šetření bylo provedeno přímým oslovením respondentů na veřejně přístupných místech měst Děčín, Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice a ve společnosti Krajská zdravotní, a. s., jakožto nejvýznamnějšího zaměstnavatele v kraji a zřizovatele pěti největších nemocnic v kraji.

Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 110 respondentů, z nichž bylo 73 žen a 37 mužů (příloha č. 12) v zastoupení všech okresů Ústeckého kraje. Z celkového počtu dotazovaných bylo 14 osob se zdravotním postižením.

Nejčastější věk respondentů byl 25 až 54 let v počtu 72 osob, naopak věk 15 až 24 má nejmenší zastoupení a to 15 osob. Respondentů ve věku 55 a více let se dotazníkového šetření zúčastnilo 23 osob.

Vzdělanostní struktura respondentů dokládá nízký potenciál obyvatel kraje. Nejvíce zastoupené dosažené vzdělání bylo základní, a to 29 osob, dále střední bez maturity s výučním listem, žádné vzdělání nemělo 9 respondentů. Na dotazníkovém šetření se

podílelo 28 respondentů se středním vzděláním s maturitní zkouškou, 4 dotazovaní dosáhli vyššího odborného vzdělání a 14 vysokoškolského vzdělání (příloha č. 12).

Strukturu respondentů dle doby bez zaměstnání nejvíce zastoupila skupina osob s délkou doby bez zaměstnání 3 až 12 měsíců a následovala skupina osob s délkou doby bez zaměstnání do 3 měsíců. Respondenti nezaměstnaní 12 až 24 měsíců a déle pak 24 měsíců vykazali podíl na celkovém počtu dotazovaných 44,75 %, což dokládá význam problematiky dlouhodobé nezaměstnanosti v kraji (příloha č. 12).

Zkoumání vztahu pohlaví nezaměstnaných osob a délky doby bez zaměstnání bylo provedeno pomocí kontingenční tabulky. Tabulka č. 10 uvádí výsledek třídění hodnot získaných dotazníkovým šetřením. Výpočet kontingenční metodou udává hodnotu testovaného kritéria $\chi^2 = 1,908$ (2.3). Porovnáním s kritickou hodnotou χ^2 rozdělení na hladině významnosti $\alpha_{0,05} = 7,815$ testované kritérium vykazuje nižší hodnotu, než je kritická hodnota a proto je nulová hypotéza o neexistenci závislosti mezi znaky přijata na hladině významnosti $\alpha_{0,05}$ v neprospěch alternativní hypotézy s předpokladem, že mezi znaky neexistuje závislost.

Tabulka č. 10: Četnost uchazečů dle pohlaví a délky doby bez zaměstnání v Ústeckém kraji

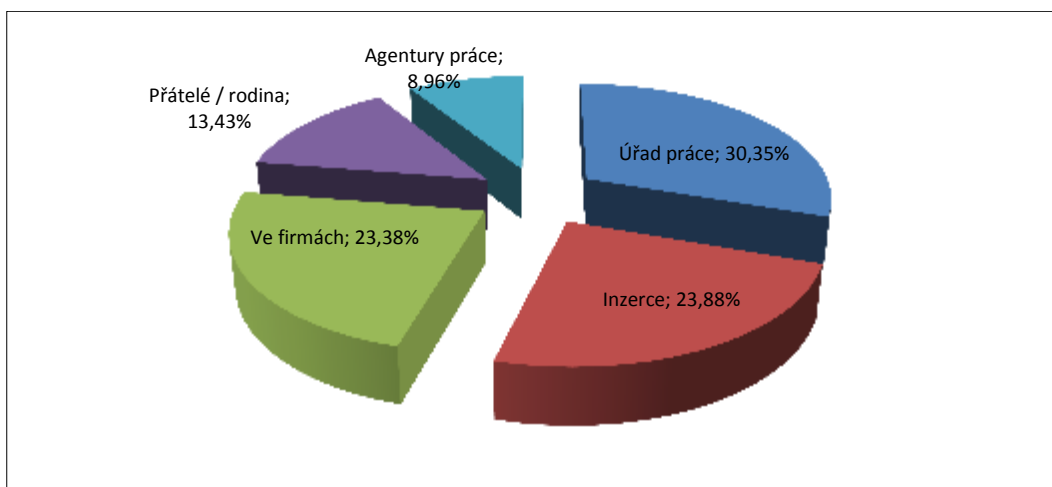
Pohlaví	Délka doby bez zaměstnání v měsících				Celkem
	do 3	3 až 12	12 – 24	nad 24	
ženy	23	29	11	10	73
muži	8	16	5	8	37
Celkem	31	45	16	18	110

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z výsledku vyplývá, že s 95 % pravděpodobností není závislost mezi pohlavím nezaměstnaných osob a délkou doby bez zaměstnání, respektive dobou hledání zaměstnání.

Na dotaz aktivního hledání zaměstnání, odpovědělo z celkového počtu respondentů 66, že aktivně hledá zaměstnání a 44 nehledá. Nejčastějším způsobem hledání zaměstnání bylo uvedeno 61 prostřednictvím úřadů práce (graf č. 32), pomocí inzerce hledalo zaměstnání 48 respondentů, hledání zaměstnání pomocí přátel nebo rodiny bylo 47 dotázaných. Osobně ve firmách zjišťovalo možnost zaměstnání 27 respondentů. Nejméně bylo hledáno zaměstnání přes agentury práce, a to 18 respondentů (příloha č. 13).

Graf č. 32: Procentní podíl respondentů dotazníkového šetření dle způsobu hledání zaměstnání v Ústeckém kraji

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Podporu v nezaměstnanosti čerpallo 54 účastníků dotazníkového průzkumu. Účast v rekvalifikačním kurzu kladně potvrdilo 37 respondentů a ochotu dále se vzdělávat uvedlo 74 dotázaných.

Zkoumání vztahu ochoty dále se vzdělávat a úrovně dosaženého vzdělání bylo rovněž provedeno pomocí kontingenční tabulky. Tabulka č. 11 uvádí výsledek třídění hodnot získaných dotazníkovým šetřením. Výpočet udává hodnotu testovaného kritéria $\chi^2 = 8,966$ (2.3) a kritickou hodnotou χ^2 rozdělení na hladině významnosti $\alpha_{0,05} = 9,488$. Porovnáním vykazuje testované kritérium nižší hodnotu, než je kritická hodnota a tedy nulová hypotéza o neexistenci závislosti mezi znaky je na hladině významnosti $\alpha_{0,05}$ je přijata v neprospěch alternativní hypotézy s předpokladem, že mezi znaky neexistuje závislost.

Tabulka č. 11: Četnost uchazečů dle ochoty dále se vzdělávat a úrovně dosaženého vzdělání v Ústeckém kraji

Ochota/neochota	Úroveň dosaženého vzdělání					Celkem
	žádné	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské	
ano	4	20	14	21	16	75
ne	5	9	12	7	2	35
Celkem	9	29	26	28	18	110

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z výsledku vyplývá, že s 95 % pravděpodobností není závislost mezi úrovní dosaženého vzdělání nezaměstnaných osob a ochotou či neochotou dalšího vzdělávání.

Na dotaz ochoty denní dojížděky za prací, odpovědělo 66 respondentů z celkového počtu, že jsou svolní denně dojíždět do zaměstnání, ovšem stěhovat se za prací je ochotno pouze 23 z dotazovaných respondentů. Ochotu pracovat na částečný pracovní úvazek uvedlo 46 respondentů a pracovat ve směnném provozu je ochotno 55 respondentů.

Zkoumání vztahu ochoty denně dojíždět za prací a úrovně dosaženého vzdělání bylo provedeno pomocí kontingenční tabulky. Tabulka č. 12 uvádí výsledek třídění hodnot získaných dotazníkovým šetřením. Výpočet udává hodnotu testovaného kritéria $\chi^2 = 15,286$ (2.3) a kritickou hodnotou χ^2 rozdělení na hladině významnosti $\alpha_{0,05} = 9,488$. Porovnáním vykazuje testované kritérium vyšší hodnotu, než je kritická hodnota a tedy nulová hypotéza o neexistenci závislosti mezi znaky je na hladině významnosti $\alpha_{0,05}$ je zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy s předpokladem, že mezi znaky existuje závislost.

Tabulka č. 12: Četnost uchazečů dle ochoty denní dojížděky za prací a úrovně dosaženého vzdělání v Ústeckém kraji

Ochota/neochota	Úroveň dosaženého vzdělání					Celkem
	žádné	základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské	
ano	3	11	16	21	15	66
ne	6	18	10	7	3	44
Celkem	9	29	26	28	18	110

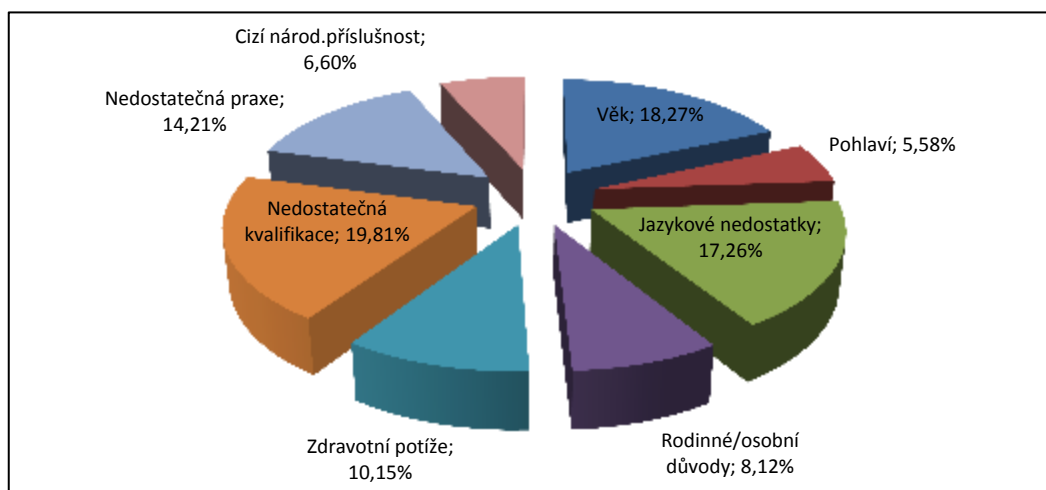
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Z výsledku vyplývá, že s 95 % pravděpodobností existuje závislost mezi úrovní dosaženého vzdělání nezaměstnaných osob a ochotou či neochotou denní dojížděky za prací. Z hodnot v tabulce č. 12 lze usuzovat, že více ochotni dojíždět jsou osoby s vyšším dosaženým vzděláním, neboť se u nich předpokládá vyšší příjem za práci a tím lepší pokrytí nákladů na dojíždění oproti osobám s nižším nebo žádným vzděláním. Síla závislosti mezi sledovanými znaky je středně silná jak dokazuje hodnota normalizovaného koeficientu 0,428.

Mezi hlavní překážky v hledání zaměstnání, jak znázorňuje graf. 33, byly uvedeny 39 respondenty nedostatečná kvalifikace, následovaly jazykové nedostatky u 34 dotázaných a pro 28 respondentů je bariérou v hledání zaměstnání nedostatečná praxe.

Potíže v hledání zaměstnání s ohledem na rodinné nebo osobní důvody mělo 16 dotázaných a s ohledem na věk mělo 36 respondentů. Zdravotní potíže byly překážkou pro 20 dotázaných a z hlediska cizí národnosti mělo problém při hledání zaměstnání 13 dotázaných příslušníků. Nesnáze v hledání zaměstnání s ohledem na pohlaví osob měli 11 respondenti (příloha č. 13). Graf č. 40 graficky znázorňuje podílové zastoupení překážek v hledání zaměstnání.

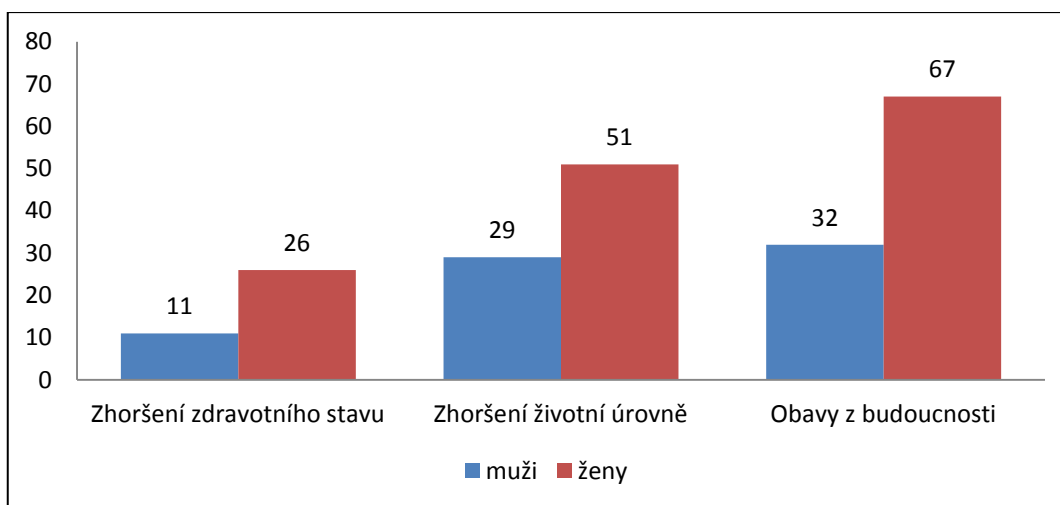
Graf č. 33: Procentní podíl respondentů dle způsobu hledání zaměstnání v Ústeckém kraji

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Na dotaz, zda došlo k zhoršení zdravotního stavu v důsledku nezaměstnanosti, odpovědělo 27 respondentů kladně, což tvoří podíl 24,55 % všech respondentů. Zhoršení životní úrovně v důsledku nezaměstnanosti potvrdilo 80 dotázaných a to představuje 72,73 % podíl. Obavy z budoucnosti v důsledku nezaměstnanosti má 90 % účastníků šetření v počtu 99 kladných odpovědí. Analýza dokládá, že zdravotní důsledky nezaměstnanosti jsou závislé na celkovém zdraví jednotlivých osob, že zhoršení životní úrovně je významným sociálním důsledkem, který ovlivňuje jak samotného nezaměstnaného, tak i jeho okolí. Obavy z budoucnosti potvrdila většina respondentů, neboť být nezaměstnaný je zátěžová stresová situace a tedy souvisí jak s psychologickými důsledky, tak individuálními ekonomickými dopady. Jak zobrazuje graf č. 34, mnohem více se s negativními důsledky nezaměstnanosti potýkají ženy, což je dáno celkovým souborem jejich životních rolí.

Graf č. 34: Vnímání důsledků nezaměstnanosti dle pohlaví v Ústeckém kraji

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

5.5 Vyhodnocení provedených analýz a návrhy směřující ke snížení nezaměstnanosti

Vývoj nezaměstnanosti v Ústeckém kraji, který kopíruje vývoj nezaměstnanosti v České republice, ve sledovaném období let 2003 až 2013, neměl zcela pozitivní vývoj. V roce 2003 kraj vykazoval 76 499 uchazečů o zaměstnání, do roku 2008 došlo sice k poklesu o 30 842 osob (45 657), avšak následně do roku 2013 počet uchazečů opět narostl o 20 163 osob (65 820). Ve sledovaném období se snížil počet nezaměstnaných osob pouze o 10 679 osob.

Ústecký kraj je dosud poznamenán strukturálními změnami a přechodem na tržní hospodářství, které způsobily nárůst nezaměstnanosti, zvláště u osob se základním nebo neukončeným vzděláním, které jim v současnosti znemožňuje kvalitní uplatnění na trhu práce, a jsou jednou ze sledovaných rizikových skupin postiženou dlouhodobou nezaměstnaností. Kraj v roce 2013 vykazoval 27 393 uchazečů o zaměstnání bez kvalifikace a na celkové nezaměstnanosti se podíleli 41,62 %. Východiskem je zvýšit uchazečům možnost dodatečného základního a následně i odborného vzdělání ukončeného relevantní zkouškou, neboť osvědčení o účasti v rekvalifikačním kurzu (masér, nehtová hygiena, práce na počítači) není v současné době na trhu práce uspokojivý doklad pro zaměstnavatele. Uchazeči bez kvalifikace se často nechávají zaměstnávat „na černo“ bez toho, aby si uvědomili, že se jedná o dočasnou práci bez dlouhodobého uplatnění a zajištění životních potřeb ve vyšším věku. Důležitým východiskem je bezesporu samotná

motivace osob bez kvalifikace dále se vzdělávat, je nutné jim prezentovat výhody dokončeného vzdělání, které jim umožní uplatnit se na trhu práce a zvýší jejich současnou a budoucí životní úroveň.

Ústecký kraj má nedostatek pracovníků pro technické obory a větší podpora technického vzdělávání, vzhledem k průmyslovému základu kraje, propojení výuky s jednotlivými technickými provozy by výrazně usnadnilo mladým uchazečům o zaměstnání, absolventům škol, uplatnit se na trhu práce. Trvajících nesoučinnost vzdělávacího systému s požadavky firem na kvalifikaci pracovníků způsobila růst nezaměstnanosti osob mladšího věku a v roce 2013 podíleli na celkové nezaměstnanosti kraji 17,76 % v počtu 11 690 osob. Stávající situaci lze zlepšit vytvořením funkčního systému dlouhodobé spolupráce mezi středními školami, vysokými školami a firmami v oblasti odborných praxí a tak spojit potřeby regionální ekonomiky se vzdělávacím systémem, které podpoří vzdělávání v rámci kraje.

Zvyšující se náklady důchodového systému sice vyřešil zákon o důchodovém pojištění pomocí postupného navyšování věku pro nárok na starobní důchod, který ale vyvolal výrazný růst počtu nezaměstnaných osob starší věkové skupiny. Kraj vykazoval v roce 2013 podíl nezaměstnaných starších osob 14,89 % v počtu 9 799 osob a to bylo o 4 490 více než v roce 2003. Osoby v této skupině (ve věku 55 až 64 let) jsou po fyzické a zdravotní stránce spojené s věkem méně výkonní, snížila se jejich ochota učit se novým moderním technikám a pracovním postupům, které již nesouvisí s jejich získanými celoživotními pracovními znalostmi a to je omezuje uplatnit se na trhu práce a řadí je mezi sledované rizikové skupiny. Možností, jak řešit situaci, je úzká spolupráce a zvýšená pozornost personalistů společností a pracovníků úřadů při obsazování pracovních pozic staršími pracovníky dle jejich odbornosti a praxe, neboť všechny pracovní pozice nejsou fyzicky náročné a často vyžadují jen základní znalosti v nových komunikačních a technických oborech.

Životní role žen brání v úplném uplatnění na trhu práce a je tedy potřebná tvorba pracovních míst, které umožní ženám spojit pracovní povinnosti s rodinnými a hlavně mateřskými. Vývoj nezaměstnanosti žen v kraji nevykazuje závažné rozdíly v porovnání s vývojem nezaměstnanosti mužů. V roce 2013 se nezaměstnané ženy podíleli 49,34 % na celkové nezaměstnanosti kraje. Přesto je nutné vytvářet pracovní místa se zkrácenými pracovními úvazky nebo s pružnou pracovní dobou, což jistě nelze ve všech

hospodářských oborech, ale nevytváří se ani v oborech k tomu vhodných. Realizace prodloužených provozních dob mateřských škol a školních družin, více subjektů zajišťujících opatrování dětí a volnočasových aktivit dětí, finančně dostupných svobodným matkám a rodinám s nízkými příjmy, by vedly nejen k uspokojení zajištění péče o děti pracujících matek, ale umožnila by zároveň tvorbu nových pracovních míst.

Politika zaměstnanosti spolu s ostatními politikami věnují významnou pozornost zaměstnanosti rizikové skupině osob se zdravotním postižením, neboť jsou zároveň nejvíce postiženy dlouhodobou nezaměstnaností. Dílčími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti se dařilo, jak dokazuje analýza této skupiny, snižovat počet nezaměstnaných osob se zdravotním postižením prostřednictvím tvorby chráněných pracovních míst a společensky účelných pracovních míst. Ve sledovaném období se podařilo snížit do roku 2013 počet osob se ZP o 1 792 (7 208), přesto se ale podílí na celkové nezaměstnanosti kraje 10,95 %. Pro handicap, které omezují zdravotně postižené osoby v přirozeném uplatnění na trhu práce, je nutná neustálá mimořádná pomoc všech politik a společnosti i v budoucích letech.

Řešení nezaměstnanosti romských příslušníků vyžaduje nové projekty aktivní politiky zaměstnanosti, nové formy podpůrných programů pro podporu zaměstnanosti, realizovat vzdělávací aktivity s podporou zaměstnanosti romské komunity, které jim následně umožní lepší uplatnění na trhu práce, ve veřejném životě a v české společnosti. Ale bez aktivity samotných Romů vzdělávat se, hledat zaměstnání a spolupracovat s úřady to nebude možné.

Problematiku nezaměstnanosti nevyřeší pouze nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, neboť mají krátkodobý efekt. Rozvoj kraje se musí realizovat pomocí vlastních vnitřních zdrojů kraje (krajinný ráz, rozmanitá příroda, dobrá poloha kraje, geografická blízkost s Německou republikou, bohaté zásoby nerostných surovin, průmyslové aglomerace, vodohospodářská, energetická a dopravní infrastruktura) v koordinaci veřejné správy, škol, firem a podnikatelů, využívat současné možnosti rozvoje a nalézat nové příležitosti, což povede k přílivu vnější investorů a pomůže řešit vysokou a dlouhodobou nezaměstnanost kraje postihující nejvíce sledované rizikové skupiny na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost negativně neovlivňuje pouze ekonomiku kraje, ale hlavně způsobuje sociální nespokojenost obyvatel v kraji, osobní, rodinné, zdravotní a ekonomické komplikace jednotlivých nezaměstnaných osob.

Ke zvyšování potenciálu pro ekonomický rozvoj kraje je rovněž potřeba posilovat občanskou angažovanost a ta je v kraji velice nízká, proto je nutná cílená kampaň a motivování těch obyvatel, kteří nemají zájem o další vzdělávání a zlepšování vlastní pozice na trhu práce a současně zlepšování hospodářské úrovně kraje. Nízká kupní síla obyvatel, vyvolaná nezaměstnaností, je také důsledkem velice slabé aktivity drobných a malých podnikatelů, neboť právě úroveň kupní síly udává hodnotu zisku podnikatele. Řešením je identifikace chybějících potřeb obyvatel, které mohou být zdrojem nových pracovních příležitostí.

Názory občanů na možnosti, které by vedly ke snižování nezaměstnanosti v Ústeckém kraji nebo v jejich okrese, získané dotazníkovým průzkumem, jsou věcně odlišné. Převažuje většina respondentů, kteří nevěděli nebo neměli svůj názor na možnost snižování. Z dotazníků vyplývají východiska vedoucí k řešení problematiky nezaměstnanosti v kraji a to investicemi do průmyslové výroby, novými pracovními místy, zprovozněním zaniklých průmyslových společností a budováním nových průmyslových center, rozvojem malého a středního podnikání, realizací dálniční přípojky, podporou zemědělství a jiných odvětví pro zvýšení soběstačnosti, vyšší vzdělanostní obyvatelstva, lepšími školami, větším množstvím předškolních zařízení, rekvalifikací pro nová místa, umožněním částečných pracovních úvazků, vyšší součinností jednotlivých složek veřejné správy, rozvojem cestovního ruchu.

Mezi odpověďmi byly i názory týkající se špatně ohodnocené práce, na snižování počtu nepřizpůsobivých obyvatel, na zvýšení životní úrovně zaměstnaných lidí, na nezaměstnávání cizinců, příbuzných a známých bez potřebné kvalifikace a osob pobírajících starobní důchod, na regulaci sociálních dávek.

Přínosné názory podporovaly investice do aktivní politiky zaměstnanosti, lepší čerpání z fondů Evropské unie a rozumné omezení nesmyslných kontraproduktivních úsporných opatření.

Všechny názory respondentů by svou podstatou vedly ke snižování nezaměstnanosti v kraji a nejsou společným, firmám a politikům novými informacemi. Ale doposud se nenašla vhodná koncepce podložená aktivní součinností a hybná síla, která by realizovala navržené vládní, regionální koncepce a názory obyvatel vedoucí ke snižování nezaměstnanosti.

6 Závěr

Nezaměstnanost je nejsledovanější a nejproblémovější jev tržního hospodářství a vytváří hlavní sociální překážky současné doby. Vládní politiky zaměstnanosti sice vytvářejí podmínky a realizují programy a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, ale ty neovlivňují snižování nezaměstnanosti s dlouhodobým efektem a nevedou k omezování nákladů na pasivní politiku zaměstnanosti a souvisejících sociálních dávek, které mohou být příčinou dobrovolné nezaměstnanosti.

Celková nezaměstnanost se v Ústeckém kraji vyvíjela v kontextu s hospodářskými cykly. V období let 2003 až 2008 ekonomika kraje rostla, stabilizoval se trh práce a počty nezaměstnaných osob klesaly, ale s pomalým tempem tak, že nedosáhly ani poloviny hodnot z počátku sledovaného období. Nástup recese od roku 2009, vyvolaný světovou krizí, způsobil útlum rozvoje ekonomiky a výrazný růst nezaměstnanosti v kraji, neboť hospodářství kraje je silně závislé na vývoji v odvětví energetickém, těžbě surovin a stavebnictví, což způsobuje ekonomickou zranitelnost kraje. Materiálně a energeticky náročná průmyslová odvětví nenutí místní aktéry k rozvoji dalších sektorů nezávislých na nerostných surovinách, k rozvoji malých a středních podniků a které by mohly eliminovat negativní dopady hospodářských krizí.

Regionální diference kraje způsobuje rozdíly ve vývoji nezaměstnanosti mezi jednotlivými okresy v důsledku nerovnoměrného rozvojového potenciálu (kumulace neefektivních výrob a jejich útlum v určitých lokalitách způsobený strukturálními změnami ekonomiky), ale celkový vývoj nezaměstnanosti v okresech vykazoval obdobné tendence jako celkový vývoj v Ústeckém kraji. Okresy Litoměřice a Louny dlouhodobě vykazují nejnižší nezaměstnanost v kraji, což je způsobeno vysokým počtem pracovníků zaměstnaných v zemědělství, který nebyl negativně ovlivněn již zmíněným transformačním procesem a dopady ekonomické krize. Naopak nejvyšší nezaměstnanost je v okrese Most, který byl strukturálními změnami ekonomiky zasažen nejvíce a který má i v současnosti nejvyšší míru nezaměstnanosti v České republice. Vysoká nezaměstnanost je i v okresech Děčín a Chomutov, které byly také zasaženy transformačními změnami, ale navíc jsou tyto okresy charakteristické nízkou vzdělanostní úrovní a periferními oblastmi s nízkým rozvojovým potenciálem.

Problém dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti rizikových skupin se nejvíce snaží řešit aktivní politika zaměstnanosti. Pozitivní výsledek realizovaných nástrojů

uvedené politiky v kraji je zaznamenán u rizikové skupiny zdravotně postižených osob, u které se úspěšně daří umisťovat uchazeče o zaměstnání i přesto, že mají ze všech sledovaných rizikových skupin nejhorší pozici na trhu práce a podílejí se na dlouhodobé nezaměstnanosti kraje. Osoby se zdravotním postižením vyžadují trvalou mimořádnou pomoc i v budoucích letech. Naopak se nedaří zastavit růst počtu nezaměstnaných osob starší věkové skupiny. Nepříznivý vývoj nezaměstnanosti starších osob převážně ovlivňuje zvyšování věkové hranice pro odchod do starobního důchodu a neochota zaměstnávat starší osoby i přes jejich dlouholeté profesní a odborné zkušenosti a je také důsledkem dlouhodobé nezaměstnanosti v Ústeckém kraji.

Provedené analýzy dokládají, že se ani v ostatních rizikových skupinách nedaří účinně snižovat počty nezaměstnaných osob s dlouhodobým účinkem.

Vývoj nezaměstnanosti žen práce je ovlivněn ekonomickou situací a vývojem na trhu práce v kraji a prosazováním žen do pracovních pozic. Ale v porovnání s celkovým vývojem v České republice, který dlouhodobě vykazuje vyšší nezaměstnanost žen oproti nezaměstnanosti mužů, je v Ústeckém kraji vývoj bez výrazných rozdílů. Životní role žen jim brání v úplném uplatnění na trhu práce a je tedy potřebná tvorba pracovních míst, které umožní ženám spojit pracovní povinnosti s rodinnými a mateřskými.

Mezi rizikové skupiny z pohledu vysoké a dlouhodobé nezaměstnanosti patří příslušníci romské komunity. Příčiny špatné situace nezaměstnaných romských příslušníků na trhu práce jsou v jejich nízkém nebo žádném vzdělání, v jejich špatném zdravotním stav, v nedostatečné integraci a vysoké kriminalitě. Nezaměstnanost romských příslušníků je nutné řešit pomocí nových a účinných projektů aktivní politiky zaměstnanosti a hlavně zvýšenou aktivitou samotných Romů se vzdělávat, hledat zaměstnání a spolupracovat s úřady.

Mladým lidem, absolventům škol, se dlouhodobě nedaří uplatňovat se na trhu práce hned po ukončení studií, překážkou je jejich nízká nebo žádná odbornost, kterou většina zaměstnavatelů upřednostňuje. Ústecký kraj trpí nedostatkem pracovníků pro technické obory a větší podpora technického vzdělávání, vzhledem k průmyslovému základu kraje, by výrazně usnadnila mladým uchazečům o zaměstnání, absolventům škol, uplatnit se na trhu práce.

Nezaměstnanost kraje vychází hlavně z nevyhovující vzdělanostní struktury obyvatel s převahou osob se základním nebo neukončeným vzděláním, která je částečně

dána stále probíhajícími ekonomickými změnami v kraji, ale také nesouladem mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Lidé nejsou vzděláni a vzdělávání pro poptávané pracovní pozice. Absolventi středních a vysokých škol mají vzdělání v humanitních nebo přírodovědných oborech nebo v oborech technických, po nichž není v kraji poptávka, jelikož v kraji není dostatek atraktivních pracovních příležitostí pro obyvatele s vyšším vzděláním a kvalifikací. Výjimku tvoří obor zdravotnictví s dlouhodobým nedostatkem lékařského personálu. Avšak firmy a společnosti dlouhodobě poptávají pracovníky pro technické obory, kvalifikované řemeslníky a dělníky. Chybí provázání školství s odbornou praxí a potřebami kraje, což ukazuje na neúčinnost dosavadních nástrojů.

Vynaložené úsilí obyvatel spolu s nástroji aktivní politiky zaměstnanosti nedokáže řešit nezaměstnanost bez jasné politické vize budoucnosti Ústeckého kraje. Podstatnými překážkami bránícími snižování nezaměstnanosti je rovněž nedostatek promyšlených účelných rozhodnutí ve prospěch rozvoje kraje, nevhodné využívání prostředků Regionálního operačního programu Severozápad a tematických operačních programů, neodborně vynakládané investice do různých částí kraje bez trvale využitelného výstupu.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

- [1] ARLT, Josef, ARLTOVÁ, Markéta. *Ekonomické časové řady*. Praha: Professional Publishing, 2008. 292 s. ISBN 978-80-86946-85-6.
- [2] BRČÁK, Josef, SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2000. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
- [3] BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
- [4] BURDOVÁ, Jeny, DOLEŽALOVÁ, Gabriela, CHAMOUTOVÁ, Daniela a spol. *Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2013*. Praha: Unipress, 2014. 95 s. ISBN 978-80-7481-030-5.
- [5] ČERVINKA, Tomáš, HŮRKA, Petr, LEIBLOVÁ, Zdeňka a spol. *Zaměstnávání občanů se zdravotním postižením, důchodců, mladistvých a studentů, absolventů škol, žen, agenturních zaměstnanců a dalších kategorií*. Ostrava: Nakladatelství Anag, 2012. 231 s. ISBN 978-80-7263-751-5.
- [6] GRUDZIŇSKÁ, Alice. *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. 177 s. ISBN 978-80-7453-214-6.
- [7] HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava, SEGER, Jan, FISCHER, Jakub. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Professional Publishing, 2007. 418s. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [8] JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007. 285 s. ISBN 978-80-7367-269-0.
- [9] KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica, 2013. 244 s. ISBN 978-80-245-1930-2.
- [10] KAJANOVÁ, Alena, URBAN, David, DAVIDOVÁ, Eva, ELICHOVÁ, Markéta. *Sociální práce s etnickými a menšinovými skupinami*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2009. 104 s. ISBN 978-80-7394-181-9.
- [11] KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 544 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
- [12] KOTÝNKOVÁ, Magdalena. *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Praha: VŠE v Praze, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.

- [13] KOTÝNKOVÁ, Magdalena, NĚMEC, Otakar. *Lidské zdroje na trhu práce*. Havlíčkův Brod: Professional Publishing, 2003. 199 s. ISBN 80-86419-48-7.
- [14] KOUTSKÝ, Jaroslav. *Ekonomické a sociální trendy vývoje v Ústeckém kraji po roce 1989*. Ústí nad Labem: UJEP, 2012. 110 s. ISBN 978-80-7414-537-7.
- [15] LACINA, Karel. *Regionální rozvoj a veřejná správa*. Praha: Vysoká škola finanční a správní v edici (nakl.) Eupress, 2007. 69 s. ISBN 978-80-86754-74-1.
- [16] MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. 151 s. ISBN 80-901424-9-4.
- [17] MARUŠKA, Zdeněk. *Nenechte si líbit nezaměstnanost! Hospodářská krize a nezaměstnanost jsou odstranitelné*. Olomouc: Opava, 2012. 92 s. ISBN 978-80-260-2443-9.
- [18] PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie*. Slaný: Melandrium, 2007. 278 s. ISBN 978-80-86175-52-2.
- [19] PAVLÁK, Miroslav. *Lidské zdroje a fondy EU*. Praha: nakladatelství Aspi, 2006. 128 s. ISBN 80-7357-139-0.
- [20] PLCHOVÁ, Božena, ABRAHÁM, Josef, HELÍSEK, Mojmír. *Česká republika a EU*. Praha: Krigl, 2010. 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
- [21] POTUŽÁKOVÁ, Zuzana. *Český trh práce v evropském kontextu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013. 281 s. ISBN 978-80-7372-946-2.
- [22] SAMUELSON, Paul, NORDHAUS, William D. *Ekonomie*. Praha: NS Svoboda, 1995. 1011 s. ISBN 80-205-0494-X.
- [23] SEGER, Jan, HINDLS, Richard, HRONOVÁ Stanislava. *Statistika v hospodářství*. Praha: ETC Publishing, 199 s. ISBN 80-86006-56-5.
- [24] SVATOŠOVÁ, Libuše, KÁBA, Bohumil, PRÁŠILOVÁ, Marie. *Zdroje a zpracování sociálních a ekonomických dat*. Praha: PEF ČZU v Praze 2005, 196 s. ISBN 80-213-1189-4.
- [25] ŠMAJS, Josef, ŠMAJSOVÁ, BUCHTOVÁ, Božena, BOLELOUCKÝ, Zdeněk. *Nezaměstnanost – psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2013. 236 s. ISBN 978-80-247-4282-3.
- [26] VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, KOLIBOVÁ, Helena, KUBICOVÁ, Alina. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Praha: OPTYS Praha, 2009. 149 s. ISBN 978-80-85819-76-2.

- [27] VYSOKAJOVÁ, Margerita. *Hospodářská, sociální, kulturní práva a zdravotně postižení*. Praha: UK v Praze, 2000. 139 s. ISBN 80-246-0057-9.
- [28] WAWROSZ, Petr, HEISLER, Herbert, HELÍSEK, Mojmír, MACH, Petr. *Makroekonomie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o. p. s., 2012. 376 s. ISBN 978-80-7408-059-3.
- [29] WINKLER, Jiří, KLIMPLOVÁ, Lenka. *Nová sociální rizika na trhu práce a potřeby reformy české veřejné politiky*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 225 s. ISBN 978-80-210-5352-6.
- [30] WINKLER, Jiří, ŽIŽLAVSKÝ, Martin. *Institucionální změna a veřejná politika. Analýza politiky zaměstnanosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 185 s. ISBN 978-80-210-5601-5.
- [31] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2001. 48 s. ISBN 80-86552-06-3.

Elektronické dokumenty

- [32] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost, nezaměstnanost*. [cit. 2014-7-23]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zamestnanost_nezamestnanost_prace>.
- [33] EUROSKOP. *Zaměstnanost a sociální věci*. [cit. 2014-1-23]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/688/sekce/zam%C4%9Bstnanost>>.
- [34] EVROPSKÁ KOMISE. *Politika soudržnosti 2014-2020. Investice do růstu a zaměstnanosti*. [on-line]. s.20. (PDF). [cit. 2014-7-21]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_leaflet_cs.pdf>.
- [35] EVROPSKÝ PARLAMENT. *Politika zaměstnanosti*. [cit. 2014-7-22]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.10.3.html>.
- [36] EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND V ČR. *OP – Zaměstnanost 2014 -2020*. [cit. 2014-8-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>>.
- [37] KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V ÚSTÍ NAD LABEM. *Statistiky*. [cit. 2014-9-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/home>>.

- [38] KRAJSKÝ ÚŘAD ÚSTECKÉHO KRAJE. *Problémová analýza Ústeckého kraje*. Dostupný z WWW: <http://www.kr-ustecky.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=450018&id_ktg=98807&p1=183143>.
- [39] KRAJSKÝ ÚŘAD ÚSTECKÉHO KRAJE. *Program rozvoje ústeckého kraje 2014 – 2020*. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-ustecky.cz/regionalni-rozvoj/ds-99662/p1=206906>>.
- [40] KRAJSKÝ ÚŘAD ÚSTECKÉHO KRAJE. *Strategie udržitelného rozvoje Ústeckého kraje 2006 – 2020*. [on-line]. s.36. (PDF). [cit. 2014-8-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.kr-ustecky.cz/strategie-udrzitelneho-rozvoje-uk-brozurka/d-1066764/p1=206906>>.
- [41] MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. *Operační program Praha – Pól růstu ČR*. [on-line]. s.166. (PDF). [cit. 2014-8-17]. Dostupný z WWW: <http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/budoucnost2014plus/OPP/OP_Praha_7.0_ceska_verze.pdf>.
- [42] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Aktivní politika zaměstnanosti a zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti*. [cit. 2014-1-23]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>.
- [43] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR V. *Analýzy trhu práce – okres ÚL*. [on-line]. [cit. 2014-8-24]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/kop/usti_nad_labem/ke_stazeni/analyzy>.
- [44] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Statistická ročenka trhu práce v České republice v roce 2013*. [on-line]. s.256. (PDF). [cit. 2014-7-25]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/stro/statisticka_rocenka_trhu_prace_v_cr_v_roce_2013.pdf>.
- [45] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Zpráva o situaci na krajském trhu práce, o realizaci APZ v roce 2012 a strategie APZ pro rok 2013*. [on-line]. s. 22. (MS Word). [cit. 2014-8-17]. Dostupný z WWW: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/kop/litomerice/informace_z_up/>.
- [46] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání*. [cit. 2014-8-17]. Dostupný z WWW: <[http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Vyzkum,-vyvoj-a-vzdelavani-\(1\)](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/OP-Vyzkum,-vyvoj-a-vzdelavani-(1))>.

- [47] RADA VLÁDY PRO ZÁLEŽITOSTI ROMSKÉ KOMUNITY. *Zpráva o stavu romských komunit v České republice za rok 2009*. [on-line]. [cit. 2014-8-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/zprava-o-stavu-romskych-komunit-v-ceske-republice-za-rok-2009-73886/>>.
- [48] REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Okresy Ústeckého kraje*. [on-line]. [cit. 2014-8-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-riis/ustecky-kraj/okresy/>>.
- [49] *Zákony pro lidi. Zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin*. [on-line]. [cit. 2014-8-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-273>>.

8 Přílohy

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Přehled vývoje míry nezaměstnanosti v ČR a v krajích ČR
- Příloha č. 2: Korelace časových řad (období 2003 – 2013)
- Příloha č. 3: Vývojové ukazatele nezaměstnanosti v Ústeckém kraji
- Příloha č. 4: Hodnoty volby vhodné trendu pro konstrukce předpovědí
- Příloha č. 5: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje
- Příloha č. 6: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky doby evidence uchazečů v Ústeckém kraji
- Příloha č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle věkové struktury v Ústeckém kraji
- Příloha č. 8: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle pohlaví v Ústeckém kraji
- Příloha č. 9: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se ZP v Ústeckém kraji
- Příloha č. 10: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle vzdělanostní struktury v Ústeckém kraji
- Příloha č. 11: Vzor dotazníku
- Příloha č. 12: Struktura respondentů dotazníkového šetření
- Příloha č. 13: Přehled dotazníků

Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 2: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje
- Tabulka č. 3: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných mladších osob v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 4: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných starších osob v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 5: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných žen v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 6: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob se ZP v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 7: Prognóza vývoje počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 8: Příslušnost k národnostní menšině v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 9: Nezaměstnané osoby romské komunity v roce 2009 v Ústeckém kraji
- Tabulka č. 10: Četnost uchazečů dle pohlaví a délky doby bez zaměstnání v Ústeckém kraji

Tabulka č. 11: Četnost uchazečů dle ochoty dále se vzdělávat a úrovně dosaženého vzdělání v Ústeckém kraji

Tabulka č. 12: Četnost uchazečů dle ochoty denní dojížděky za prací a úrovně dosaženého vzdělání v Ústeckém kraji

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Okresy Ústeckého kraje

Seznam grafů

- Graf č. 1: Počet zaměstnaných osob dle odvětví v Ústeckém kraji
- Graf č. 2: Počet zaměstnanců nejvýznamnějších zaměstnavatelů Ústeckého kraje
- Graf č. 3: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v České republice a v Ústeckém kraji
- Graf č. 4: Vývoj obecné míry nezaměstnanosti a spojnice modelu trendu vývoje nezaměstnanosti v České republice a v Ústeckém kraji
- Graf č. 5: Vývoj počtu hlášených volných pracovních míst v Ústeckém kraji
- Graf č. 6: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji
- Graf č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných osob do roku 2015 v Ústeckém kraji
- Graf č. 8: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2003
- Graf č. 9: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2008
- Graf č. 10: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2009
- Graf č. 11: Podíl nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje v roce 2013
- Graf č. 12: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji
- Graf č. 13: Vývoj podílu počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji v letech 2003, 2008, 2009 a 2013
- Graf č. 14: Meziroční tempa růstu dle délky evidence uchazečů o zaměstnání 12 až 24 měsíců a nad 24 měsíců v Ústeckém kraji
- Graf č. 15: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky evidence v Ústeckém kraji
- Graf č. 16: Vývoj počtu nezaměstnaných osob do věku 24 let a počtu nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách
- Graf č. 17: Meziroční tempa růstu osob ve věku 15 až 19 let a 20 až 24 let v Ústeckém kraji
- Graf č. 18: Vývoj počtu nezaměstnaných mladších osob v Ústeckém kraji do roku 2015

- Graf č. 19: Vývoj počtu nezaměstnaných starších osob v Ústeckém kraji
- Graf č. 20: Meziroční tempa růstu nezaměstnaných osob ve věku 55 až 59 let a nad 60 let v Ústeckém kraji
- Graf č. 21: Vývoj počtu nezaměstnaných starších osob do roku 2015 v Ústeckém kraji
- Graf č. 22: Vývoj počtu nezaměstnaných žen a mužů v Ústeckém kraji
- Graf č. 23: Vývoj počtu nezaměstnaných žen a celkového počtu nezaměstnaných v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách
- Graf č. 24: Vývoj počtu nezaměstnaných žen do roku 2015 v Ústeckém kraji
- Graf č. 25: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se ZP v Ústeckém kraji
- Graf č. 26: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se ZP a počtu celkové nezaměstnanosti v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách
- Graf č. 27: Vývoj nezaměstnaných osob se ZP do roku 2015 v Ústeckém kraji
- Graf č. 28: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v kategoriích dle vzdělání v Ústeckém kraji
- Graf č. 29: Vývoj počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace a počtu celkové nezaměstnanosti v Ústeckém kraji doplněné o spojnice modelu trendu vývoje v časových řadách
- Graf č. 30: Meziroční tempa růstu nezaměstnaných osob bez ukončeného základního vzdělání a osob s ukončeným základním vzděláním v Ústeckém kraji
- Graf č. 31: Vývoj počtu nezaměstnaných osob bez kvalifikace do roku 2015 v Ústeckém kraji
- Graf č. 32: Procentní podíl respondentů dotazníkového šetření dle způsobu hledání zaměstnání v Ústeckém kraji
- Graf č. 33: Procentní podíl respondentů dle způsobu hledání zaměstnání v Ústeckém kraji
- Graf č. 34: Vnímání důsledků nezaměstnanosti dle pohlaví nezaměstnaných osob v Ústeckém kraji

Seznam použitých zkratek

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad EU
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
ÚK	Ústecký kraj
VSPŠ	výběrové šetření pracovních sil
ZP	zdravotně postižený

Příloha č. 1: Přehled vývoje míry nezaměstnanosti v ČR a v krajích ČR

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ČR	7,78	8,30	7,93	7,14	5,32	4,39	6,66	7,28	6,71	6,98	6,95
Hl. m. Praha	4,19	3,89	3,51	2,80	2,44	1,90	3,06	3,75	3,60	3,13	3,13
Středočeský kraj	5,16	5,39	5,22	4,54	3,38	2,60	4,42	5,24	5,08	4,63	5,21
Jihočeský kraj	5,17	5,71	5,02	5,10	3,29	2,63	4,28	5,30	5,52	5,70	5,19
Plzeňský kraj	5,31	5,83	5,08	4,62	3,68	3,60	6,29	5,87	5,15	4,83	5,21
Karlovarský kraj	6,39	9,41	10,91	10,17	8,24	7,60	10,91	10,82	8,52	10,48	10,21
Ústecký kraj	13,00	14,45	14,53	13,71	9,95	7,95	10,07	11,16	9,85	10,75	9,41
Liberecký kraj	6,11	6,41	6,48	7,68	6,05	4,65	7,83	6,97	7,22	9,35	8,28
Královéhradecký k.	5,85	6,59	4,77	5,39	4,16	3,95	7,70	6,86	7,10	7,10	8,19
Pardubický kraj	7,60	6,99	5,64	5,46	4,44	3,62	6,43	7,25	5,57	7,74	8,41
Kraj Vysočina	5,32	6,85	6,77	5,32	4,65	3,27	5,67	6,92	6,45	6,36	6,73
Jihomoravský kraj	8,05	8,34	8,09	7,95	5,43	4,40	6,83	7,70	7,50	8,10	6,80
Olomoucký kraj	9,57	12,02	9,99	8,17	6,35	5,89	7,64	9,05	7,58	7,72	9,20
Zlínský kraj	7,53	7,42	9,44	7,05	5,53	3,83	7,28	8,50	7,64	7,35	6,80
Moravskoslezský k.	14,75	14,55	13,89	11,98	8,49	7,39	9,68	10,16	9,31	9,52	9,89

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha č. 2: Korelace časových řad (období 2003 – 2013)

	Míra nezaměstnanosti ÚK / ČR	Počet nezaměstnaných do 24 let / ÚK	Počet nezaměstnaných nad 55 let / ÚK	Počet nezaměstnaných ženy / ÚK	Počet nezaměstnaných ZP / ÚK	Počet nezaměstnaných bez kvalifikace / ÚK
DW_y	1,442615316	1,39875913	2,05132277	1,608860067	1,333296483	1,65645595
DW_x	1,475948362	1,57376271	1,57376271	1,573762712	1,573762712	1,573762712
$\sum e_{y \cdot} \cdot e_{x \cdot}$	11,588966	57,705848	21,159889	109,401310	7,393092	85,491739
$\sum e_{y^2}$	21,810506	16,708084	3,431576	47,990720	0,533687	30,584416
$\sum e_{x^2}$	7,531483	261,0131126	261,0131126	261,0131126	261,0131126	261,0131126
$r_{e_y e_x}$	0,904	0,874	0,707	0,978	0,626	0,957

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 3: Vývojové ukazatele nezaměstnanosti v Ústeckém kraji

	Míra registrované nezaměstnanosti	Nezaměstnané osoby	Volná pracovní místa
2003	17,90	76499	2745
2004	15,80	73493	2948
d_t	-2,10	-3006	203
k_t	0,883	0,961	1,074
r_t (v %)	-11,70	-3,90	7,40
2005	15,40	70532	2425
d_t	-0,40	-2961	-523
k_t	0,975	0,960	0,823
r_t (v %)	-2,50	-4,00	-17,70
2006	13,80	63652	5003
d_t	-1,60	-6880	2578
k_t	0,896	0,903	2,063
r_t (v %)	-10,40	-9,70	106,30
2007	11,00	49894	6462
d_t	-2,80	-13758	1459
k_t	0,797	0,784	1,292
r_t (v %)	-20,30	-21,60	29,20
2008	10,30	45657	4485
d_t	-0,70	-4237	-1977
k_t	0,936	0,915	0,694
r_t (v %)	-6,40	-8,50	-30,60
2009	13,60	59976	1721
d_t	3,30	14319	-2764
k_t	1,320	1,314	0,384
r_t (v %)	32,00	31,40	-61,60
2010	13,90	61947	2238
d_t	0,30	1971	517
k_t	1,022	1,033	1,300
r_t (v %)	2,20	3,30	30,00
2011	12,90	58087	1974
d_t	-1,00	-3860	-264
k_t	0,928	0,938	0,882
r_t (v %)	-7,20	-6,20	-11,80
2012	10,50	61589	1786
d_t	-2,40	3502	-188
k_t	0,814	1,060	0,905
r_t (v %)	-18,60	6,00	-9,50
2013	11,50	65820	2345
d_t	1,00	4231	559
k_t	1,095	1,069	1,313
r_t (v %)	9,50	6,90	31,30
Celkem d_t	-6,40	-10679	-400
Celkem r_t	-33,40 %	-6,30 %	73,00 %

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příloha č. 4: Hodnoty volby vhodné trendu pro konstrukce předpovědi

	Model	Trendová funkce	Síla závislosti	M.A.P.E v %
Obecná míra ČR	lineární	$y' = 7,483 - 0,104t$	0,303	17,27
	parabolický	$y' = 9,294 - 0,939t + 0,069t^2$	0,645	11,55
Obecná míra ÚK	lineární	$y' = 14,176 - 0,471t$	0,700	11,80
	parabolický	$y' = 15,81 - 1,226t + 0,063t^2$	0,748	10,83
Ústecký kraj	lineární	$y' = 69,65 - 1,197t$	0,427	10,79
	parabolický	$y' = 88,36 - 9,835t + 0,719t^2$	0,835	6,86
Věková skupina do 24 let	lineární	$y' = 15,45 - 0,525t$	0,581	16,52
	parabolický	$y' = 21,26 - 3,208t + 0,223t^2$	0,902	9,74
Věková skupina nad 55 let	lineární	$y' = 5,102 + 0,365t$	0,896	6,80
	parabolický	$y' = 5,475 + 0,193t + 0,014t^2$	0,901	6,40
Ženy	lineární	$y' = 35,76 - 0,695t$	0,536	9,03
	parabolický	$y' = 43,88 - 4,444t + 0,312t^2$	0,860	5,68
Osoby ZP	lineární	$y' = 9,365 - 0,224t$	0,953	2,30
	parabolický	$y' = 9,544 - 0,306t + 0,006t^2$	0,957	2,10
Osoby bez kvalifikace	lineární	$y' = 31,20 - 0,728t$	0,602	9,655
	parabolický	$y' = 38,75 - 4,215t + 0,290t^2$	0,900	5,33
Děčín	lineární	$y' = 10,692 - 0,096t$	0,315	8,10
	parabolický	$y' = 12,215 - 0,799t + 0,059t^2$	0,624	6,27
Chomutov	lineární	$y' = 10,93 - 0,211t$	0,361	15,96
	parabolický	$y' = 15,23 - 2,195t + 0,165t^2$	0,865	8,97
Litoměřice	lineární	$y' = 7,136 - 0,033t$	0,118	10,63
	parabolický	$y' = 9,024 - 0,904t + 0,072t^2$	0,744	7,75
Louny	lineární	$y' = 7,268 - 0,132t$	0,411	11,26
	parabolický	$y' = 9,414 - 1,123t + 0,082t^2$	0,823	8,04
Most	lineární	$y' = 14,71 - 0,560t$	0,760	11,97
	parabolický	$y' = 18,13 - 2,141t + 0,131t^2$	0,910	6,88
Teplice	lineární	$y' = 10,86 - 0,262t$	0,549	11,05
	parabolický	$y' = 13,87 - 1,650t + 0,115t^2$	0,870	7,21
Ústí nad Labem	lineární	$y' = 8,044 - 0,099t$	0,288	9,97
	parabolický	$y' = 10,49 - 1,031t + 0,094t^2$	0,819	6,37

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 5: Vývoj počtu nezaměstnaných osob v okresech Ústeckého kraje

	Děčín	Chomutov	Lito- měřice	Louny	Most	Teplice	Ústí n/L	Celkem kraj
2003	11272	12595	7875	8091	14938	12250	9478	76499
podíl (v %)	14,73	16,46	10,29	10,58	19,53	16,01	12,39	100,00
2004	11181	12184	7780	7681	14749	11300	8618	73493
podíl (v %)	15,21	16,58	10,59	10,45	20,07	15,38	11,73	100,00
d _t	-91	-411	-95	-410	-189	-950	-860	
k _t	0,992	0,967	0,988	0,949	0,987	0,922	0,909	
r _t (v %)	-0,80	-3,30	-1,20	-5,10	-1,30	-7,80	-9,10	
2005	11000	11243	7499	7457	14421	10125	8787	70532
podíl (v %)	15,60	15,94	10,63	10,57	20,45	14,36	12,46	100,00
d _t	-181	-941	-281	-224	-328	-1 175	169	
k _t	0,984	0,926	0,964	0,971	0,978	0,896	1,020	
r _t (v %)	-1,60	-7,70	-3,60	-2,90	-2,20	-10,40	2,00	
2006	9846	9124	6840	6571	13007	9702	8562	63652
podíl (v %)	15,47	14,33	10,75	10,32	20,43	15,24	13,45	100,00
d _t	-1 154	-2 119	-659	-886	-1 414	-423	-225	
k _t	0,895	0,812	0,912	0,881	0,902	0,958	0,974	
r _t (v %)	-10,50	-18,80	-8,80	-11,90	-9,80	-4,20	-2,60	
2007	8603	6825	5418	4860	9733	7468	6987	49894
podíl (v %)	17,24	13,68	10,86	9,74	19,51	14,97	14,00	100,00
d _t	-1 243	-2 299	-1 422	-1 711	-3 274	-2 234	-1 575	
k _t	0,874	0,748	0,792	0,740	0,748	0,770	0,816	
r _t (v %)	-12,60	-25,20	-20,80	-26,00	-25,20	-23,00	-18,40	
2008	8253	6453	5230	4624	8194	6595	6308	45657
podíl (v %)	18,08	14,13	11,45	10,13	17,95	14,44	13,82	100,00
d _t	-350	-372	-188	-236	-1 539	-873	-679	
k _t	0,959	0,945	0,965	0,951	0,842	0,883	0,903	
r _t (v %)	-4,10	-5,50	-3,50	-4,90	-15,80	-11,70	-9,70	
2009	10647	9114	7048	6147	9899	8801	8320	59976
podíl (v %)	17,75	15,20	11,75	10,25	16,50	14,67	13,87	100,00
d _t	2 395	2 661	1 818	1 523	1 705	2 206	2 012	
k _t	1,290	1,412	1,348	1,329	1,208	1,334	1,319	
r _t (v %)	29,00	41,20	34,80	32,90	20,80	33,40	31,90	
2010	10730	9246	7324	6495	9871	9171	9110	61947
podíl (v %)	17,32	14,93	11,82	10,48	15,93	14,80	14,71	100,00
d _t	83	132	276	348	-28	370	790	
k _t	1,008	1,014	1,039	1,057	0,997	1,042	1,095	
r _t (v %)	0,80	1,40	3,90	5,70	-0,30	4,20	9,50	
2011	9486	9029	6523	6044	9402	8514	9089	58087
podíl (v %)	16,33	15,54	11,23	10,41	16,19	14,66	15,65	100,00
d _t	-1 244	-217	-801	-451	-469	-657	-21	
k _t	0,884	0,977	0,891	0,931	0,952	0,928	0,998	
r _t (v %)	-11,60	-2,30	-10,90	-6,90	-4,80	-7,20	-0,20	
2012	9981	9883	6923	6402	9890	9077	9433	61589
podíl (v %)	16,21	16,05	11,24	10,39	16,06	14,74	15,32	100,00
d _t	495	854	400	358	488	563	344	
k _t	1,052	1,095	1,061	1,059	1,052	1,066	1,038	
r _t (v %)	5,20	9,50	6,10	5,90	5,20	6,60	3,80	
2013	10264	10596	7926	6811	10724	9161	10338	65820
podíl (v %)	15,59	16,10	12,04	10,35	16,29	13,92	15,71	100,00
d _t	283	713	1 003	409	834	84	905	
k _t	1,028	1,072	1,145	1,064	1,084	1,009	1,096	
r _t (v %)	2,80	7,20	14,50	6,40	8,40	0,90	9,60	
Celkem d _t	-1 008	-1 999	51	-1 280	-4 214	-3 089	860	
Celkem r _t	-3,40 %	-3,50 %	10,50 %	-6,80 %	-24,90 %	-19,00 %	16,80 %	

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příloha č. 6: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle délky doby evidence uchazečů v Ústeckém kraji

	do 3	3 až 6	6 až 9	9 až 12	nad 12	12 až 24	nad 24	Celkem
2003	13126	11145	7033	6085	39110	14324	24786	76499
podíl (v %)	17,16	14,57	9,19	7,95	52,12	18,72	32,40	100,00
2004	14573	10107	5956	5120	37737	12281	25456	73493
podíl (v %)	19,83	13,75	8,10	6,97	51,35	16,71	34,64	100,00
d_t	1 447	-1 038	-1 077	-965	-1373	-2 043	670	
k_t	1,100	0,907	0,847	0,841	0,965	0,857	1,027	
r_t (v %)	11,00	-9,30	-15,30	-15,90	-3,50	-14,30	2,70	
2005	14109	9997	5763	4553	36110	11488	24622	70532
podíl (v %)	20,00	14,17	8,17	6,46	51,20	16,29	34,91	100,00
d_t	-464	-110	-193	-567	-1627	-793	-834	
k_t	0,968	0,989	0,968	0,889	0,957	0,935	0,967	
r_t (v %)	-3,20	-1,10	-3,20	-11,10	-4,30	-6,50	-3,30	
2006	13305	8499	5103	4423	32322	9836	22486	63652
podíl (v %)	20,90	13,35	8,02	6,95	50,78	15,45	35,33	100,00
d_t	-804	-1 498	-660	-130	-3788	-1 652	-2 136	
k_t	0,943	0,850	0,885	0,971	0,896	0,856	0,913	
r_t (v %)	-5,70	-15,00	-11,50	-2,90	-10,50	-14,40	-8,70	
2007	11613	6597	3851	3214	24619	7299	17320	49894
podíl (v %)	23,28	13,22	7,72	6,44	49,34	14,63	34,71	100,00
d_t	-1 692	-1 902	-1 252	-1 209	-7703	-2 537	-5 166	
k_t	0,873	0,776	0,775	0,727	0,755	0,742	0,770	
r_t (v %)	-12,70	-22,40	-24,50	-27,30	-23,80	-25,80	-23,00	
2008	14210	7613	3744	2758	17332	4859	12473	45657
podíl (v %)	31,12	16,67	8,20	6,04	37,96	10,64	27,32	100,00
d_t	2 597	1 016	-107	-456	-7287	-2 440	-4 847	
k_t	1,224	1,154	0,972	0,858	0,710	0,666	0,720	
r_t (v %)	22,40	15,40	-2,80	-14,20	-29,60	-33,40	-28,00	
2009	15757	11703	7467	5813	19236	8296	10940	59976
podíl (v %)	26,27	19,51	12,45	9,69	32,07	13,83	18,24	100,00
d_t	1 547	4 090	3 723	3 055	1904	3 437	-1 533	
k_t	1,109	1,537	1,994	2,108	1,110	1,707	0,877	
r_t (v %)	10,90	53,70	99,40	110,80	11,00	70,70	-12,30	
2010	17290	9909	5713	4918	24117	11656	12461	61947
podíl (v %)	27,91	16,00	9,22	7,94	38,94	18,82	20,12	100,00
d_t	1 533	-1 794	-1 754	-895	4881	3 360	1 521	
k_t	1,097	0,847	0,765	0,846	1,254	1,405	1,139	
r_t (v %)	9,70	-15,30	-23,50	-15,40	25,40	40,50	13,90	
2011	13986	9866	5247	4095	24893	10403	14490	58087
podíl (v %)	24,08	16,98	9,03	7,05	42,86	17,91	24,95	100,00
d_t	-3 304	-43	-466	-823	776	-1 253	2 029	
k_t	0,809	0,996	0,918	0,833	1,032	0,893	1,163	
r_t (v %)	-19,10	-0,40	-8,20	-16,70	3,20	-10,70	16,30	
2012	14058	10306	5894	5420	25911	10275	15636	61589
podíl (v %)	22,83	16,73	9,57	8,80	42,07	16,68	25,39	100,00
d_t	72	440	647	1 325	1018	-128	1 146	
k_t	1,005	1,045	1,123	1,324	1,041	0,988	1,079	
r_t (v %)	0,50	4,50	12,30	32,40	4,10	-1,20	7,90	
2013	12658	10122	6121	6139	30780	12691	18089	65820
podíl (v %)	19,23	15,38	9,30	9,33	46,76	19,28	27,48	100,00
d_t	-1 400	-184	227	719	4879	2 416	2 453	
k_t	0,900	0,982	1,039	1,133	1,188	1,235	1,157	
r_t (v %)	-10,00	-18,00	3,90	13,30	18,80	23,50	15,70	
Celkem d_t	-468	-1 023	-912	54	-8330	-1 633	-6 697	
Celkem r_t	3,80 %	8,30 %	26,70 %	52,90 %	-9,30 %	28,40 %	-18,70 %	

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příloha č. 7: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle věkové struktury v Ústeckém kraji

	15-24	15 -19	20 – 24	25-54	55-64	55-59	nad 60	Celkem
2003	18393	5 564	12 829	52 800	5309	4895	415	76499
podíl (v %)	24,04	7,27	16,77	69,02	6,94	6,40	0,54	100,00
2004	16078	4874	11204	51 603	5812	5272	540	73493
podíl (v %)	21,88	6,63	15,24	70,22	7,91	7,17	0,73	100,00
d_t	-2 315	-690	-1625	-1197	503	378	125	
k_t	0,874	0,876	0,873	0,977	1,095	1,077	1,301	
r_t (v %)	-12,60	-12,40	-12,70	-2,30	9,50	7,70	30,10	
2005	14325	4429	9896	49 404	6803	6140	663	70532
podíl (v %)	20,31	6,28	14,03	70,04	9,65	8,71	0,94	100,00
d_t	-1 753	-445	-1308	-2199	991	868	123	
k_t	0,891	0,909	0,883	0,957	1,171	1,165	1,228	
r_t (v %)	-10,90	-9,10	-11,70	-4,30	17,10	16,50	22,80	
2006	12107	3886	8221	44 501	7044	6265	779	63652
podíl (v %)	19,02	6,10	12,92	69,92	11,07	9,84	1,22	100,00
d_t	-2 218	-543	-1675	-4903	241	125	116	
k_t	0,845	0,877	0,831	0,901	1,035	1,020	1,175	
r_t (v %)	-15,50	-12,30	-16,90	-9,90	3,50	20,00	17,50	
2007	8480	2989	5491	34 805	6609	5613	996	49894
podíl (v %)	17,00	5,99	11,00	69,75	13,25	11,25	2,00	100,00
d_t	-3 627	-897	-2730	-9696	-435	-652	217	
k_t	0,700	0,769	0,668	0,782	0,938	0,896	1,279	
r_t (v %)	-30,00	-23,10	-33,20	-21,80	-6,20	-10,40	27,90	
2008	8247	2922	5325	31 140	6270	5229	1041	45657
podíl (v %)	18,06	6,40	11,66	68,21	13,73	11,45	2,28	100,00
d_t	-233	-67	-166	-3665	-339	-384	45	
k_t	0,973	0,978	0,970	0,895	0,949	0,932	1,045	
r_t (v %)	-2,70	-2,20	-3,00	-10,50	-5,10	-6,80	4,50	
2009	11516	3533	7983	40 573	7887	6638	1249	59976
podíl (v %)	19,20	5,89	13,31	67,65	13,15	11,07	2,08	100,00
d_t	3 269	611	2568	9433	1617	1409	208	
k_t	1,396	1,209	1,499	1,303	1,258	1,269	1,200	
r_t (v %)	39,60	20,90	49,90	30,30	25,80	26,90	20,00	
2010	11245	3267	7978	42 087	8615	7169	1446	61947
podíl (v %)	18,15	5,27	12,88	67,94	13,91	11,57	2,34	100,00
d_t	-271	-266	-5	1514	728	531	197	
k_t	0,976	0,925	0,999	1,037	1,092	1,080	1,158	
r_t (v %)	-2,40	-7,50	-0,10	3,70	9,20	8,00	15,80	
2011	11184	3150	8034	39 495	7408	6368	1040	58087
podíl (v %)	19,25	5,42	13,83	67,99	12,75	10,96	1,78	100,00
d_t	-61	-117	56	-2592	-1207	-801	-406	
k_t	0,995	0,964	1,007	0,938	0,860	0,888	0,719	
r_t (v %)	0,50	-3,60	0,70	-6,20	-14,00	-11,20	-28,10	
2012	12033	3363	8670	40 865	8691	7165	1526	61589
podíl (v %)	19,54	5,46	14,08	66,35	14,11	11,63	2,48	100,00
d_t	849	213	936	1370	1283	797	486	
k_t	1,076	1,068	1,117	1,035	1,173	1,125	1,467	
r_t (v %)	7,60	6,80	11,70	3,50	17,30	12,50	46,70	
2013	11690	2984	8709	44 331	9799	7637	2162	65820
podíl (v %)	17,76	4,53	13,23	67,34	14,89	11,60	3,29	100,00
d_t	-343	-379	-261	3466	1108	472	636	
k_t	0,971	0,887	0,971	1,085	1,127	1,066	1,417	
r_t (v %)	-2,90	-11,30	-2,90	8,50	12,70	6,60	41,70	
Celkem d_t	-6 640	-2580	-4 120	-8 469	4 490	2743	1 747	
Celkem r_t	-30,20%	-53,80%	-18,20%	-9,00%	69,80%	51,90%	198,9 %	

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle pohlaví v Ústeckém kraji

	muži	ženy	Celkem
2003	38461	38038	76499
podíl (v %)	50,28	49,72	100,00
2004	36498	36995	73493
podíl (v %)	49,66	50,34	100,00
d_t	-1963	-1043	
k_t	0,949	0,973	
r_t (v %)	-5,10	-2,70	
2005	34505	36027	70532
podíl (v %)	48,92	51,08	100,00
d_t	-1993	-968	
k_t	0,945	0,974	
r_t (v %)	-5,50	-2,60	
2006	30488	33164	63652
podíl (v %)	47,90	52,10	100,00
d_t	-4017	-2863	
k_t	0,884	0,921	
r_t (v %)	-11,60	-7,90	
2007	23083	26811	49894
podíl (v %)	46,26	53,74	100,00
d_t	-7405	-6353	
k_t	0,757	0,808	
r_t (v %)	-24,30	-19,20	
2008	21544	24113	45657
podíl (v %)	47,19	52,81	100,00
d_t	-1539	-2698	
k_t	0,933	0,899	
r_t (v %)	-6,70	-10,10	
2009	30199	29777	59976
podíl (v %)	50,35	49,65	100,00
d_t	8655	5664	
k_t	1,402	1,235	
r_t (v %)	40,20	23,50	
2010	31598	30349	61947
podíl (v %)	51,01	48,99	100,00
d_t	1399	572	
k_t	1,046	1,019	
r_t (v %)	4,60	1,90	
2011	29122	28965	58087
podíl (v %)	50,14	49,86	100,00
d_t	-2476	-1384	
k_t	0,922	0,954	
r_t (v %)	-7,80	-4,60	
2012	30831	30758	61589
podíl (v %)	50,06	49,94	100,00
d_t	1709	1793	
k_t	1,059	1,062	
r_t (v %)	5,90	6,20	
2013	33323	32497	65820
podíl (v %)	50,63	49,34	100,00
d_t	2493	1739	
k_t	1,081	1,057	
r_t (v %)	8,10	5,70	
Celkem d_t	-5 138	-5 541	
Celkem r_t	-2,20%	-9,80%	

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Příloha č. 9: Vývoj počtu nezaměstnaných osob se ZP v Ústeckém kraji

	Osoby bez ZP	Osoby se ZP	Celkem
2003	67562	8937	76499
podíl (v %)	88,32	11,68	100,00
2004	64493	9000	73493
podíl (v %)	87,75	12,25	100,00
d_t	-3069	63	
k_t	0,955	1,007	
r_t (v %)	-4,50	0,70	
2005	61395	9137	70532
podíl (v %)	87,05	12,95	100,00
d_t	-3098	137	
k_t	0,952	10,15	
r_t (v %)	-4,80	1,50	
2006	55033	8619	63652
podíl (v %)	86,46	13,54	100,00
d_t	-6362	-518	
k_t	0,896	0,943	
r_t (v %)	-10,40	-5,70	
2007	41803	8091	49894
podíl (v %)	83,78	16,22	100,00
d_t	-13230	-528	
k_t	0,760	0,939	
r_t (v %)	-24,00	-6,10	
2008	37986	7671	45657
podíl (v %)	83,20	16,80	100,00
d_t	-3817	-420	
k_t	0,909	0,948	
r_t (v %)	-9,10	-5,20	
2009	52264	7712	59976
podíl (v %)	87,14	12,86	100,00
d_t	14278	41	
k_t	1,376	1,005	
r_t (v %)	37,60	0,50	
2010	54336	7611	61947
podíl (v %)	87,71	12,29	100,00
d_t	2072	-101	
k_t	1,040	0,987	
r_t (v %)	4,00	-1,30	
2011	50899	7188	58087
podíl (v %)	87,63	12,37	100,00
d_t	-3437	-423	
k_t	0,937	0,944	
r_t (v %)	-6,30	-5,60	
2012	54528	7061	61589
podíl (v %)	88,54	11,46	100,00
d_t	3629	-127	
k_t	1,071	0,982	
r_t (v %)	7,10	-1,80	
2013	58612	7208	65820
podíl (v %)	89,05	10,95	100,00
d_t	4084	147	
k_t	1,075	1,021	
r_t (v %)	7,50	2,10	
Celkem d_t	-8 950	-1 792	
Celkem r_t	-3,00%	-20,80 %	

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Příloha č. 10: Vývoj počtu nezaměstnaných osob dle vzdělanostní struktury v Ústeckém kraji

	Bez kvalifikace	Bez vzdělání	Základní vzdělání	Vyšší vzdělání	Celkem
2003	33393	371	33022	43106	76499
podíl (v %)	43,65	0,48	43,17	46,35	100,00
2004	32003	407	31596	41490	73493
podíl (v %)	43,55	0,55	42,99	56,45	100,00
d _t	-1390	36	-1426	-1616	
k _t	0,958	1,097	0,957	0,963	
r _t (v %)	-4,20	9,70	-4,30	-3,70	
2005	30791	369	30422	39741	70532
podíl (v %)	43,66	0,52	43,13	56,34	100,00
d _t	-1212	-38	-1174	-1749	
k _t	0,962	0,907	0,963	0,958	
r _t (v %)	-3,80	-9,30	-3,70	-4,20	
2006	28521	352	28169	35131	63652
podíl (v %)	44,81	0,55	44,25	55,19	100,00
d _t	-2270	-17	-2253	-4610	
k _t	0,926	0,954	0,926	0,884	
r _t (v %)	-7,40	-4,60	-7,40	-11,60	
2007	22978	320	22658	26916	49894
podíl (v %)	46,05	0,64	45,41	53,95	100,00
d _t	-5543	-32	-5511	-8218	
k _t	0,806	0,909	0,804	0,766	
r _t (v %)	-19,40	-9,10	-19,60	-23,40	
2008	20394	256	20138	25263	45657
podíl (v %)	44,67	0,56	44,11	55,33	100,00
d _t	-2584	36	-2520	-1650	
k _t	0,888	1,113	0,889	0,939	
r _t (v %)	-11,20	11,30	-11,10	-6,10	
2009	24754	283	24471	35222	59976
podíl (v %)	41,27	0,47	40,80	58,73	100,00
d _t	4360	-73	4333	9959	
k _t	1,214	0,795	1,215	1,394	
r _t (v %)	21,40	-20,50	21,50	39,40	
2010	25024	314	24710	36923	61947
podíl (v %)	40,40	0,51	39,89	59,60	100,00
d _t	270	31	239	1701	
k _t	1,011	1,110	1,010	1,048	
r _t (v %)	1,10	11,00	1,00	4,80	
2011	24013	322	23691	34074	58087
podíl (v %)	41,34	0,55	40,79	58,66	100,00
d _t	-1011	8	-1019	-2849	
k _t	0,960	1,025	0,959	0,923	
r _t (v %)	-4,00	2,50	-4,10	-7,70	
2012	25486	288	25198	36103	61589
podíl (v %)	41,38	0,47	40,91	58,62	100,00
d _t	1473	-34	1507	2029	
k _t	10,61	0,894	1,064	1,060	
r _t (v %)	6,10	-10,60	6,40	6,00	
2013	27393	290	27103	38427	65820
podíl (v %)	41,62	0,44	41,18	58,38	100,00
d _t	1907	2	1905	2324	
k _t	1,075	1,007	1,076	1,064	
r _t (v %)	7,50	0,70	7,60	6,40	
Celkem d _t	-6000	-81	-5919	-4679	
Celkem r _t	-14,00%	-18,90 %	-13,80%	-0,20%	

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování

Příloha č. 12: Struktura respondentů dotazníkového šetření

	Celkem	Ženy	Muži
Okres			
Děčín	6	5	1
Chomutov	5	3	2
Litoměřice	12	9	3
Louny	9	4	5
Most	6	3	3
Teplice	15	7	8
Ústí nad Labem	57	42	15
Věk			
15 až 24 let	15	9	6
25 až 54 let	72	54	18
55 a více let	23	10	13
Vzdělání			
žádné	9	5	4
základní	29	25	4
střední bez maturity	26	17	9
střední s maturitou	28	14	14
vyšší odborné	4	2	2
vysokoškolské	14	10	4
Osoby se ZP			
průkaz osoby se ZP	14	7	7
Doba bez zaměstnání			
do 3 měsíců	31	23	8
3 až 12 měsíců	45	29	16
12 až 24 měsíců	16	11	5
nad 24 měsíců	18	10	8

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Příloha č. 13: Přehled dotazníků

č.	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
1	UL	muž	25-54	základní	ne	nad 24	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
2	UL	muž	55 a více	bez maturity	ne	12-24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne
3	UL	muž	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
4	UL	muž	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne
5	LTM	muž	25-54	základní	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
6	UL	muž	55 a více	bez maturity	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano
7	UL	muž	15-24	bez maturity	ne	3-12	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
8	LTM	muž	25-54	bez maturity	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano
9	TE	muž	55 a více	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano
10	UL	muž	15-24	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ano
11	TE	muž	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
12	UL	muž	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
13	UL	muž	25-54	maturita	ne	3-12	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
14	LTM	muž	25-54	vysokoškolské	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
15	UL	muž	25-54	bez maturity	ne	do 3	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
16	UL	muž	25-54	vyšší	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano
17	TE	muž	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ne
18	UL	muž	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano
19	TE	muž	55 a více	maturita	ano	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano
20	LTM	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
21	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ano
22	MST	žena	25-54	základní	ano	nad 24	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ano
23	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
24	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ano
25	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ano

č.	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
26	UL	žena	25-54	základní	ne	12-24	ne	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
27	UL	žena	15-24	základní	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne
28	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
29	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano
30	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	do 3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ano
31	CHO	žena	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ano
32	UL	žena	55 a více	bez maturity	ne	3-12	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne
33	UL	žena	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano
34	UL	žena	15-24	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
35	UL	žena	15-24	maturita	ne	3-12	ne	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
36	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano
37	UL	žena	25-54	základní	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
38	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
39	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
40	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano
41	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	do 3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
42	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano
43	UL	žena	25-54	základní	ne	do 3	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano
44	UL	žena	25-54	základní	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano
45	CHO	žena	15-24	žádné	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano
46	DEC	žena	15-24	vysokoškolské	ano	3-12	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ano
47	TE	žena	25-54	vyšší	ne	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano
48	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
49	UL	žena	25-54	maturita	ne	3-12	ne	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
50	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano

č.	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
51	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
52	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	12-24	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
53	UL	žena	55 a více	žádné	ne	12-24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
54	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
55	UL	žena	25-54	žádné	ne	nad 24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne
56	UL	žena	55 a více	základní	ne	do 3	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
57	UL	žena	55 a více	základní	ne	12-24	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
58	UL	žena	25-54	základní	ne	nad 24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
59	UL	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano
60	UL	žena	55 a více	základní	ne	12-24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
61	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano
62	UL	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano
63	DEC	žena	15-24	maturita	ne	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ano
64	DEC	žena	25-54	základní	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
65	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano
66	TE	žena	15-24	základní	ano	12-24	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano
67	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	3-12	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
68	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
69	LTM	žena	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
70	LTM	žena	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano
71	UL	žena	25-54	základní	ne	3-12	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano
72	UL	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne
73	LOU	muž	15-24	žádné	ano	nad 24	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano
74	LOU	muž	25-54	vysokoškolské	ne	do 3	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
75	MST	muž	55 a více	vyšší	ne	3-12	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano

č.	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
76	MST	muž	55 a více	vyšší	ne	3-12	ne	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
77	LOU	žena	55 a více	základní	ne	nad 24	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
78	LOU	žena	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
79	LOU	žena	25-54	základní	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
80	LOU	žena	25-54	bez maturity	ne	nad 24	ne	ne	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
81	CHO	muž	25-54	bez maturity	ne	12-24	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano
82	UL	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ano	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ano	ano
83	LOU	muž	55 a více	maturita	ano	nad 24	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano
84	DEC	žena	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano
85	MST	žena	25-54	bez maturity	ne	3-12	ne	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ano	ano
86	MST	muž	15-24	žádné	ne	12-24	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano
87	CHO	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ne	ano	ano
88	TE	žena	15-24	žádné	ano	nad 24	ne	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
89	TE	žena	55 a více	bez maturity	ne	12-24	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano
90	LOU	muž	55 a více	maturita	ano	12-24	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
91	LOU	muž	55 a více	maturita	ne	12-24	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ne
92	DEC	žena	25-54	žádné	ne	nad 24	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano
93	TE	žena	25-54	vysokoškolské	ne	12-24	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ano
94	TE	muž	55 a více	bez maturity	ano	3-12	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ne
95	DEC	muž	15-24	žádné	ano	nad 24	ano	ano	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
96	TE	žena	15-24	základní	ano	12-24	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne
97	TE	muž	55 a více	maturita	ne	nad 24	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano	ano	ano
98	CHO	muž	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano
99	TE	žena	55 a více	vyšší	ne	12-24	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
100	TE	muž	25-54	základní	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ano	ano

č.	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
101	TE	muž	15-24	žádné	ano	nad 24	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ano
102	MST	žena	25-54	základní	ne	3-12	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ano
103	UL	žena	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ano	ano
104	UL	muž	55 a více	základní	ne	do 3	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano	ano
105	UL	žena	55 a více	základní	ano	12-24	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ne	ano	ano	ano
106	UL	muž	55 a více	maturita	ne	do 3	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ano	ano
107	UL	žena	25-54	maturita	ne	do 3	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
108	UL	muž	55 a více	maturita	ne	3-12	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ano	ano
109	UL	žena	55 a více	základní	ano	3-12	ano	ne	ano	ano	ano	ne	ano	ano	ano	ano	ano
110	MST	muž	25-54	maturita	ne	3-12	ano	ano	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ano	ano	ano